

Forum of Federations

The Global Network on Federalism and Devolved Governance

လက်ထဲက ငှက်စာကောင်

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဗြိတိသျှတို့၏ အခြေခံဥပဒေ၏ ပတ်အရယ်ပုံစံကို လေ့လာသုံးသပ်ချက်

A BIRD IN THE HAND

The Federal Pattern of Myanmar's 2008 Constitution

By Marcus Brand

Myanmar Country Office
2016

“A bird in the hand...”
The federal pattern of Myanmar’s 2008 Constitution
by Marcus Brand

လက်ထဲက ငှက်တကောင်

၂၀၀၈ မြန်မာ့ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဖယ်ဒရယ် ပုံစံကို
လေ့လာသုံးသပ်ချက်*

စာတမ်းအနှစ်ချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖယ်ဒရယ်ဆိုသော စကားလုံးကို ဂရုပြုရှောင်ရှားထားသော်လည်း ဖယ်ဒရယ်စနစ်ဟု ဆိုနိုင်သည့် ဝိသေသလက္ခဏာများ ပါရှိနေသည်ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရစနစ်၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဆိုင်ရာ ပုံစံကို တိုင်း ဖယ်ဒရယ် ပုံစံဟု ဆိုလျှင် အတိကျဆုံးနှင့် အကောင်းဆုံး ဖော်ပြနိုင်မည်ဖြစ်သည် ဆိုသည့် အချက်ကို ဤစာတမ်းတွင် တင်ပြဆွေးနွေးထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းဖွဲ့စည်းပုံမှာ မြန်မာနိုင်ငံကို ဖယ်ဒရယ် စနစ်ဟု ပြတ်ပြတ်သားသား မဆိုနိုင်သော အပြစ်အနာအဆာ အချို့လည်း ရှိနေပါသေးသည်။ ထို့ပြင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ဖယ်ဒရယ်မူဘောင်ကို ချမှတ်ပေး ထားသော်လည်း လက်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်မှုမှာ အဟပ်ကွာလျက်ရှိနေသေးကြောင်းကိုလည်း ဤစာတမ်းက ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။

မြန်မာ့ဖွဲ့စည်းပုံကို တိုင်း ဖယ်ဒရယ်ဟု ဆိုခြင်းတွင် အကြောင်းအချက်အချို့ ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ရှိနေပါသည်။ ပထမဆုံးအနေနှင့် ယင်းသို့ဆိုလိုက်ခြင်းကြောင့် အစိုးရအုပ်ချုပ်မှုပုံစံကို ဖြစ်ပေါ်စေသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ နှင့် ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ မူဘောင် အပိုင်းအဝန်းများကို နားလည်စေနိုင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိုအပ်သော အချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ စီမံဆောင်ရွက်မှု (ရင်းမြစ်များ) များနှင့် စပ်ဆိုင်သော အစိုးရ ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်သည့် ကိစ္စများလည်း ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ ထို့ပြင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများဟု မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခေါ်ဆိုလေ့ရှိသော လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများနှင့် နိုင်ငံတော် (state) အကြား ဖယ်ဒရယ်ဝါဒကို ကာလရှည်ကြာစွာ တောင်းဆိုလာခဲ့မှု မည်သို့ မည်ပုံ အဟပ်ကွာ နေသည်ကိုလည်း အမြင်ရှုဒေါင့်သစ်တစ်ရပ်မှ ရှုမြင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှာ တိုင်းဖယ်ဒရယ်ပုံစံ ဖြစ်သည်ကို နားမလည်နိုင်ကြသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသာမက အကူအညီ ပေးအပ်ရန်၊ သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲလာသော နိုင်ငံရေးဘေဒအခြေအနေ(စီးပွားရေးအခြေအနေ) ကို စိတ်ဝင်စားနေကြသည့် ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များပါ အမြင်၊ အထင် မှားယွင်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်နေလျက် ရှိသည်ကိုလည်း ဤစာတမ်းက ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။¹

*This paper was translated by Htet Min Lwin on behalf of the Forum of Federations (<http://www.forumfed.org>).

က။ မည်သို့သော နိုင်ငံရေးစနစ်သည် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ဖြစ်သနည်း။

ကမ္ဘာတလွှား အစိုးရအုပ်ချုပ်မှု ပုံစံအသီးသီးတွင် ဖယ်ဒရယ်ဟုခေါ်ဆိုနိုင်သော အစိုးရအုပ်ချုပ်မှုပုံစံများမှာ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားလျက်ရှိပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်သက်မှတ်ချက်အပေါ် မူတည်၍ ဆိုရလျှင် ယနေ့ ကမ္ဘာတွင် ဖယ်ဒရယ်ဟုခေါ်ဆိုရမည့် စနစ်ကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော နိုင်ငံပေါင်း ၂၅ နိုင်ငံခန့် ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်း နိုင်ငံပေါင်း ၂၅ နိုင်ငံအနက် များစွာသော နိုင်ငံတို့မှာ ဖယ်ဒရယ်ဆိုသော စကားရပ်ကို တမင် မသုံးဘဲ ရှောင်ကြ သည်ကိုတွေ့ရသလို၊ အခြားသော တပြည်ထောင်နိုင်ငံဟု သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုကြသော နိုင်ငံအချို့သည်လည်း ဖယ်ဒရယ်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သည့် အရေးကြီးသည့် ဝိသေသလက္ခဏာများ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဖယ်ဒရယ်စနစ်နှင့် ပတ်သက်လာလျှင် မှားယွင်းသော အယူအဆများ ကျယ်ပြန့်စွာ လက်ခံ ထားကြသည် ကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤစာတမ်းတွင်မူ ဖယ်ဒရယ်စနစ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသေးစိတ်မဖော်ပြနိုင်ဘဲ အကျဉ်းအားဖြင့်သာ ဖော်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာပြရလျှင် ပြည်သူ့ရေးရာ အာဏာ ပိုင် အဖွဲ့အစည်းများကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချထားသည့် အတိုင်းအတာသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ဖယ်ဒရယ် ပုံစံဖြစ် မဖြစ် ဆိုသည့် ကိစ္စနှင့် မဆိုင်ဆိုသည့် အချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ အချို့ ဖယ်ဒရယ်စနစ်များမှာ ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု အလွန်များပြားသည်ကို မှတ်သားထားသင့်ပြီး အချို့သော တရားဝင်အခေါ်အဝေါ်အရ တပြည်ထောင် စနစ်ဟု ခေါ်ဆိုကြသော နိုင်ငံများမှာလည်း အာဏာချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းကို ကျယ်ပြန့် များပြားသော အတိုင်းအတာနှင့် ယင်းနိုင်ငံရှိ အချို့သော သို့မဟုတ် အစိတ်အပိုင်းများ အားလုံးအတွက် ပေးအပ် ဆောင်ရွက်ထားကြသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဖယ်ဒရယ်စနစ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ငြင်းခုံခဲ့ကြသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ကနဦးကာလများကပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမျိုးစု လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြောကြဆိုကြလျှင်လည်း ယင်း လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများ၏ ဖယ်ဒရယ်မူ တောင်းဆိုမှုနှင့် ယင်းတောင်းဆိုမှုကို စစ်တပ်အစိုးရက အမြဲ ငြင်းဆိုလာခဲ့သည်ဆိုသည့် နောက်ခံအခြေအနေကို ထည့်သွင်းရှင်းလင်းကြလေ့ရှိသည်။² ၁၉၆၂ ခုနှစ်အထိ အာဏာတည်ခဲ့သော ၁၉၄၇ မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေမှာ ပြည်နယ်များအနေနှင့် ခွဲထွက်လိုက ခွဲထွက်နိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးကိုပါ ပေးအပ်ထားသည့် ဖယ်ဒရယ်ပုံစံနှင့် ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံတွင်မူ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်မည့် ဝိသေသလက္ခဏာများ ပါဝင်လာခြင်း မရှိတော့ပေ။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် နှင့် ၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းပြီး နောက်ပိုင်းကာလများတွင်မူ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ နယ်မြေဆိုင်ရာ အချုပ်အခြာ တည်တံ့ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်ထားမှုတို့ကို အလေးပေး ဆောင်ရွက် ခဲ့သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ပြင်ပကမ္ဘာကပါ သတိမပြုမိကြသည့်အချက်မှာ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံသည် ကာလရှည်ကြာပြီး၊ တပ်က တင်းကြပ်စွာ ထိန်းချုပ်ထားသော အခြေအနေအောက်တွင် ရေးဆွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံကို တပိုင်း ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံဟု ဥပဒေကြောင်းအရ ဆိုနိုင်သည့် အရေးကြီးသော ဝိသေသလက္ခဏာများပါဝင်သည့်

နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ပုံမျိုး (state structure) ရရှိထားစေသည်ဆိုသည့်အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ Union ဆိုသော စကားလုံးကို သုံးစွဲထားခြင်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ဖွဲ့စည်းပုံတွင် တောက်လျှောက် ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားခြင်းများ ရှိနေသည့်တိုင် ဤအချက်မှာ မှန်ကန်ဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။³

ဖယ်ဒရယ်ဟူသော စကားရပ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မှားယွင်းသော ရှုမြင်မှုများကို ရှင်းလင်းရာတွင် ဖယ်ဒရယ်ဆိုသော သဘောတရားကို ကမ္ဘာပေါ်တွင် မကြာသေးမီ နှစ်ပိုင်းကာလများအတွင်း ဉာဏ်သစ်လှုပ်ရှားမှု (ရီနေဆွန်း) ကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်တစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်လာကြသည်ကို မှတ်သားရန် လိုပါသည်။ လူမျိုးစုအရ၊ ဘာသာရေးအရ၊ ဘာသာစကားအရ မတူကွဲပြားမှုများ ရှိနေသော နိုင်ငံများတွင် ပဋိပက္ခကို ရှောင်လွှဲနိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို ရှုမြင်သုံးသပ်လာကြသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ဖြစ် သည်နှင့်အညီ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို နိပေါ၊ သီရိလင်္ကာ၊ အီသီယိုးပီးယား၊ ဆူဒန်၊ ကွန်ဂိုဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံနှင့် အီရတ်နိုင်ငံတို့တွင် ပြောဆိုဆွေးနွေးလာကြပြီး အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လာကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်လွှား ဖယ်ဒရယ်စနစ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပညာရပ်ဆိုင်ရာလေ့လာမှုများ ပိုမို များပြားလာသည်ကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။⁴ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖယ်ဒရယ်ဝါဒနှင့် စပ်လျဉ်းလာလျှင် အထင်ရှားဆုံးနှင့် ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုနေသည့် ပညာရှင်များအနက် တစ်ဦးအပါအဝင်ဖြစ်သည့် ပါမောက္ခ ရွန်နက်စ်က ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံများတွင် တွေ့ရှိရသည့် အဓိက ဝိသေသလက္ခဏာများကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုတင်ပြခဲ့ပါသည်။⁵

ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် ဖယ်ဒရယ်ဟုဆိုနိုင်စေသည့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ ဝိသေသ လက္ခဏာရပ်မှာ ဖယ်ဒရယ်အစိုးရနှင့် ဒေသအစိုးရများအကြား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ခွဲဝေအပ်နှင်းထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများနှင့် အခြား ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် ပြည်ထောင်စုများ၊ ကွန်ဖယ်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံများအကြား ကွာခြား စေသည့် အချက်မှာ ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက အစိုးရအဆင့် အသီးသီး အတွက် သတ်မှတ်ပေးထားသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို သီးခြားလွတ်လပ်စွာ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက် နိုင်ခွင့် အာဏာကို ထည့်သွင်းအာမခံပေးထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။⁶

ပါမောက္ခ ဝပ် အလိုအရ ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် အဓိကကျသည့် လက္ခဏာရပ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

- အနည်းဆုံး အစိုးရအဆင့် နှစ်ဆင့်၊ နှစ်ရပ်ရှိပြီး တစ်နိုင်ငံလုံးအတွက် ဆောင်ရွက်သော ဗဟိုအစိုးရနှင့် ဒေသယူနစ်များအတွက် ဆောင်ရွက်သော ဒေသအစိုးရများရှိခြင်း၊ နိုင်ငံသားများအတွက် ဆောင်ရွက်စီမံ ပေးခြင်း။
- ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက သီးခြားပိုင်းခြား သတ်မှတ် ပြဌာန်း ပေးထားခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ရင်းမြစ်များအပေါ် အစိုးရနှစ်ရပ်အကြား ခွဲဝေသုံးစွဲမှုကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပုံတွင်

ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ပေးထားခြင်းနှင့် ယင်း အစိုးရအဆင့်တစ်ဆင့်စီအတွက် စီမံဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို သီးခြားစီ လွတ်လပ်စွာ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပေးထားခြင်း။

- ဖယ်ဒရယ်အစိုးရ၏ မူဝါဒချမှတ်သည့် အင်စတီကျူးရှင်းများအတွင်း ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်စေမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် ယင်းဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများလည်း ပါဝင် ပတ်သက်နိုင်စေရန် ကိုယ်စားပြုခွင့် (representation) ကို ပြဌာန်းသတ်မှတ်ပေးထားခြင်း၊ (အများအားဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနှင့် သက်ဆိုင်သော second chamber (မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသားလွှတ်တော်) တစ်ရပ် ပါရှိစေခြင်း။

- ဖယ်ဒရယ်အဆင့်တစ်ဆင့်ထဲက ပြင်ဆင်နိုင်ခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ ဒေသအသီးသီး (တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအနက်) ဒေသအတော်များများက လက်ခံသဘောတူညီမှုဖြင့်သာ ပြင်ဆင်နိုင်သည့်၊ စာဖြင့် ရေးသားထားသော၊ နိုင်ငံတဝှမ်းဥပဒေများအနက် အမြင့်ဆုံးဥပဒေဖြစ်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တစ်ရပ် ရှိခြင်း။

- (အစိုးရများအကြား အငြင်းပွားမှုများကို) အပြီးသတ်အတည်ပြုအဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သော (တရားရုံး သို့မဟုတ် ဆန္ဒခံယူပွဲ သို့မဟုတ် အထူး အခွင့်အာဏာများအပ်နှင်းထားသော အထက်လွှတ်တော်ကဲ့သို့သော) အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် ရှိခြင်း။

- အစိုးရ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ၊ တာဝန်များအကြား၊ အစိုးရနှစ်ရပ် မျှဝေ လုပ်ဆောင်သော၊ သို့မဟုတ် မလွဲသာ မရှောင်သာဘဲ ထပ်နေသော ကိစ္စရပ်များဆောင်ရွက်ရာတွင် အစိုးရနှစ်ရပ်အကြား ပူးပေါင်းအကောင် အထည် ဖော်မှုကို ကူညီထောက်ပံ့ပေးနိုင်သော ဖြစ်စဉ် (process) နှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများ (institutions) တည်ရှိခြင်း။

အထူးသတိပြုရမည့်အချက်မှာမူ အစီအစဉ်ကျနမှုကိစ္စ(order)ပင်ဖြစ်သည်။ ဝပ်က ထပ်လောင်းညွှန်ပြသည့် အချက်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအရ ရှိသော ပုံစံနှင့် လက်တွေ့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ပကတိအခြေအနေ မတူ ဆိုသော အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးလာသည်နှင့်အမျှ အချိန်ကြာလာသည်နှင့် အညီ (အခြေအနေများ) ပြောင်းလဲလာမည်ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံ ဥပမာများတွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှာ အစောပိုင်းက တစ်ပိုင်း ဖယ်ဒရယ် ပုံစံဖြစ်ပြီး၊ ဗဟိုက ချုပ်ကိုင်ထားသည့်စနစ်များတွင် တွေ့မြင်ရတတ်သည့် ဗဟိုလွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်မှုများ တည်ရှိပါဝင်နေခဲ့သည့်သာဓကကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ လက်တွေ့ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုအပေါ် အထူးအားဖြင့် မူတည်သော နိုင်ငံများမှာ မလေးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ရုရှား၊ တောင်အာဖရိက၊ စပိန်နှင့် ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံတို့ပင် ဖြစ်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဝပ်က ဖယ်ဒရယ်စနစ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လေ့လာပြောဆိုကြရာတွင် ယင်းဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများကို အသေအချာနားလည်ရန်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများအရ ပြဌာန်းထားမှုများကို လေ့လာရုံမျှမကဘဲ လက်တွေ့လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် မည်သို့မည်ပုံဆောင်ရွက်သည်ကိုလဲ လေ့လာရန်လိုသည်ဟု မီးမောင်းထိုးညွှန်ပြခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာ

နိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံကို မည်သို့ ရေးသားထားပြီး အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ လက်တွေ့လုပ်ငန်းကျင့်သုံးရာတွင် မည်သို့ ကျင့်သုံးသည်ဆိုသည်ကို နားလည်လိုလျှင် ယင်းအချက်မှာ အထူးအရေးပါသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။⁷

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် တပ်မတော်အတွက် သီးခြား လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ အပ်နှင်းထားသည်ဖြစ်ရာ ယင်းအချက်ကြောင့်ပင် ပုံမှန်ပြောဆိုနေကျဖြစ်သည့် ဒီမိုကရေစီ စံနှုန်းများနှင့် မညီ၊ အစီအစဉ်မကျဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည့်အပြင် ဖယ်ဒရယ် စနစ်ဟု ဆိုရန်လည်း ခက်ခဲစေပါသည်။ သို့ရာတွင် အထက်ဖော်ပြခဲ့သော ရှုဒေါင့်မှ ချဉ်းကပ်ပါက တပ်မတော်က ပါဝင်စိုးမိုးမှုမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ် အဆင့်ဟု ခွဲခြား ထားခြင်းမျိုးမရှိဘဲ အဆင့်တိုင်းတွင်ပင် ပါဝင်နေသည်ဖြစ်ရာ ယင်းအချက်မှာ စနစ် သဘောအားဖြင့် ပတ်သက် နေသော အကြောင်းချင်းရာတစ်ခုအဖြစ်ယူဆရမည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတော် (state) တစ်ခုလုံး၏ ဖယ်ဒရယ် သဘော သဘာဝကို စဉ်းစားရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် မသင့်ချေ။^၈ ဖယ်ဒရယ်ဝါဒနှင့် ဒီမိုကရေစီအကြားတွင် ရှုပ်ထွေးသော ပတ်သက်ဆက်သွယ်မှုတစ်ရပ် ရှိပါသည်။ သမိုင်းအစဉ်အလာအရပင် ဖယ်ဒရယ်စနစ်များကို ဒီမိုကရေစီ မဟုတ်သော နိုင်ငံရေးစနစ်များတွင်လည်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ (ဥပမာ - ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၊ ချက်ကိုစလိုဗက်ကီးယားနှင့် ယူဂိုစလားဗီးယားနိုင်ငံ)။ သို့ရာတွင် ဖယ်ဒရယ်စနစ်သည် ယင်းကဲ့သို့သော ဒီမိုကရေစီ မပါဝင်သည့် အခြေအနေမျိုးများတွင် ရှင်သန်ရပ်တည်ရန် ခဲယဉ်းပြီး ယင်းနိုင်ငံများ ဒီမိုကရက်တိုက် ဇေးရှင်းလုပ်ငန်းစဉ်များဆောင်ရွက်ကြသည့်အခါတွင် အဆုံးသတ် ပြိုကွဲသွားစေခဲ့သည်ကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန် လိုပါသည်။ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို မှန်မှန်ကန်ကန် ကျင့်သုံးရန် ဆိုပါလျှင် (ဗဟို)အစိုးရ၏ အာဏာကို လျော့ချ ကန့်သတ်ထားရသကဲ့သို့ပင် လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင်လည်း နိုင်ငံတော်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ တရားဥပဒေများနှင့် ဘောင်အတွင်းမှ အကန့်အသတ်နှင့် ကျင့်သုံးနိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ထားမှသာ အမှန်တကယ် လစ်ဘရယ် ဒီမိုကရေစီဖြစ်နိုင်ပေသည်။ အခွင့်အရေး များကို ထိရောက်စွာ ကာကွယ်ပေးနိုင်မှသာ၊ အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းမှုများ အမှန်တကယ်တည်ရှိနေမှသာ၊ သို့မဟုတ် အာဏာပိုင်းခြားခွဲဝေကျင့်သုံးမှုရှိနေမှသာလျှင် ဒီမိုကရေစီကိုလည်း အမှန်တကယ် ကျင့်သုံးနိုင် မည်ဖြစ်ပေသည်။ တရားဝင် ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံဖြစ်သော ပါကစ္စတန်နိုင်ငံကိုကြည့်လျှင် ဤအချက်ကို သေချာ ရှင်းလင်းစွာ သာကေပြနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နိုင်ငံရေးကိစ္စများတွင် စစ်ဘက်က ဝင်ရောက် ပါဝင်ပတ်သက်မှုများ၊ ယင်းကဲ့သို့ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို ခွင့်ပြုပေးသည့် ဖွဲ့စည်းပုံပြင်ဆင်မှုများကို နောက်ပိုင်းတွင် ပြုလုပ်လာမှုများနှင့် ဗဟိုနှင့် ပြည်နယ် (province) များအကြား ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာများကို ခွဲဝေကျင့်သုံးမှုများမှာ တဖက်စောင်းနင်း ဖြစ်လွန်းမက ဖြစ်ပြီး ဖယ်ဒရယ်စနစ်အပေါ် အပြန် အလှန် သံသယများ ကြီးထွားလာမှုတို့မှာ ထင်ရှားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံတွင်လည်း ဖယ်ဒရယ်စနစ်အတွက် မကိုက်ညီသောအခြား အပိုင်းကဏ္ဍများလည်း ရှိနေပါသေးသည်။ ဥပမာ တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်လွှတ်တော်များ၏ သက်တမ်းသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သက်တမ်းနှင့်တူညီနေခြင်း၊^၉ တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များ၏ တာဝန်ထမ်းဆောင်မှုသည် ယင်းတို့ တာဝန်ခံရသည့်^{၁၀} သမ္မတ၏ ရာထူးသက်တမ်းအတိုင်း ၅ နှစ် ကြာမြင့်ခြင်း၊^{၁၀} ဝန်ကြီးချုပ်များကို ဖယ်ရှား

နိုင်သည့်အာဏာကို သမ္မတအား အပ်နှင်းထားခြင်း၊¹² တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များရှိ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအနက်မှ သမ္မတက ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူး ရွေးချယ် ခန့်အပ်နိုင်ခြင်း (လွှတ်တော်က အတည်ပြုပေးရသည်)၊¹³ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအနေနှင့် ယင်းတို့အပေါ် အကျိုးသက်ရောက် နိုင်မည့်ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်အခါ ယင်းတို့သဘောဆန္ဒကို ပါဝင်နိုင်စေမည့် အနေအထားမျိုး ရှိမနေခြင်း၊¹⁴ နှင့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်၏ အခြေအနေ အပေါ်ကို မူတည်၍ ပြောင်းလွယ် ပြင်လွယ်ရှိနိုင်စေမည့် အစိုးရ အင်စတီကျူးရှင်း ပုံစံမျိုး မဟုတ်ဘဲ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရများအားလုံးကို ပုံစံတူ အင်စတီကျူးရှင်းများအဖြစ် တင်းကြပ်စွာ ဖွဲ့စည်းထားခြင်း၊¹⁵ မြန်မာဘာသာစကားကိုသာ တစ်ခုတည်းသော ရုံးသုံးဘာသာစကားအဖြစ် သတ်မှတ် ထားခြင်းများပင်ဖြစ်သည်။¹⁶ သို့ရာတွင် ယင်းအချက်များမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို တနည်းတဖုံ ကျင့်သုံးနေသည်ဟု ဆိုနိုင်သော နိုင်ငံများတွင်လည်း ရှိနေသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ဤစာတမ်းက ဖော်ပြလိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအတိုင်း ရှင်းလင်း ပြောဆိုရလျှင် (အထက်ဖော်ပြပါ) ဖယ်ဒရယ်ဝါဒအဖြစ် ဖွင့်ဆိုနိုင်ရန် ကိုက်ညီရမည့် ဝိသေသလက္ခဏာရပ်များ အားလုံးနှင့် ညီညွတ် ပြည့်စုံခြင်းမရှိသည့်တိုင် မြန်မာဖွဲ့စည်းပုံသည် အများစုသော ဝိသေသလက္ခဏာများနှင့် ကိုက်ညီ ပြည့်စုံလျက်ရှိရာ ယင်းဖွဲ့စည်းပုံကို အနည်းဆုံးအနေအားဖြင့် တပိုင်း ဖယ်ဒရယ်ဖြစ်သည်ဟုပင် ဆိုရ မည်ဖြစ်ပါသည်။ အပြည့်အဝဖယ်ဒရယ်ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်ဘဲ တပိုင်းဖယ်ဒရယ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခြင်းကပင် ယင်း ဖွဲ့စည်းပုံသည် ဒီမိုကရေစီအပြည့်အဝ ဖြစ်သည်ဆိုသည့်အချက်အပေါ် သံသယဖြစ်ဖွယ် ရှိသည်ဆိုသည့် အချက်နှင့် ယင်းသံသယမှာလည်း တပ်မတော်ကို အထူးပေးအပ်ထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများနှင့် တပ်မတော်၏ အထူးအခွင့်အရေးအဆင့်အတန်းအပေါ် အများအားဖြင့် စိုးရိမ်ပူပန်ကြခြင်းကြောင့်ပင်ဆိုသည်ကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။

ဖယ်ဒရယ်စနစ်တွင် ပြည့်စုံရမည့်အခြားအရည်အချင်းတစ်ရပ်မှာ ထို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ မူဘောင်၊ အဝန်းအဝိုင်းတွင် သတ်မှတ်ပြဌာန်းပေးထားမှုများကို လက်တွေ့ နိုင်ငံရေးအာဏာ ကျင့်သုံးရာ တွင်လည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဥပဒေကြောင်းအရ သုံးသပ်မှု ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍများ၊ အင်စတီ ကျူးရှင်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ပြည်သူလူထု နားလည်သဘောပေါက်မှု မည်မျှ ရှိသည်၊ လက်တွေ့ မည်မျှ ကျင့်သုံးနေသည်ဆိုသည့်အချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်ငြားလည်း လက်ရှိ ပွင့်လင်းလွတ်လပ်လာသော နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်နှင့် ဒီမိုကရက်တီတိုင်ရေးရှင်း လမ်းကြောင်းမှ သေဖွယ်မသွားဘဲ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ပြီး လာမည့်နှစ်များအတွင်း ဒီမိုကရေစီ ရင့်သန်နိုင်မအောင် ဆောင်ရွက်မည်၊ ထိုနည်းတူ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေက သတ်မှတ်ပြဌာန်းပေးထားသည်များကို လက်တွေ့ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အာမခံပေးနိုင်မည်၊ နောင် ချဲ့ထွင်ပြဌာန်းလာမည့် ဥပဒေနှင့်ကျင့်ထုံးများတွင် ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်မည်၊ ထို့ပြင် နိုင်ငံတော်၏ အင်စတီကျူးရှင်းများတွင်လည်း ယင်းဖွဲ့စည်းပုံအဝန်းအဝိုင်းအတိုင်း ဆောင်ရွက်သွားမည်ဆိုပါက အခြား

ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများ နည်းတူ မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း အနာဂတ်ကာလတွင် ဖယ်ဒရယ်ပုံစံ နိုင်ငံအဖြစ် ရောက်ရှိလာနိုင်မည့် အခြေအနေ ရှိနေပါသေးသည်။

ခ။ မြန်မာ့သမိုင်းရှိ ဖယ်ဒရယ်ဝါဒ၊ ဝိဝါဒကွဲပြားမှုများ၊ မကျေနပ်မှုများအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံမတိုင်မီ မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် လွတ်လပ်ရေး ရစဉ်ကာလမှ စ၍ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည့် ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံဟူ၍ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေနှစ်ရပ် ရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ယင်း ၄၇ နှင့် ၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံတို့မှာ ၁၄ နှစ်ခန့်စီသာ တည်တံ့ခဲ့ပြီး နှောင်းပိုင်းကာလများတွင် စစ်တပ်က ဦးဆောင်သော နိုင်ငံတော်ကောင်စီများကသာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု များပြားသော၊ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ် ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ ယင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှစ်ရပ်သည် လက်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ၊ အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ ပုံစံများအပေါ်တွင် အရေးပါသော လွှမ်းမိုးမှုများ ရှိပြီး ယင်း ဖွဲ့စည်းပုံများတွင် ဖယ်ဒရယ်ဟု ဆိုရမည့် အပိုင်းကဏ္ဍများ ပါဝင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ (ယင်းဖွဲ့စည်းပုံနှစ်ခုအနက်) ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံမှာမူ ပို၍ ဖယ်ဒရယ်ကျသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်ပြီး ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှာမူ တိုင်းနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်များအနေနှင့် အာဏာကို ခွဲဝေသုံးစွဲမှု (shared rule) ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အခွင့်မသာဘဲ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်စနစ်က လွှမ်းမိုးကြီးစိုးနေသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖယ်ဒရယ်ဝါဒနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြောဆိုဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများမှာ သမိုင်းကို ပြန်ပြောင်းကြည့်လျှင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး၊ ဗြိတိသျှကိုလိုနီလက်အောက်မှ လွတ်မြောက်စဉ် အချိန်ကတည်းက စတင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံအဖြစ်ရောက်ရှိလျှင် မည်သို့မည်ပုံဆောင်ရွက်သင့်သည်ကို ထိုအချိန်က နိုင်ငံရေးနှင့်စစ်ရေးခေါင်းဆောင်များ တွေးတောကြံဆနေသော အချိန်ကပင် စတင်သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။¹⁷ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သော ဗမာအစိုးရနှင့် ရှမ်း၊ ကချင်နှင့် ချင်းခေါင်းဆောင်များ သဘောတူချုပ်ဆိုခဲ့ကြသော၊ ထင်ရှားသည့် ပင်လုံစာချုပ်တွင် တောင်တန်းဒေသများ၏ အရေးကိစ္စများကို တောင်တန်းသားများကိုယ်တိုင် လွတ်လပ်စွာ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ကို အာမခံသည့် မူများကို ထည့်သွင်း ရေးဆွဲခဲ့ကြသော်လည်း ဖယ်ဒရယ် ပုံစံကို မည်သို့ကျင့်သုံးမည်ကိုမူ အတိအကျ ဖော်ညွှန်းခြင်း မရှိချေ။¹⁸ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ခေါ်ယူပြီး ယင်းတိုင်းပြုပြုလွှတ်တော်က ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ထို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖယ်ဒရယ် လက္ခဏာများ ပါဝင်ပြီး သီးခြား လွတ်လပ်စွာ အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိသည့် ဒေသ များ စနစ်တကျ စီမံပေးသည့်နည်းဖြင့် တိုင်းရင်းသား၊ ဘာသာ စကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ မတူကွဲပြားမှုများကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့သလို ဖွဲ့စည်းပုံ တွင်လည်း လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို (ပြည်နယ်နှင့်ပြည်ထောင်စုအကြား) သတ်မှတ်ထားသော စာရင်းကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲခဲ့ကြပြီး ယူနစ်များ (ပြည်နယ်များ)က ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ကိုယ်စားပြုခွင့်ကိုလည်း အမျှအမြင်ရှိရှိ ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။¹⁹ ကာလအားဖြင့်လည်း ၁၉၄၇ အခြေခံဥပဒေသည်

ဆယ်စုနှစ် စွန်းစွန်းသာ အာဏာတည်ခဲ့သလို၊ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားနေချိန်တွင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ခြင်း၊ ပြည်ပကျူးကျော်မှုများ ရှိနေပြီး အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း ယိုယွင်းပျက်စီးကာ နိုင်ငံရေးအားဖြင့်လည်း မတည်ငြိမ်သော အခြေအနေတွင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ခြင်းဟူသည့် အချက်များ ရှိနေသော်လည်း ယင်း ၄၇ အခြေခံ ဥပဒေသည် ယခုအချိန်တွင် ဩဇာလွှမ်းမိုးနေဆဲဖြစ်သည်။ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် ဖယ်ဒရယ်စနစ် ကျင့်သုံးလိုလျှင် ယင်း ၄၇ ပုံစံကို ပြန်သွားသင့်သည်ဟု တခါတရံ ရည်ညွှန်း ပြောဆိုကြသည်ပင် ရှိပါသည်။²⁰ သမိုင်းကြောင်းတလျှောက် တိုးတက်လာမှုများကို ပြန်ပြောင်းကြည့်ရှုလျှင် ယင်း ၁၉၄၇ ပုံစံ မှာ မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် ဖယ်ဒရယ်စနစ်နှင့် အနီးစပ်ဆုံးသောပုံစံမျိုးကို ရောက်ရှိကျင့်သုံးနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ယင်း ဖွဲ့စည်းပုံ၏ အဓိကကျသော ဝိသေသလက္ခဏာများ ဤနေရာတွင် ထည့်သွင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။

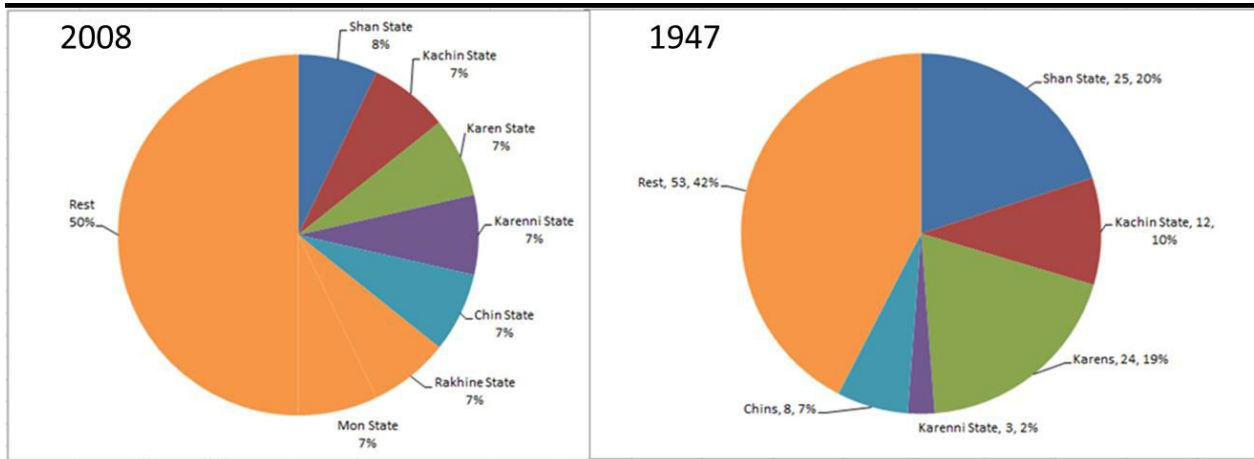
၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံက နိုင်ငံကို ပြည်ထောင်စု (Union) ဟုဖော်ပြပါသည်။ (၁၉၇၄ နှင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံများတွင်လည်း ယင်းအတိုင်းပင် ဖော်ပြထားကြပါသည်။) ၄၇ စနစ်မှာ ပါလီမန်စနစ်ဖြစ်ပြီး အထက်၊ အောက်ပါလီမန်နှစ်ရပ်ပေါင်း ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော သမ္မတပါဝင်သည့်²¹ ပုံစံမျိုးဖြစ်ပါသည်။ သမ္မတ ရာထူး သက်တမ်း ၅ နှစ်၊ သက်တမ်း နှစ်ကြိမ် ထမ်းဆောင်နိုင်ပြီး အစိုးရအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးချုပ်ကို ပါလီမန်က ရွေးချယ်ပါသည်။ အောက်လွှတ်တော်နှင့် လူမျိုးစုလွှတ်တော်ဟူ၍ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိသည့် ပါလီမန် ပုံစံ ဖြစ်ပါသည်။ အောက်လွှတ်တော်တွင် လူဦးရေ သုံးသောင်းနှင့် တစ်သိန်းကြား လွှတ်တော် အမတ်တစ်ဦးစီရှိပြီး လူမျိုးစုလွှတ်တော်က ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ထက်ဝက်အရေအတွက် ဖြစ်သည်။ (၂၅၀/၁၂၅)။²² သို့ရာတွင် ပြည်ထောင်စုတွင်းရှိ မဲဆန္ဒနယ်အသီးသီးအတွက် လွှတ်တော်အမတ်နှင့် လူဦးရေ အချိုး တူညီမှု ရှိရမည်ဆိုသည့် မူကို ချမှတ်ထားပါသည်။²³ ၁၉၄၇ ခု ဧပြီလ တွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ဗမာပြည်မမှ ၂၁၀ ဦး ပါဝင်ပြီး ယခင် တောင်တန်းဒေသများမှ ၄၅ ဦး ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းတိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်အစည်းအဝေးကပင် ၁၉၅၁ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲများ မတိုင်မီအထိ ယာယီပါလီမန်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အောက်လွှတ်တော်တွင် အမတ် ၂၅၀ ဦး ပါဝင်ပြီး အောက်လွှတ်တော်၏ တဝက်အရေအတွက် ရှိသည့် လူမျိုးစုလွှတ်တော်ကိုမူ အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့စည်းခဲ့ ပါသည်။

လူမျိုးစုလွှတ်တော် နေရာ ၁၂၅ နေရာအနက်

- (က) ၂၅ နေရာကို ရှမ်းပြည်နယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်လည်းကောင်း၊²⁴
- (ခ) ၁၂ နေရာကို ကချင်ပြည်နယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်လည်းကောင်း၊²⁵
- (ဂ) ၈ နေရာကို ချင်းဝိသေသတိုင်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်လည်းကောင်း၊
- (ဃ) ၃ နေရာကို ကရင်နီပြည်နယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်လည်းကောင်း၊

(င) ၂၄ နေရာကို ကရင်ပြည်နယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်လည်းကောင်း၊²⁶

(စ) ကျန် ၅၃ နေရာကို အခြားသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင်း ကျန်ရှိသော နယ်မြေများမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်လည်းကောင်း ဖွဲ့စည်းပါဝင်ပါသည်။

(၁၉၄၇ ခုနှစ် လူမျိုးစု လွှတ်တော်နှင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ် အမျိုးသားလွှတ်တော်တို့၏ ကိုယ်စားပြုမှုကို နှိုင်းယှဉ်ချက်။ ၁၉၄၇ ဥပဒေက လူဦးရေအချိုးအစားအပေါ် မူတည်၍ နေရာများကို ခွဲဝေပေးမှု ပိုများပြီး ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံကမူ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအားလုံးကို တန်းတူညီမျှ ၁၂ နေရာစီ ပေးထားသည်ကို တွေ့ရမည်။ ရခိုင်နှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့မှာ ၄၇ နောက်ပိုင်းမှ ပြည်နယ်ရရှိခြင်း ဖြစ်ပြီး ယင်း ဒေသများနှင့် လူဦးရေမှာ ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ရောနှောနေလျက်ရှိပါသည်။ ပြည်နယ်ခုနစ်ခု၏ လူဦးရေမှာ မြန်မာနိုင်ငံလုံး လူဦးရေ၏ လေးပုံတစ်ပုံခန့် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်နယ်များ၊ တိုင်းဒေသကြီးများတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ မည်မျှ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြောင်းကို ယုံကြည်ဖွယ် အချက်အလက် သို့မဟုတ် တရားဝင်အချက်အလက် တစ်ခုတရာ မရှိပါ။)

နိုင်ငံတော်ကို ဘက်မညီသော ဖယ်ဒရယ်ပုံစံဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး တိုင်းရင်းသားများအတွက် သတ်မှတ် ပေးထားသော ပြည်နယ်များ (ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ် နှင့် ကရင်နီပြည်နယ်) တို့အတွက် သီးခြား အသေးစိတ် အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ပေးထားသည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုစီတွင် ပြည်နယ်ကောင်စီတရပ်နှင့် အစိုးရ ရှိသည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင်မူ အခြားသော ပြည်နယ်များကဲ့သို့ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းထားခြင်း မဟုတ်ဘဲ အထူး ဥပဒေ ပြဌာန်းချက်များနှင့် ကရင်ရေးရာကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းပေးထားသကဲ့သို့ ကရင် ရေးရာ ဝန်ကြီး တစ်ပါး ကိုလည်း²⁸ ကတ်ဘီနက်တွင် ခန့်အပ်ပေးထားသည်။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အတိုင်းအတာ ပမာဏတစ်ခု အထိ ပြည်နယ်များ ရရှိ ခံစားနိုင်ကြပြီး ဗဟို လက်အောက်တွင် ရှိသော နယ်ပယ်အသီးသီးမှ အစိုးရအဆင့်များ အတွက်မူ ဥပဒေ ပြဌာန်းပေးထားခြင်းမျိုး မရှိချေ။ ယင်း နယ်ပယ်များကို စုစည်းရာတွင် အုပ်ချုပ်စီမံရေး ဆိုင်ရာ တိုင်းများအလိုက် စုစည်းထားသည်ကိုသာတွေ့ရသည်။ ၁၉၇၄ခုနှစ်တွင်မူပြည်နယ်ဖြစ်လာသော ချင်းဝိသေသ တိုင်းတွင်မူ ပြည်နယ်များအောက် လျော့နည်းသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်နယ် နယ်နိမိတ်များကို ပြောင်းလဲသတ်မှတ်နိုင်သလို ပါလီမန်က အက်ဥပဒေများ ပြဌာန်းပြီး ဆိုင်ရာ ယူနစ်များက သဘောတူလျှင် ပြည်နယ်သစ်များ ထူထောင်ပေးနိုင်ခွင့်လည်း ရှိနေပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ

ဥပဒေကိုယ်ထည်သည်လဲ ၁၉၇၄ နှင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ ပြုပြင်ရန် ပိုမို လွယ်ကူပြီး အထက်၊ အောက်ပါလီမန်လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ပေါင်း ပူးတွဲ ပါလီမန်အစည်းအဝေးတွင် သုံးပုံနှစ်ပုံမဲဖြင့်ပြင်နိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပြည်နယ်များအတွက် ရေးဆွဲပိုင်းခြားပေးထားသော ဥပဒေပြုစာရင်းနှင့် အခွန်စာရင်းကို ပြုပြင်လိုလျှင်မူ လွှတ်တော်အမတ်အများစု ဆန္ဒဖြင့် ပြုပြင်နိုင်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ အများစုက ထောက်ခံရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။²⁹

၁၉၄၇ အခြေခံဥပဒေ၏ အထူးခြားဆုံးအချက်မှာ အခန်း ၁၀ တွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်ပိုင်ခွင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း အခွင့်အရေးကို ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ကရင်နီ(ကယား)³⁰ ပြည်နယ်တို့သို့ အပ်နှင်းထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ဆယ်နှစ်အကြာတွင် ခွဲထွက်လိုက ခွဲထွက်နိုင်သည်ဟု ပြဌာန်းပေးထားခြင်းဖြစ်ပြီး ခွဲထွက်ခွင့်ကို ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံက မဲပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းနောက် ပြည်နယ်လူထု၏ သဘောထားဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် ယင်းအခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤအခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုများ၊ ဝိဝါဒကွဲလွဲမှုများက ၁၉၆၂ စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ၁၉၄၇ ဥပဒေ နိဂုံးချုပ်သွားခဲ့သလို ယင်းအချိန်မှစတင်ပြီး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ဖယ်ဒရယ်အရေး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုယ့်ကြံ့ကိုယ်ဖန်တီးခွင့် ရရှိရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုမှန်သမျှ အပေါ် အကျိုး သက်ရောက်မှုများ ရှိလာပါတော့သည်။

၁၉၄၇ အခြေခံဥပဒေတွင် အင်စတီကျူးရှင်း ပုံစံများ၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စများ၊ ပြည်နယ်များ ခံစားနိုင်သော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို အသေအချာ ပုံဖော်ထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်နယ်များရှိ ဥပဒေပြုရေးနှင့် ကိုယ်စားပြုရေးကို ဆောင်ရွက်ပေးသော ပြည်နယ်ကောင်စီများကိုမူ သီးခြား ရွေးကောက်တင်မြောက်ခြင်းမပြုဘဲ ပြည်ထောင်စုပါလီမန်တွင် ပြည်နယ်အသီးသီးမှ လာရောက်ကြသော လွှတ်တော်အမတ်များနှင့် ဖွဲ့စည်းသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပြည်နယ်များမှ ပါလီမန်အမတ်များမှာ ပြည်ထောင်စု ပါလီမန်လွှတ်တော်၏ အမတ်များလဲ ဖြစ်သလို တပြိုင်နက်တည်းမှာပင် ပြည်နယ်ကောင်စီအသီးသီး၏ အမတ်များလဲ ဖြစ်ပေရာ ပြည်ထောင်စုတဝှမ်းလုံးနှင့် ပတ်သက်သော ဥပဒေပြုရေး ကိစ္စများနှင့် ယူနစ် (ပြည်နယ်)များနှင့် ပတ်သက်သော ဥပဒေပြုရေးကိစ္စ၊ နှစ်ခုစလုံးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ရသည်ကို တွေ့နိုင်ပေသည်။

ပြည်နယ်အစိုးရအကြီးအကဲများသည်လဲ ယင်းသို့ပင် ကဏ္ဍနှစ်ရပ်စလုံးတွင် ပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်အစိုးရအကြီးအကဲများသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များလဲ ဖြစ်သလို ပြည်နယ်ကောင်စီများနှင့် တိုင်ပင်လျက် ဝန်ကြီးချုပ်၏ အမည်စာရင်းတင်သွင်းပြီး³² သမ္မတက ခန့်အပ်တာဝန်ပေးသည့် ပြည်နယ်အကြီးအကဲများလဲ ဖြစ်လာကြသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ဝန်ကြီး၊ ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး၊ ကယားပြည်နယ်ဝန်ကြီး၊ ကရင်ရေးရာ ဝန်ကြီးနှင့် ချင်းရေးရာ ဝန်ကြီးတို့သည်လည်း သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်များ၏ အုပ်ချုပ်ရေးအကြီးအကဲများ ဖြစ်လာကြသလို ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းတွင် ပါဝင်သော

ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ လွှဲအပ်တာဝန်ပေးမှုနှင့် အညီ အုပ်ချုပ်စီမံ ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ရရှိကြသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းကဲ့သို့ ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင်ရော၊ ပြည်နယ်အဆင့်တွင်ပါ ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍများကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည့်ပုံစံသည် လုပ်ငန်းလက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရာနှင့် အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြရာတွင် မည်သို့ သက်ရောက်မှုများရှိသည်ဆိုသည့်ကိစ္စမှာ အထူးဖော်ထုတ် လေ့လာ ဖွယ်ကောင်းသည့် ကိစ္စပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ နှစ်ဆင့်စလုံးတွင် ပါဝင်မှုက အတိုင်းအတာ တစ်စုံတရာအထိ ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် ရံဖန်ရံခါ ရောထွေးယှက်တင်မှုများပင် ဖြစ်နိုင်မည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူပင် ပြည်နယ်အဆင့်များအနေနှင့်လည်း ကိုယ်ပိုင် စီမံအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့် လျော့နည်းစေနိုင်သည့် သဘောမျိုး ရှိပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုရှိသော ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းစနစ်မှာလဲ တခုထဲသာ ရှိသည်ဖြစ်ရာ ဗဟိုအစိုးရက ယင်းယူနစ် အသီးသီး ကို တင်းကျပ်စွာ ချုပ်ကိုင်ထားနိုင်မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ပြည်နယ်များအတွက် ခွဲဝေပေးထားသော ဥပဒေပြုရေးနှင့် အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်စာရင်းမှာလည်း ပြည်နယ် အဆင့်ရရှိသော ပြည်နယ်သုံးပြည်နယ် (ရှမ်း၊ ကချင်နှင့် ကယား) တို့အတွက်သာ ဖြစ်သည်။ ကြွင်းကျန်အာဏာ (residual power) ကိုမူ ပြည်ထောင်စုအုပ်နှင်းထားပြီး³⁴ ပြည်နယ်များအနေနှင့်မူ ပြည်နယ်နှင့် စပ်လျဉ်းသော၊ ဒေသန္တရဆိုင်ရာ၊ ပုဂ္ဂလိကဆိုင်ရာ သဘောသဘာဝရှိသော ကိစ္စများကိုမူ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆောင်ရွက်စီမံပိုင်ခွင့်ကို ခွင့်ပြုထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ကာကွယ်ရေး၊ နိုင်ငံခြားရေး၊ ဆက်သွယ်ရေး (လေကြောင်း၊ အဝေးပြေးလမ်းများ၊ မီးရထားလမ်းများ၊ ရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေး၊ စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်း)၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ ဗဟိုဘဏ်နှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ သန်းခေါင်စာရင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲ၊ ရာဇဝတ်နှင့် တရားမဥပဒေ၊ သတင်းမီဒီယာ၊ စီမံကိန်း၊ လူမှုနှင့် အလုပ်သမားဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ ပြတိုက်အဆောက်အဦများ၊ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးရေး၊ သမဝါယမ၊ သစ်တော၊ သတ္တုတွင်းနှင့် ရေနံသိုက်များနှင့် အခြားကဏ္ဍများ ပါဝင်ပါသည်။ ပြည်နယ်အဆင့်တွင်မူ ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်စီမံရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို အထိုက်အလျောက်ပေးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းဖွဲ့စည်းပုံတွင် ပြည်နယ်အနေနှင့် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံတရပ် သီးခြား ထားရှိပိုင်ခွင့်၊ ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို စီမံဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ ကော်မရှင်တစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းပိုင်ခွင့်၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် မြေယာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ၊ ဈေးနှင့် ပွဲလမ်း သဘင်ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ပိုင်ခွင့်များ၊ ပြည်နယ်များဆက်စပ်နေသော မြစ်များမှ အပ အခြား ရေရင်းမြစ် များဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်၊ ကျေးရွာရေလုပ်ငန်းကဲ့သို့သော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် တရားစီရင်ရေး၊ ဒေသန္တရ အခြေခံအဆောက်အဦ၊ (အဆင့်မြင့်ပညာရေးမှအပ) ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ မိလ္လာသန့်ရှင်းရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ မွေးသေစာရင်းကဲ့သို့သော မှတ်ပုံတင်စာရင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စများနှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ ပါဝင်သည်။

ပြည်နယ်က ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသော အခွန်အခများစာရင်းတွင် ရေနံ၊ တွင်းထွက် သတ္တု၊ သစ်တောများနှင့် ရာဘာထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ၊ ယစ်မျိုးနှင့် သစ်တောဆိုင်ရာ ကိစ္စများအတွက် ခိုင်ကြေးများလည်း ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက်မူ ပြည်ထောင်စုအဆင့်မှ ထောက်ပံ့ပေးမှုများနှင့်သာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်ကို နားလည်ထားရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ ဖယ်ဒရယ်စနစ်အတွက် လိုအပ်သော စံနှုန်းများ၊ သို့မဟုတ် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းပိုင်ခွင့်ကိုမူ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဌာန်းပေးထားခြင်း မရှိပေ။ ၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအရ ပြည်နယ်များက အမှန်တကယ် ကောက်ခံရရှိသော အခွန်အခများနှင့် အသုံးစရိတ်များကို လေ့လာမည်ဆိုလျှင် ယင်း ၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံ စနစ် လက်တွေ့တွင် မည်သို့ အလုပ်လုပ်သည်ကို အထင်အရှားတွေ့ရမည်ဖြစ်သော်လည်း ထိုကဲ့သို့ လေ့လာထားသော သုတေသနမျိုးမှာ လတ်တလောအခြေအနေတွင် ထွက်ပေါ်လာခြင်း မရှိသေးပါ။

၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်မူ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအုပ်စုများအတွက် သီးခြားဖြစ်သော၊ ဘက်မညီသော စီမံပေးထားမှုများ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သာကေ အားဖြင့် ကရင်လူမျိုးများအတွက် (ကရင်ပြည်နယ်ဟု ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းလျှင် ပြည်နယ်အတွက် အချိုးအရ နည်းသွား မည်ဖြစ်သော်လည်း) ကရင်လူမျိုးများ၏ ပကတိလူဦးရေအတိုင်း ပါလီမန်အောက်လွှတ်တော်တွင် ခွင့်ပြု ပေးထားသည်ဖြစ်ရာ မျှတသော ပါလီမန်အမတ်ဦးရေကို ရရှိသည်ကိုတွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကချင်ပြည်နယ် ဆိုလျှင် ကချင်ပြည်နယ်ဟုသာ ဆိုသော်လည်း ကချင်မဟုတ်သော လူမျိုးများလဲ အများအပြား နေထိုင် ကြသည်ဖြစ်ရာ ကချင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌသည် ကချင်မဟုတ်သော အခြားလူမျိုးများကို ကိုယ်စားပြုသည့် ကတ်ဘီနက်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းပြီးမှသာ လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နိုင်သည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ စီမံပေးထားမှုများကို လေ့လာကြည့်ရှုမည်ဆိုလျှင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိစေခြင်း သို့မဟုတ် အချိုးကျ ကိုယ်စားပြုမှု ကဲ့သို့သော ကျယ်ပြန့်သည့် အခြေခံသဘောဆောင်သည့် မူဝါဒများဖြင့် ဆောင်ရွက် ထားခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု တစ်စုစီနှင့် သီးခြားသဘောဆောင်သည့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု ရလဒ်များအရ အကောင်အထည်ဖော်ထားခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ရှမ်းစော်ဘွားများ၊ နယ်ရှင်များအတွက် သီးခြား ခွဲဝေပေးသော အာဏာခွဲဝေမှု ပုံစံများကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သလို နယ်ရှင်စနစ် ရှိနေသေးပြီး အချို့နေရာများတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများရှိသည့် ပုံစံများကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသော လစ်ဘရယ်-ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများ၊ ရီပတ်ပလီကန် (သမ္မတစနစ်)ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများနှင့် ကွဲလွဲနေသည်ကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းကွဲပြားခြားနားမှုများက မတူညီမှုများနှင့် အစဉ်အလာ အာဏာပိုင်အုပ်ချုပ်မှုများကို အချို့နေရာများတွင် ဖြစ်ပေါ်စေသည်။³⁵

“၁၉၃၅ ဗမာနိုင်ငံအစိုးရ အက်ဥပဒေအခြေခံအရ ကိုလိုနီစနစ်ကတည်းက ရှိခဲ့သော ဗျူရိုကရေစီအုပ်ချုပ်မှုပုံစံများကို (...) ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်” ဟု တေလာက ဆိုပါသည်။ တေလာအဆိုအရမူ “သို့ရာတွင် သီဝရီသဘောအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် တခုတည်းသော ဥပဒေဆိုင်ရာ အာဏာအုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ရောက်ရှိသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း

ရာဇဝတ်ဥပဒေများကဲ့သို့သော ကဏ္ဍများတွင် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် အခြား ထိန်းသိမ်းထားသော နယ်မြေများမှာ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တိုင်အောင်ပင် ဗဟိုနိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်မှုထဲတွင် မပါဝင်ဘဲ သီးခြားဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ဖော်ဘွားများအနေနှင့် ယင်းတို့၏ သီးခြား ဘတ်ဂျက်များကို ယခင်က အတိုင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ကြသေးသည်ကိုတွေ့ရမည်ဖြစ်ပြီး ရဲလုပ်ငန်း၊ ဒေသန္တရ အခွန်ကောက်ခံမှု စနစ်များ အပါအဝင် အရာထမ်းအမှုထမ်းများကို ယင်းတို့အတွက် စိတ်ကြိုက်ခန့်ထားပိုင်ခွင့်များ ရှိနေသေး သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်မှုများမှာ ဗဟို ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း အရာရှိများ၏ ကြီးကြပ် လမ်းညွှန်မှုများမပါဘဲ ဗြိတိသျှစနစ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းမျိုးမဟုတ်ပေ။³⁶

ပြည်တွင်းစစ်၊ တိုင်းတပါးကျူးကျော်မှု တို့မှာ တနည်းဆိုရလျှင် နိုင်ငံတော်၏ အခွင့်အာဏာကို ယှဉ်ပြိုင် ထိပါးခဲ့သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ရာ လွတ်လပ်သောမြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းတလျောက်တွင် နိုင်ငံတော် (state) သည် တည်ငြိမ်သော ဖယ်ဒရယ်ပုံစံနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအရ အစိုးရအုပ်ချုပ်မှုပုံစံမျိုး (constitutional governance) ကို အကောင်အထည်မဖော်နိုင်ခဲ့သည်ကိုတွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ သန့်မြင့်ဦးက³⁷

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းစစ်မှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် သက်တမ်းအရှည်ကြာဆုံး ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပြီး လွတ်လပ်ရေးရသည်အချိန်မှ ယနေ့အချိန်အထိ ပုံစံတစ်မျိုးမဟုတ် တစ်မျိုးနှင့် တည်ရှိနေခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရေးတွင် သေနတ်များကို ဘယ်တုန်းကမျှ မဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့ဘဲ သေနတ်က အမြဲ ပါစမြဲသာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်အချိန်မှ စ၍ ယခုအချိန်အထိ တက်လာခဲ့သည့် မည်သည့်အစိုးရကမျှ မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းလုံးကို အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်၍ အုပ်စိုးနိုင်သော အခြေအနေမျိုး မရှိခဲ့ချေ။ တစ်နိုင်ငံလုံးအပြည့်၊ ရွေးကောက်ပွဲများကို ဘယ်သောအခါကမျှ ကျင်းပပေးနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိသလို ကောင်းမွန်ဆီလျော်သည့် သန်းခေါင်စာရင်းကိုလည်း မည်သည့်အစိုးရကမျှ ကောက်ခံ ဖော်ထုတ် နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့။ အချို့သော အနည်းစု နယ်စပ်ဒေသများမှ ယနေ့ထိအောင် လက်နက်ကိုင် ပုန်ကန်သူများ၏ လက်အောက်တွင် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။³⁸

ရည်မှန်းချက် ကြီးမားသော်လည်း ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံကို မြန်မာပြည်တွင် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရသည့် အခြေအနေမှာ ပြည်ထဲမငြိမ်သက်သည့်အချိန်၊ ကျိုးလန့်စာစား နေရသည့် အခြေအနေမျိုး ဖြစ်ရာ သက်တမ်း နုနယ်သေးသည့် အင်စတီကျူးရှင်းများအတွက် မျှော်လင့်ထားသလောက် လောက်လောက်လားလား ဖွံ့ဖြိုး လာခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် မြန်မာပြည်အခြေအနေကို ကြည့်လျှင် ပြည်တွင်းစစ် ဆက်လက် ဖြစ်ပွားနေဆဲဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရမည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတဝှမ်းအခြေအနေမှာ မတည်ငြိမ်သလို နိုင်ငံအနှံ့ ပြည်တွင်းစစ် ပျံ့နှံ့လာခဲ့သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံနေရာအတော်များများမှာ မင်းမဲ့အုပ်စိုးမှု အခြေအနေမျိုး ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ကျေးလက်ဒေသများကို သူပုန်အဖွဲ့များက ထိန်းသိမ်းထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ပျက်နေပုံမှာ အစိုးရထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသည့်

ကျွန်းငယ်ကလေးများကို မသေချာ၊ မရေရာသည့် အာဏာပိုင်အုပ်စိုးမှုရှိနေသည့် ပင်လယ်ကြီးက ဝန်းရံထားသည်နှင့်ပင် တူချေသေးတော့သည်။³⁹

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများ၏ သမိုင်းအစဉ်အလာမှာ ဤနောက်ခံအနေအထားတွင်ပဲ အမြဲ ရှိနေခဲ့သည်ဖြစ်ရာ အထက်ဖော်ပြပါ အချက်ကို အထူး စဉ်းစားရန်လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာ့ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် ဖွဲ့စည်းပုံ စာကိုယ်များကို၊ စာအတိုင်း လေ့လာဆန်းစစ်ရန်မှာ ပကတိအခြေအနေများကို ထည့်သွင်းမစဉ်းစားဘဲ ဖြစ်နိုင်သည်မဟုတ်ပါ။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ အခြေခံဥပဒေ ပေးထားချက်များမှာ သဘောတရားမူဘောင်အဖြစ်သာမက လက်တွေ့ အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းတွင်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ၁၉၇၄ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံတို့မှ အချို့သော အချက်များ၊ ပုံစံများကို ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် အမွေဆက်ခံထားသည်ကိုလည်း အထူးပင် မြင်သာသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၄၇ အခြေခံဥပဒေမှ ဆက်လက် အမွေခံထားသည့် ကိစ္စများမှာ နိုင်ငံတော်ကို ပြည်ထောင်စု (Union) ဟု ခေါ်တွင်ခြင်း၊ နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားဆိုင်ရာ သက်မှတ်ထားချက်များနှင့် ရှမ်း၊ ကချင်၊ ကယားနှင့် ချင်းပြည်နယ်များအပြင် နှောင်းပိုင်းတွင် ကရင်ပြည်နယ်စသည်ဖြင့် ယခင်ကအတိုင်းပင် သတ်မှတ်ထားခြင်း၊ ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာများကို ဖယ်ဒရယ်ပုံစံဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းပေးထားခြင်း၊ ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများအကြား ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပေးထားခြင်းနှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်များ၏ အခွင့်အရေးကို အထိုက်အလျောက်အာမခံသည့်အနေဖြင့် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ထားရှိ ပေးထားခြင်းနှင့် တစ်ဖက်သတ် ဖွဲ့စည်းပုံပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ မဖြစ်ပေါ်စေရန် (ပြည်နယ်များနှင့် စပ်ဆိုင်သော ကိစ္စများတွင်) ပြည်နယ်များ၏ အခွင့်အရေးများကို ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းပေးထားခြင်းတို့ပင် ဖြစ်သည်။

၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် ၁၉၄၇ အခြေခံဥပဒေကို ပိုမိုဖယ်ဒရယ်ကျစေရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်ရေး အဆိုတစ်ရပ်ကို ရှမ်းပြည်နယ်ကောင်စီက တင်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ရှမ်းမူတွင် အဓိကကျသော အချက်မှာ ဗမာလူမျိုးများ နေထိုင်သော (ယခင် ကိုလိုနီလက်ထက်က ministerial Burma ဟုခေါ်သော) ဗမာပြည်မကိုပါ ပြည်နယ်တခုအဖြစ်သတ်မှတ်ရန် (ရှစ်ပြည်နယ်မူ)ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပို၍ ဘက်ညီသော ဖယ်ဒရေးရှင်းအဖြစ် တည်ဆောက်ရန် အဆိုပြုတင်ပြချက်များမှာ အချို့အမြင်တွင် ကြောက်မက်ဖွယ်၊ အချို့အမြင်တွင် အလွန် ကောင်းလွန်း၍ မဖြစ်နိုင်ဖွယ်ဟု ယူဆခဲ့ကြပြီး စံပုံစံ ဖယ်ဒရယ်မူတခုကို တည်ဆောက်ရန် ဆိုသည် ၊ အရေးအကြီးဆုံး ကိစ္စရပ်ကို ဘေးသို့တွန်းပို့လိုက်ကြသလို ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။⁴⁰ သို့ရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး နေဝင်းတွင်မူ အခြား အယူအဆများ ရှိနေခဲ့ပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး တောင်းဆိုချက်များကို ခွဲထွက်ရေး ဆိုသော ခြောက်လှန့်မှုဖြင့် အကြောင်းပြပြီး (၁၉၆၂ မတ်လ)တွင် နိုင်ငံတော်အာဏာကို သိမ်းယူခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် ၄၇ ခုနှစ်အခြေခံဥပဒေမှာ စစ်ဖက်ကဦးဆောင်သော တော်လှန်ရေးကောင်စီ၏ နိုင်ငံတော်အာဏာသိမ်းမှုဖြင့် ပယ်ဖျက်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ တော်လှန်ရေးကောင်စီက ၄၇ ဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသော တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်ကောင်စီများကို ဖျက်သိမ်းပစ်ခဲ့သလို တစ်နိုင်ငံလုံးကို ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်

စိုးမိုးခဲ့သည်။⁴¹ နောင်ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာသောအခါ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၏ တစ်ချက်လွှတ် အမိန့်များဖြင့်သာ နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်တော့သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်ရောက်မှသာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်ကို အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းပြီး ဤဖွဲ့စည်းပုံတွင် မြန်မာ့နည်း၊ မြန်မာ့ဟန် ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကိုသာ အထူးပြုဖော်ပြတော့သည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ ယူဂိုစလပ်နှင့် ဆိုဗီယက် ဖယ်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့် ပုံစံတူပင် ယင်းဖွဲ့စည်းပုံတွင် နိုင်ငံတော် အချုပ်အခြာအာဏာကို မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီက ကျင့်သုံးပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော် ကို ပါတီကသာ ဦးဆောင်ရမည်ဆိုသော မူကို ကျင့်သုံးသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။⁴² ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ ကျင့်သုံးသော အခြားနိုင်ငံများနည်းတူပင် ဆိုရှယ်လစ်မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်သူ့ လွှတ်တော်ကို ပြည်သူ့လူထုပိုင် အချုပ်အခြာအာဏာ တည်ရှိအပ်နှင်းခြင်းခံရသော ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ဖော်ပြပြီး အခြားသော နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းအရပ်ရပ်ကို ယင်းဆိုရှယ်လစ်ပြည်သူ့လွှတ်တော်အောက်တွင် ထားရှိသည်။ နိုင်ငံတော်ကို စည်းကမ်းတင်းကြပ်သော ဗဟိုမှ အောက်သို့ အဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းပုံမျိုးဖြင့် ဖွဲ့စည်းပြီး အောက်ဆုံးတွင် ကျေးရွာအုပ်စုများ၊ ရပ်ကွက်များ ရှိပြီး ယင်းမှ မြို့နယ်များ၊ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းများ၊ ထိုမှ နိုင်ငံတော်အဆင့်အထိ ဖွဲ့စည်းထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေက ပြည်နယ်အဆင့်ဖွဲ့စည်းပုံကို ရှင်းလင်းပြီး၊ စံသတ်မှတ်ကာ၊ နိုင်ငံတော်အဆင့်၏ အောက်တွင် ထားရှိဖော်ပြသည်။ ပြည်နယ်အသစ် သုံးခု ထပ်မံတိုးလာပြီး⁴³ တိုင်းတစ်ခု တိုးလာသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သလို ယင်း ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းများသည် အဆင့်တူညီသည်ဟူသော အယူအဆကို ထည့်သွင်းလာသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်နယ်ခုနစ်ခုနှင့် တိုင်းခုနစ်ခုမှာ ယခုလက်ရှိ အခြေအနေတွင်ရှိသော တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ဆယ့်လေးခုနှင့် ထပ်တူထပ်မျှပင်ဖြစ်ပြီး လက်ရှိ အချိန်တွင် ယခင်တိုင်းများကို တိုင်းဒေသကြီးအဖြစ်သာ အခေါ်အဝေါ်ပြောင်းလဲသွားခြင်းမျှသာ ရှိပါသည်။⁴⁴

ပြည်သူ့ကောင်စီများကို ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် အဆင့်ဆင့် တင်မြောက်ရွေးကောက်သည်။ (သို့ရာတွင် ကိုယ်စားလှယ်များကိုမူ ပါတီကသာ အမည်စာရင်းပေးသည်။) သို့ဖြစ်ရာ ပြည်သူ့ကောင်စီများကို တိုင်း၊ ပြည်နယ်အဆင့်၊ မြို့နယ်အဆင့်နှင့် ရပ်ကွက်၊ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်များအားလုံးတွင် တင်မြောက် ရွေးကောက် သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြည်သူ့ကောင်စီများက အုပ်ချုပ်ရေးကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းပေးသလို၊ ပြည်သူ့တရားရုံးများကိုလည်း အဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းပေးသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ဗဟိုအစိုးရကိုမူ ဖယ်ဒရယ်ဟုဆိုနိုင်သော ဝိသေသလက္ခဏာတစ်ရပ်အဖြစ် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းများမှ ပြည်သူ့ကောင်စီ ဝင်များအနက်မှ နိုင်ငံတော်ကောင်စီဝင်တစ်ဦးစီကို ရွေးချယ်သည်။ ယင်းနိုင်ငံတော်ကောင်စီတွင် ဥက္ကဋ္ဌတစ်ဦး ကို ရွေးချယ်ပြီး နိုင်ငံတော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌသည်ပင် နိုင်ငံတော်သမ္မတအဖြစ် ထမ်းဆောင်သည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

၁၉၇၄ အခြေခံဥပဒေသည် (ဖယ်ဒရယ်စနစ်တွင် အဓိကကျသော) အာဏာနှင့် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှု ခွဲဝေရေးထက် သက်ဆိုင်ရာပြည်သူ့ကောင်စီများကို “ဥပဒေနှင့်အညီ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်”

ရမည်ဟုဆိုကာ ဖော်ပြပါ လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော်စေခြင်းသာ ရှိခဲ့သည်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်သူ့အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေး၊ ဒေသန္တရ လုံခြုံရေး၊ ကာကွယ်ရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများမြှင့်တင်နိုင်ရေး၊ သက်ဆိုင်ရာ နယ်ပယ်အသီးသီးတွင် နေထိုင်ကြသော ပြည်သူများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေး၊ လုပ်ငန်း တာဝန်များကို ကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်စေကြရန် စုစည်းပေးရေးနှင့် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ရေး၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရေး၊ နှစ်စဉ်ရသုံးငွေစာရင်း ပြင်ဆင် ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပေးရေး အစရှိသည်တို့ ပါဝင်သည်။ ဤသည်မှာ အစိုးရအဆင့်အားလုံး (ကောင်စီအဆင့်ဆင့်)ကို တူညီသော လုပ်ငန်းစဉ်များ ခန့်အပ်ထားခြင်းမျိုးသာ ဖြစ်ပြီး တာဝန်ခံမှု အပိုင်းမှာလည်း နယ်မြေအပေါ်တွင်သာ မူတည်၍ ခွဲဝေထားခြင်းမျိုးသာ ဖြစ်ပေရာ သီးခြားလုပ်ငန်း တာဝန်များကို မတူညီသော အစိုးရအဆင့်အသီးသီးသို့ ခွဲဝေအပ်နှင်းသည့် ဖယ်ဒရယ်စနစ်နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ဆန့်ကျင်နေသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက် အမိန့်များမှာ အထက်မှ အောက်သို့ ချမှတ်ပေးသည့်အခြေအနေမျိုးသာ ဖြစ်ပြီး ဒေသန္တရ သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာ သီးခြား လွတ်လပ်စွာ စီမံဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်မျိုး မရှိသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအချက်များကို စုပေါင်းကြည့်ရှုလျှင် ဖယ်ဒရယ်ဝါဒကို ယေဘုယျ အဆန်ဆုံး၊ အကျယ်ပြန့်ဆုံး အနက်အဓိပ္ပာယ် စံကိုက်သတ်မှတ်ချက်နှင့်ဖွင့်ဆိုသည့်တိုင် ၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံသည် မည်သို့မျှ ဖယ်ဒရယ်ဟု အကျုံးမဝင်သည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဖယ်ဒရယ်ဝါဒ၏ အနှစ်သာရမှာ အာဏာခွဲဝေခြင်း ပင် ဖြစ်ပေရာ မြန်မာ့ ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်အောက်တွင် ဖန်တီးထားသော ဤဖွဲ့စည်းပုံမှာ အာဏာခွဲဝေခြင်း ကိစ္စ တစ်စိတစ်ခုမျှ မပါရှိ သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော် ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ဖော်ပြပါရှိသော အချို့ ဖွဲ့စည်းပုံသတ်မှတ်ချက်များမှာ ယခုထက်တိုင် မပျောက် မပျက် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံထိတိုင် ပါဝင်လာခဲ့သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအချက်နှစ်ချက်ကို မတွေ့ရှိကြဘဲ လျစ်လျူရှုခဲ့ကြသည်က များပါသည်။ ပထမအချက်မှာ ရွေးကောက်ပွဲများအတွက် ပြဋ္ဌာန်းရာတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော် မဲဆန္ဒနယ်များကို မြို့နယ်အသီးသီးအား သတ်မှတ်သည် ဆိုသော အချက်နှင့် ယင်း မြို့နယ် တမြို့နယ်စီက ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် တဦးစီကို ရွေးကောက်တင်မြောက်သည့် အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ မြို့နယ်များသည် လူဦးရေအချိုးအစား မတူညီဘဲ ကွဲပြားခြားနားကြသည် ဆိုသည့် အချက်ကို လျစ်လျူထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။⁴⁵ ဖွဲ့စည်းပုံ ပြင်ဆင်ရာတွင်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံပါ ပုဒ်မများကို ပြင်ဆင်လျှင် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း အများစုမဲ ဖြင့် ပြင်ဆင်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး အခြေခံ နိုင်ငံတော် တည်ဆောက် ပုံနှင့် စပ်လျဉ်းသော ပြဋ္ဌာန်းဖော်ပြချက်များကို မူ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းအပြင် ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပပြီး ယင်းဆန္ဒခံယူပွဲတွင် မဲပေးနိုင်ခွင့်ရှိသူ ဦးရေ၏ ထက်ဝက်ကျော် ထောက်ခံဆန္ဒမဲဖြင့်သာ ပြင်ဆင်နိုင်သည်ဟု

ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်း ထူးခြားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် လည်း ထပ်တူထိန်းသိန်းထားသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

၁၉၈၈ စက်တင်ဘာလတွင် နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့က နိုင်ငံတော်အာဏာကို သိမ်းယူလိုက်ပြီး ၇၄ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။ သို့သော် အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံများမှာ ၁၉၈၈ မှ ၂၀၁၁ အထိ ယခင်ကအတိုင်း တည်ရှိနေခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ တွင်မှ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုခဲ့သော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ အသက်ဝင်လာခဲ့သည်။

ဗမာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းတလျှောက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများက လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံအပေါ် မည်သို့ မည်ပုံ လွှမ်းမိုးမှု ရှိသည်ဆိုသည်ကို လေ့လာရာတွင် ချန်လှပ်၍ မရစကောင်းသည့် အချက်တစ်ချက် ရှိပါသည်။ ယင်းမှာ ပြည်တွင်းစစ်။ ၁၉၄၀ ပြည်လွန်နှစ်များတွင် စတင်ပြီး ၁၉၅၀ ပြည်လွန်နှစ်များနှင့် ၁၉၆၀ ပြည်လွန်နှစ်များတွင် အရှိန်ပြင်းထန်လာသော ပြည်တွင်းစစ်မှာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၊ သူပုန်ထမှုများ၊ နယ်မြေသိမ်းပိုက်မှုများနှင့် ပြည့်နက်နေပြီး အလွန်တရာ ရှုပ်ထွေးသော၊ နယ်မြေဒေသအများစုကို အကျယ်အပြန့် ထိခိုက်စေခဲ့သော ပြည်တွင်းစစ်ကြီး ဖြစ်ခဲ့ရာ ၁၉၄၇ နှင့် ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံကဖော်ပြထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို နိုင်ငံ၏ အချို့ နေရာများတွင် လက်တွေ့အသက်သွင်းရန် မဖြစ်နိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံကို မည်သို့ပင် ဗဟိုက ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပါစေ၊ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနှင့် ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်မှာ အလွန် ခက်ခဲသည်ဟု ဆိုလျှင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပြည်နယ်များ ပါဝင်သော တောင်တန်းဒေသများတွင် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ အထူးခက်ခဲပါသည်။

အဓိကကျသော တိုင်းရင်းသားတပ် အတော်များများက လွတ်လပ်သည့် အသေးစားနိုင်ငံတော်ဟု ခေါ်ဆိုလျှင် ရနိုင်လောက်သည့် နိုင်ငံတော်ငယ်လေးများကို ထူထောင်ကြသည်။ ယင်းတို့အလိုအရ လွတ်မြောက်နယ်မြေဟု ဆိုကြသည့် ထိုနယ်ပယ်များကို ကာကွယ်ထားကြပြီး ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး၊ ကျောင်း၊ ဆေးပေးခန်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရှိကြသည်။ ဒေသခံများကို အခွန်ကောက်ခံခြင်း နည်းလမ်းဖြင့် ငွေရှာကြပြီး နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး၊ သစ်လုပ်ငန်း၊ မိုင်းလုပ်ငန်းစသည်တို့မှလည်း အခွန်များ ကောက်ခံကြသည်။ တရားမဝင် လုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် မူးယစ်ဆေးဝါး ထုတ်လုပ်၊ သယ်ပို့ခြင်း လုပ်ငန်း များကိုပါ အချို့ လုပ်ဆောင်လုပ်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဗမာကြီးစိုးသော ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ခေါင်းဆောင်မှုကို နိုင်ငံ၏ အရှေ့မြောက်ပိုင်းတွင် ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု တပ်များက တော်လှန်လိုက်ကြသော အခါ အထူးအရေးကြီးသော အဖြစ် အပျက်တစ်ခု ၁၉၈၉ တွင် ပေါ်ပေါက်သည်။ ယင်းအဖြစ်မှာ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ပြိုလဲ သွားခြင်းဖြစ်ပြီး တိုင်းရင်းသားတပ်များက မိမိတို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအလျောက် အဖွဲ့အစည်း အသစ်များ ဖွဲ့စည်းကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းအဖွဲ့အစည်းများအနက် ဝတပ်မတော် (United Wa State Army, UWSA) နှင့် ကိုးကန့်တပ် (Myanmar National Democratic Alliance Army (Kokang)

တို့လဲ ပါဝင်သည်။ အစိုးရက ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခွင့်အရေးကို မလွတ်တမ်း ဖမ်းဆုပ်နိုင်ခဲ့ပြီး အုပ်စုသစ်များအတွက် အကျိုးအမြတ်ရှိစေမည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များကို ကမ်းလှမ်းခဲ့ခြင်းအားဖြင့် စစ်ရေးအရ အကြီးဆုံး ခြိမ်းခြောက်မှုကို ကျော်လွှားနိုင်ခဲ့သည်။⁴⁷

အလွန်တရာ ရှုပ်ထွေးပြီး မပြီးပြတ်သေးသည့် တိုင်းရင်းသားပဋိပက္ခ သမိုင်းကြောင်း၏ ရလဒ်တစ်ခုမှာ “တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုကိုယ်စားလှယ်များက ဗမာလူမျိုးစုသည် ယင်းတို့၏ တော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းကို နားလည်မှု မရှိသလောက် နည်းပါးကြောင်း၊ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ ဘဝအခြေအနေကို အသိအမှတ်ပြုမှု အမှန်တကယ် မရှိကြောင်း” ထုတ်ဖော်ပြောဆိုလေ့ရှိကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသား များက ယင်းတို့၏ အုပ်ချုပ်စီမံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို စွက်ဖက်နှောက်ယှက်မှု တစ်ခုတည်းမရှိဘဲ သူတို့လက်သို့ သာ အပ်လိုက်စေလိုသည့် ဆန္ဒ ရှိလာကြသည်။ နည်းလမ်းမှာလည်း နှစ်လမ်းဖြစ်နိုင်သည်။ ပထမနည်းလမ်းမှာ ပြည်နယ်ပိုင်သီးခြားတပ်များရှိသော၊ နိုင်ငံတော်အငယ်စားကလေးများဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယနည်းလမ်းမှာ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်စီမံခွင့်ရှိသော (autonomous) တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်များဖြင့် ပေါင်းစုဖွဲ့စည်းထားသော ဖယ်ဒရယ် ပေါင်းစည်းမှု ပုံစံမျိုးပင် ဖြစ်သည်။⁴⁸

၁၉၄၇ နှင့် ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံတို့၏ အချို့ အစိတ်အပိုင်းများမှာ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ပုံတွင် ကျန်ရှိနေသေးသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ခြင်းရစဉ်ကစ၍ ပြည်ထောင်စုကို ပြည်နယ်များ အသီးသီး ပိုင်းခြားလျက် ပေါ်ပေါက်လာသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သလို တဖြည်းဖြည်း အခြေကျ စုပေါင်းလာသည်ကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ အောက်ဖော်ပြပါ ကဏ္ဍတွင် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံက သူ့ရှေ့က ဖွဲ့စည်းပုံများထက် ဖယ်ဒရယ်မှုအခြေခံများ ပြဋ္ဌာန်းထည့်သွင်းထားမှုတွင် မည်သို့ သာလွန်၊ ကျော်လွန် ကြောင်းကို ဖော်ပြမည်ဖြစ်သည်။

နာတာရှည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် နီးကပ်စွာ ပတ်သက်ဆက်နွှယ်နေသလို (ပဋိပက္ခကြောင့် စစ်ဘောင် ကျယ်ရသလို) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအသစ်၏ ထူးခြားသော၊ ဝိသေသလက္ခဏာတရပ်ပင် ဖြစ်သည့် တပ်၏ ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် အခန်းကဏ္ဍကို ပြောဆိုဆွေးနွေးသည့်အခါတိုင်း ယင်းကိစ္စရပ်ကို နောက်ခံ အခြေအနေတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖို့ အထူးအရေးကြီးပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လက်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် တပ်မတော်ကို အထူးအလေးပေးထားသည်မှာ သိသာထင်ရှားသည့်အချက်ဖြစ်သလို ယခုစာတမ်းတွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ အခြားအခြားသော ကဏ္ဍများ၊ အစိတ်အပိုင်းများကို ဆွေးနွေးတင်ပြသည့်အခါ အဓိက ဦးတည်ချက်မှာ (တပ်၏ အရေးပါမှုဟူသည့်) ယင်းအချက်ကို မေ့လျော့သွားခြင်းမျိုး မရှိစေလိုခြင်း ပင်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံကို မည်သည့်နောက်ခံအခြေအနေတွင် ရေးဆွဲသည် ပြဋ္ဌာန်းသည်နှင့် (ဖွဲ့စည်းပုံပါ) ဖယ်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီပုံစံများ အားလုံးမှာ ယင်းနောက်ခံအခြေအနေတွင် (တပ်မတော်ထံမှပင်) ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်ကြောင်းကို သန့်မြင့်ဦးက ဤသို့ရေးပါသည်-

ဗမာ့စစ်အာဏာရှင်အစိုးရမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် သက်တမ်းအရှည်ဆုံးနှင့် အသန့်စင်ဆုံး စစ်အာဏာ ရှင်စနစ်ဖြစ်ပါသည်။ အရပ်သားများနှင့် လည်ပတ်နေသော နိုင်ငံတော်ကို ထိပ်ဆုံးတွင် စစ်ဘက် အာဏာပိုင်များက ထိန်းချုပ်ထားသော စစ်အစိုးရမျိုးမဟုတ်ပေ။ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်တပ်သည်ပင်လျှင် နိုင်ငံတော်ဖြစ်သည်။ စစ်ဘက်အရာရှိများသည် ကိစ္စအားလုံးကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြပြီး ပုံမှန် (အရပ်သားများပါဝင်သော) အစိုးရမှာ ညှိုးရော် ပျောက်ကွယ်သွားပေပြီ။⁴⁹

လက်ရှိအနေအထားတွင် စစ်ဘက်ယန္တရားက နေရာတိုင်းတွင် လည်ပတ်လျက်ရှိသည်။ အခြား အင်စတီကျူးရှင်များမှာ အရိပ်အယောင်မျှသာ ကျန်ကောင်းကျန်ရာ ကျန်တော့သည်။ ဗမာနိုင်ငံတွင် အစိုးရအလုပ်ကို စစ်တပ်က ဝင်လုပ်နေခြင်းမှ ဖယ်ရှားရန်မျှသာ မဟုတ်ဘဲ၊ လက်ရှိတည်ရှိနေသော စစ်တပ်ကချည်းပါဝင်သည့်နိုင်ငံတော်ကို အစားထိုးနိုင်မည့် အခြားနိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်း များကို အစက ပြန်ဖန်တီး၍ အစားထိုးရန်အလုပ်ပင် ဖြစ်တော့သည်။

၂၀၀၆ က ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပြီး လွန်ခဲ့သည့်နှစ်များတွင် အံ့အားသင့်ဖွယ်အပြောင်းအလဲများ ပေါ်ပေါက် လာလိမ့်မည်ဟု မည်သူကမျှ မျှော်လင့်မထားချိန်တွင် ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ယနေ့တိုင် အထက်ပါ စာပိုဒ်များမှာ မြန်မာ့ဖွဲ့စည်းပုံအသစ်ကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် (မူဝါဒများကို လက်တွေ့ ဖြစ်အောင်ဆောင်ရွက်ရာတွင်) အမှန်တကယ် မည်သည့်နေရာက စတင်ရမည်ဆိုသည့်အချက်ကို မီးမောင်းထိုး ဖော်ပြလျက် ရှိနေပေသည်။

ဂ။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်သော ဖယ်ဒရယ်အခြေခံများ

ဖွဲ့စည်းပုံ၏ အခြေခံမူများ အခန်းတွင် နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ပုံကို နားလည်နိုင်ရန်နှင့် သဘောတရား မူဘောင်သွင်းနိုင်ရန် အရေးပါသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်သည်။ ယင်းအခြေခံမူများတွင် ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး၊ အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးတို့ကို ဖော်ပြ ထားသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတော်ကို ပြည်ထောင်စုစနစ်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်သည်ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။ ယင်းဖော်ပြချက်ကြောင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို ဖယ်ဒရယ် ဖြစ်သည် သို့မဟုတ် ဖယ်ဒရယ်မဟုတ်ဟု ဆုံးဖြတ်ရန် မလုံ လောက်ပေ။ အများအားဖြင့် ပြည်ထောင်စု ဟု ရည်ညွှန်းထားသော နိုင်ငံများသည် တပြည်ထောင် စနစ် နိုင်ငံများထက် ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံ၊ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ဖြစ်ကြသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

ယင်းအခြေခံမူများတွင် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသည် အဆင့်အားဖြင့် တူညီကြသည်ဟု ရည်ညွှန်းသော ရည်ညွှန်းဖော်ပြချက် တရပ်လဲပါရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ (ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။)

၁။ sub-national (ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်တွင်) ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရတရပ် တည်ရှိခြင်းနှင့် ယင်း ပြည်နယ်များ၊ တိုင်းဒေသကြီးများ (individual units) များ၏ တည်ရှိမှုကို ဖွဲ့စည်းပုံအရ အာမခံပေးထားခြင်း။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံတော်၏ နယ်မြေများကို စုဖွဲ့ထားသည့် ယူနစ်များကို အမည်ထင်ရှား ဖော်ပြထားပြီး ရှိရင်းစွဲ နယ်မြေအပိုင်းအခြားအတိုင်း ပိုင်းခြားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤသည်မှာ ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံအရ ဖွဲ့စည်းထားသော နယ်နိမိတ်များကို နှောင်းပိုင်းတွင် နဝတက ပြုပြင်ပြောင်းလဲထားသည့်အတိုင်း တည်ရှိနေသော နယ်နိမိတ်များကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ သိသာထင်ရှားသော အပြောင်းအလဲမှာ မြို့တော် (နေပြည်တော်)ကို ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအဖြစ် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားခြင်းသာ အပြောင်းအလဲဟု ဆိုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့၏ အမည်၊ နယ်နိမိတ်၊ ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ ပေါင်းစည်းခြင်းများအားလုံးကို ဆောင်ရွက်လိုလျှင် ဖွဲ့စည်းပုံကို ပြင်ဆင်နိုင်သည့် လိုအပ်သည့် အများစု (qualified majority) နှင့်သာ ပြင်ဆင်နိုင်သည်။

၅/ (u) ' (7) w k f a ' o B (7) c k t j z p v n f a u n h f ? ' f p G
 j y n é, (7) j y n é, f i j y n é, (7) j y n é, f t j z p v n f a u n h f y k f j c m
 o w f ' n f x w k f a ' o B (7) c k t j y n é, (7) j y n é, f v n f
 t q i h w e f w h M o n ?
 (c) x w k f a ' o B (7) c k t j y n é, (7) j y n é, f v t r n f s u k ' f p G
 t w k f a c : q k k e f o n ?
 (*) w k f a ' o B D w p c k k t r n f i j p a p ? j y n é, f v p é, é, f t r n f i k
 j z p a p a j y n f v o w f ' o u f i k ' w k f a ' o B D o k f
 j y n é, f w G a e x k M a o m E k f b l n r s n q E ' M D O y a ' j y | n e f
 j c i f j z i f a j y n f v o w f ' n f

4၅/ E k f a l w r u k a t m i f y g w k f a ' o B (7) c k t j y n é, (7) j y n é, E S j y n é x n h p k
 e, f i j r s r j z i f y k f j c m o w f ' n f (p) w e o F ' w k f a ' o B D
 - 51 (q) y d l w k f a ' o B D

(u) u c s j y n é, f ?
 (c) u, m j y n é, f ?
 (*) u ' j y n é, f ?
 (C) c s j y n é, f ? (Z) r a u w k f a ' o B D
 (i) p p f u k f w k f a ' o B D (p s) r E a v ; w k f a ' o B D

(n) ရှိမရှိ၊ ?
 (#) & နှစ်၊ ?
 (X) & ကိုယ်ပိုင် ဝန်ထမ်း

(!) & ရှိမရှိ၊ ?
 (j) { & ကိုယ်ပိုင် ဝန်ထမ်း
 (P) နှစ်၊ နှစ်၊ နှစ်

ဤအခြေအနေတွင် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေတစ်ခု ပါဝင်လာခြင်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းကဲ့သို့သော လက္ခဏာမျိုးမှာ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများ (ဥပမာ- အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဩစတြေးလျ၊ မက္ကဆီကို၊ ဗင်နီဇွဲလား၊ ဘရာဇီး၊ ပါကစ္စတန်၊ နိုင်ဂျီးရီးယား၊ အီသီယိုးပီးယားနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ) များတွင်သာ သာမန်အားဖြင့် တွေ့ရလေ့ရှိသောကြောင့်ပင်။ နေပြည်တော် အုပ်ချုပ်စီမံမှုကို သမ္မတ၏ တိုက်ရိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် ထားရှိသည့် သီးခြားပြဋ္ဌာန်းချက်တရပ်ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပုံတွင် တွေ့ရပေမည်။⁵²

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ (subnational level) အပြင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရနယ်မြေငါးခု၏ တည်ရှိမှု၊ နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ဖွဲ့စည်းပုံက အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရမည်။ ယင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရနယ်မြေများမှာ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် တည်ရှိသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံကို ပြင်ဆင်ရန်မှာ မြင့်မားသည့်လိုအပ်ချက်များ ရှိနေပေရာ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ယခုကဲ့သို့ ကိုယ်ပိုင်

အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသများကို ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းပေးထားခြင်းမှာ ဖွဲ့စည်းပုံအရ ကာကွယ်မှုကို ခိုင်ခိုင်မာမာ ရရှိသည်ဟုပင် ဆိုရပေမည်။

56/ u kl fyklf kčšćčba wklf EŠu kl fyklf kčšćčba' o r snu klat ma fyg wklf
o wf šb n f-

(u) ppfu klfwklf Šav & ĐUKE, f?v [, fNKE, EŠfeef, EŠNKE, fvw kl
pkn fMDerñu kl fyklf kčšćčba' o ?

(c) &Šjyn ě, &ŠČNKE, EŠyi fw, NKE, fvw kl pkn fMD
"Ea kl fyklf kčšćčba' o ?

(*) &Šjyn ě, &Š kl fNKE, f?g Đ kl fNKE, EŠyi šv mifNKE, fvw kl
pkn fMDyt šfu kl fyklf kčšćčba' o ?

(C) &Šjyn ě, &Šr ě eNKE, EŠr efvNKE, fvw kl pkn fMDyav mif
u kl fyklf kčšćčba' o ?

(i) &Šjyn ě, &Š kl fMr fNKE, EŠfav ma fu kl fNKE, fvw kl pkn fMD
u kl eN kl fyklf kčšćčba' o ?

(p) &Šjyn ě, &Š kl fNKE, f?r kl far nNKE, f?ye Đ kl fNKE, f?
emze fNKE, f?u f e fNKE, EŠyeq ef(yefcr f)NKE, fajcma fNKE, fvw kl
c/kl EŠC/kl EŠD]O}} u kl fyklf kčšćčba wklf⁶³

ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများ၏ အဆင့်မှာ ပြည်နယ်များ၊ တိုင်းဒေသကြီးများအောက် နိမ့်ပြီး ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ပြည်နယ်များ၊ တိုင်းဒေသကြီးများကဲ့သို့ ကိုယ်စားပြုခွင့်မရသော်လည်း၊ ယင်းတို့၏ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ကိုယ်စားပြုခွင့်ရရှိကြသည်။⁵⁴ ရှမ်းပြည်နယ် အတွက် အမျိုးသားလွှတ်တော် နေရာ ၁၂ နေရာတွင် ငါးဦးမှာ ယင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသခြောက်ခု၏ ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်ကြပြီး၊ ရှမ်းပြည်နယ်လူဦးရေ၏ ကျန်ရှိသော အစိတ်အပိုင်းက ခုနစ်ဦးကိုသာ ရွေးကောက်တင်မြောက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

(မြေပုံ - Transnational Institute, Netherlands။ နာဂ-၁၊ ပလောင်-၂၊ ကိုးကန့်-၃၊ ပအိုဝ်-၄၊ ဓန-၅၊ ၀-၆)

၂။ အချုပ်အခြာအာဏာကျင့်သုံးမှုကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသအဆင့်များတွင် ခွဲဝေကျင့်သုံးကြပုံ။

ယခင်ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့်မတူဘဲ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံသည် နိုင်ငံတော်အာဏာကို ကျင့်သုံးရာတွင် အစိုးရအဆင့်ဆင့် အကြားခွဲဝေကျင့်သုံးသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းအဆင့်ဆင့်ကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသအဆင့်ဟူ၍ စာရင်းတင်ထားပြီး ခွဲဝေကျင့်သုံးကြသည်။

11/ (u) Ekt bawrh c&t jcrh nP mh cu fo l&nzpb n foYa' jyl&t
 t nP n&t k&c&t nP n&sw&mp& f&t nP m&w& l&ww& rQ
 y&fjcmo k&f& f&st c&f&ft j&f v & f&au s&f&ci f&w& n f?
 (c) x k& f&f&cmx mo n f&Ekt bawrh nP mo k&fu k&yn f&x m&f&R
 w&f&a' o B D&sr&yn f, f&sr&Efu k& f&f& k&c&c& f&pk&sr&t m

မူဝါဒ ယူဆချက်

12/ (u) ပါတီတော်တို့ ဝါဒ ယူဆချက် နှစ် ဝါဒ ယူဆချက် အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဆန်းစစ်ချက် ပြုစုပေးရမည်။
a) ဝါဒ ယူဆချက် အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုကို ဆန်းစစ်ချက် ပြုစုပေးရမည်။
b) ဝါဒ ယူဆချက် အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုကို ဆန်းစစ်ချက် ပြုစုပေးရမည်။

17/ (u) ပါတီတော်တို့ ဝါဒ ယူဆချက် နှစ် ဝါဒ ယူဆချက် အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဆန်းစစ်ချက် ပြုစုပေးရမည်။
a) ဝါဒ ယူဆချက် အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုကို ဆန်းစစ်ချက် ပြုစုပေးရမည်။
b) ဝါဒ ယူဆချက် အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုကို ဆန်းစစ်ချက် ပြုစုပေးရမည်။

199/ (u) ပါတီတော်တို့ ဝါဒ ယူဆချက် ဝါဒ ယူဆချက် အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဆန်းစစ်ချက် ပြုစုပေးရမည်။
(c) (1) ပါတီတော်တို့ ဝါဒ ယူဆချက် နှစ် ဝါဒ ယူဆချက် အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဆန်းစစ်ချက် ပြုစုပေးရမည်။
(2) ဝါဒ ယူဆချက် အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုကို ဆန်းစစ်ချက် ပြုစုပေးရမည်။

၃။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရှိ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အညီအမျှ ကိုယ်စားပြုခွင့် ရရှိခြင်းနှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် (လူဦးရေအလိုက်) ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ ကိုယ်စားပြုခွင့် ရရှိခြင်း (disproportional representation)

ဖယ်ဒရယ်စနစ်များတွင် အများဆုံးတွေ့ရလေ့ရှိသော ဝိသေသလက္ခဏာတစ်ခုမှာ ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံ၏ ပါဝင်သော ယူနစ်များကို ကိုယ်စားပြုသည့် ဒုတိယချိန်ညှိခန်း (second chamber) တခုကို ပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် ထည့်သွင်းထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အချို့သော နိုင်ငံများ (ဥပမာ အမေရိကန်ဆီနိတ်) တွင် ယင်း ယူနစ်များကို ညီမျှစွာ ကိုယ်စားပြုခွင့်ပေးထားပြီး လူဦးရေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း မရှိချေ။ သို့ရာတွင် အချို့နိုင်ငံများတွင်မူ လူဦးရေအရ အညီအမျှဖြစ်စေရန်ဆိုသည့်အချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ အကြီးဆုံး ယူနစ်နှင့် အငယ်ဆုံးယူနစ် (ယူနစ်ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတော်ကို ဖွဲ့စည်းထားသော ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကို ဆိုလိုပါသည်။ စကားချပ်) အကြား ကွာဟမှုမှာ ၂၅ဆပင် ရှိသည်ဖြစ်သော်လည်း အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင်မူ ယူနစ်များ (တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ) အားလုံး တန်းတူ ကိုယ်စားပြုခွင့်ရသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပြည်နယ်များမှာတိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ယှဉ်လျှင် လူဦးရေ နည်းပါးပြီး (ပြည်နယ်များအားလုံး၏ စုစုပေါင်းမှာ တစ်နိုင်ငံလုံး လူဦးရေ လေးပုံတပုံထက် အနည်းငယ်သာ များသော်လည်း အမျိုးသားလွှတ်တော်ရှိ ရွေးကောက်ခံနေရာ၏ ထက်ဝက်ကို ရရှိထားသည်) ပြည်နယ်များ၏

လူဦးရေမှာ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ နေထိုင်ကြသည်ဖြစ်ရာ ဤပြဋ္ဌာန်းပေးထားချက်များမှာ အနည်းဆုံး တော့ ဗမာလူများထက် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများအတွက် သွယ်ဝိုက်သောနည်းအားဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ သေချာ ပိုင်ခွင့် ပိုမိုပေးအပ်ထားသည်ဟု ဆိုနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

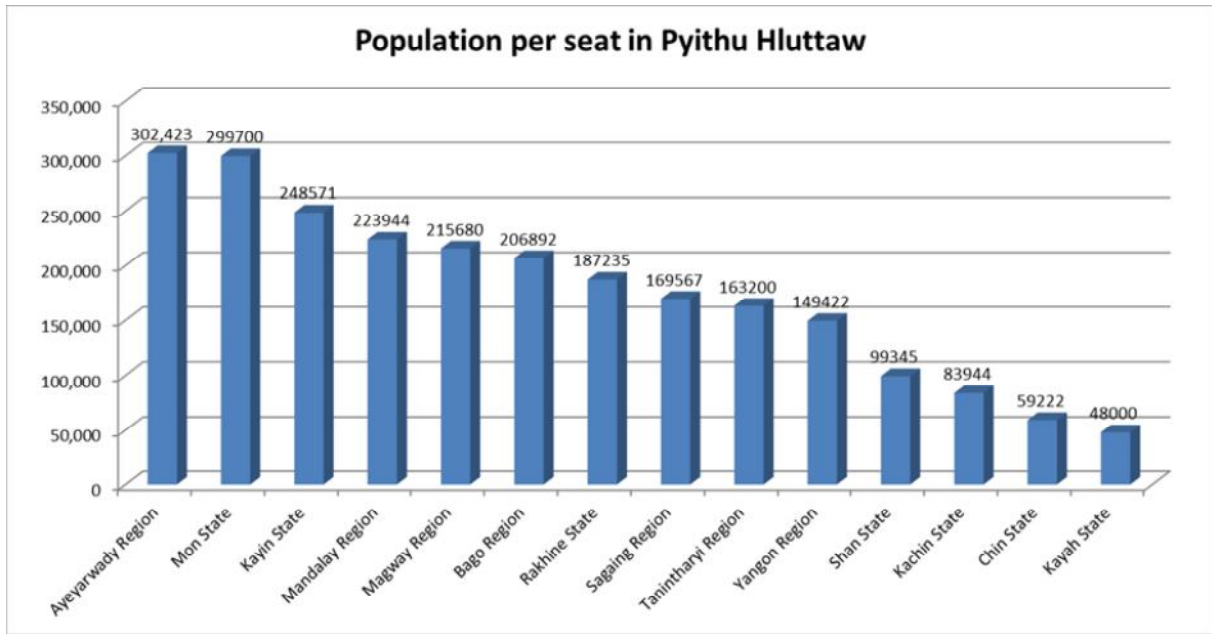
12/(c) jyn ãx nhpk wãwrvfGfNk, fu kl ajccHv n fau nhf?v Qa&u kl
t ajccHv n fau nhf?a&au ma fwi ãjr su b n fv wãwrvfvp&yf?
wklfa' o B DsrESfjyn é, f sr su kl fmv S Qa&wh pã
a&au ma fwi ãjr su b n fv wãwrvfvp&yf I v wãwrvfvp&yf g s n f

t r \$0 mv wãwrvfzph fci f
141/ t r \$0 mv wãwrvf kl wãwrvf kl fmv S Qa&t r srq k224 Qzi h
at ma fyg wkl zph f&n f—

(u) u kl fykl kcskCwkl o kl wfu kl fykl kcskCba' o wpcpDS
u kl fmv SfvpcpDyoi ãpMDo u ã kl&mjyn ãx nhpk, ãjr sr
t yg Oi fwklfa' o B Do kl wfvjyn é, fvpckDwGf
u kl fmv Sf12 QD pDvh pãzi fa&au ma fwi ãjr su b n h
t r \$0 mv wãwrvfu kl fmv Sf168 QD

(c) o u ã kl&mjyn ãx nhpk, ãjr srnt yg Oi fwklfa' o B Do kl wfv
jyn é, fvpckDwGfu kl fmv Sáv ; QD pãzi fwyf awrvh
u ma Gã&QpDskü Oya' ESf n D rn pãzi fwi b G n h
wyf awrvh mt r \$0 mv wãwrvfu kl fmv Sf56 QD

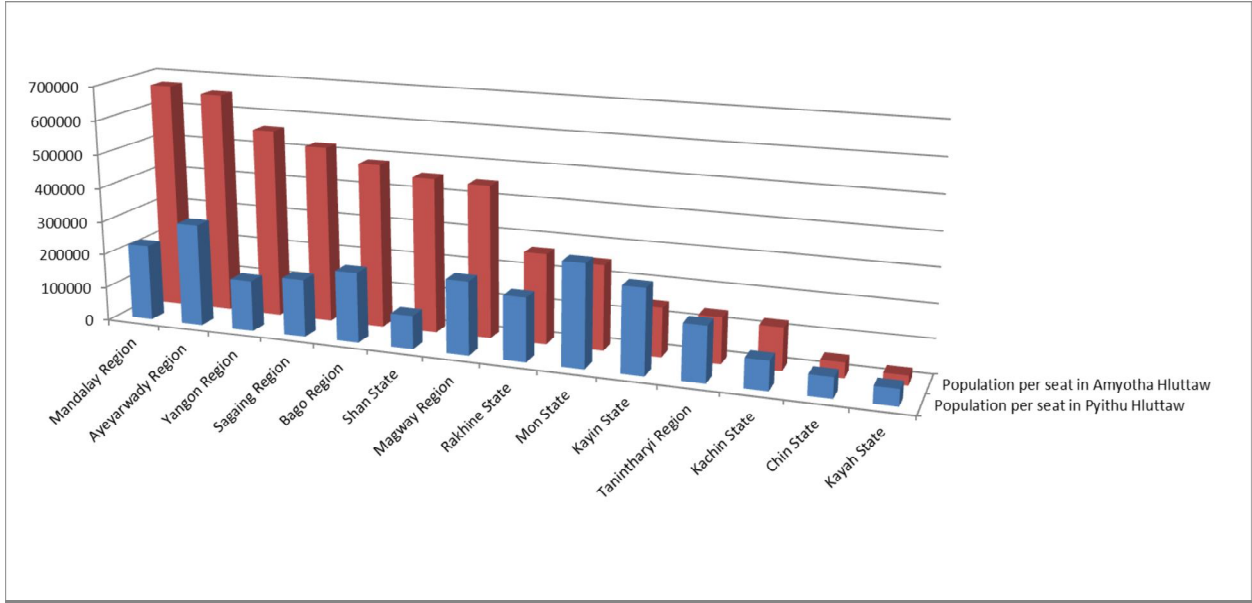
(*) ykf c(u) ESf (c) wGaznyx mo n h wkl zph f&mvG
o u ã kl&mjyn ãx nhpk, ãjr q kl n f szph fyklajccOya' t &
o wf sk mo n f jyn ãx nhpk, ãjr sr n fv n fau nhf?
jyn ãx nhpk wãwrvfu Oya' jyl nefi o wf sk mo mjyn ãx nhpk
e, ãjr sr n fv n fau nhf t r \$0 mv wãwrvfu kl fmv Sf
a&au ma fwi ãjr su &efu pã v MS t q pã, ãjr yoi fb n h
jyn é, fo kl wfwklwGzppap?wklfa' o B Do kl wfvjyn é, fvcG
jzppap yoi fci fu kl kl n f

အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များအတွက် ညီမျှစွာ ကိုယ်စားပြုခွင့်ကို အထင်အရှားပေးထားသည့်အပြင် (၁၉၄၇ ခု လူမျိုးစုပါလီမန်၏ အထက်ဖော်ပြပါ ပုံနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားပြုမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မညီညွတ်မှုများ အထိုက် အလျောက် ရှိနေသည်ကိုလည်း ဂရုပြုမိရန် လိုအပ်ပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဥပဒေမှာ ၁၉၇၄ ခုနှစ် အစီအမံအရ ပေါ်ပေါက်သော ပုံစံကိုပင် ဆက်လက် အခြေခံထားပုံပေါ်ပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲမဲဆန္ဒနယ်များကို မြို့နယ်များအပေါ် အခြေခံ၍ ဖွဲ့စည်းထားပြီး အလွန် ကြီးမားသော မြို့နယ်အချို့အတွက်သာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤသို့ လူဦးရေအားဖြင့် ကွာဟမှုရှိနေသော မြို့နယ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိမှုကလည်း လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တဦးချင်းစီက ကိုယ်စားပြုသော မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူဦးရေများ များစွာ မညီမျှမှု ရှိနေသလို ရွေးကောက်ပွဲ စနစ်မှာလည်း တမဲသာအနိုင်ရစနစ် (first past the post system) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် နဂိုကပင် ဘက်မညီမှုရှိနေသော ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကို ပို၍ ဘက်မညီစေသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် လွှတ်တော်အမတ်တဦးက ကိုယ်စားပြုသည့် မဲဆန္ဒရှင်အရေအတွက်မှာ ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးတွင် လူဦးရေ သုံးသိန်း နှစ်ထောင်အတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တဦး (ပြည်သူ့လွှတ်တော်) ရရှိပြီး ကယားပြည်နယ်တွင်မူ လူဦးရေ လေးသောင်း ရှစ်ထောင်မျှ ရှိယုံဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တဦး ရရှိသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ဖြစ်နေခြင်းကြောင့်လည်း တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များကို အလုံးစုံ အသာစီး ပေးထားသည်ဟုလည်း ဆိုနိုင်ပြန်သည်မဟုတ်ပါ။ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်းနှင့် ကယားပြည်နယ်များမှာ မဲဆန္ဒရှင် လျော့နည်းသော်လည်း ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ရရှိနေသည်ဖြစ်သဖြင့် ပြည်သူ့ လွှတ်တော်တွင် ပိုမိုကိုယ်စားပြုနိုင်မှု (overpresentation) ရရှိသည်မှာ မှန်သော်လည်း မွန်ပြည်နယ်နှင့်

ကရင်ပြည်နယ်တို့မှာ ပြည်နယ်တွင်း မြို့နယ်နည်းပါးမှုကြောင့် လျော့၍ ကိုယ်စားပြုမှု (underrepresent) ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် ၁၄ ခုအနက် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးမှာ အကြီးဆုံးဖြစ်ပြီး ကယားပြည်နယ်က အငယ်ဆုံးဖြစ်သော်လည်း ကိုယ်စားပြုနိုင်မှု အတိုင်းအတာမှာမူ ယင်း လူဦးရေ အရွယ်အစားအပေါ် တသမတ်တည်း အချိုးကျ ဖြစ်မနေသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ (ပုံ)

၄။ ဖယ်ဒရယ် (ပြည်ထောင်စု) ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရာတွင် ပြည်နယ်တိုင်းဒေသကြီးများကို ကိုယ်စားပြုသည့် အမျိုးသားလွှတ်တော်ကို အနည်းငယ် အချိုးမညီသော အခွင့်အရေးပေးထားခြင်း။

အထက်တွင် ရှေ့ပြေးဖော်ပြခဲ့သော အကြောင်းများကြောင့် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ပေါင်း ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်တွင်မူ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်ဦးရေက သာသဖြင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်က အဆုံးတွင် လွှမ်းမိုးနိုင် မည်ဖြစ်သော်လည်း ဤလွှတ်တော်နှစ်ရပ်ကို (အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို) ဥပဒေပြု ရေးတွင် ဖွဲ့စည်းပုံက ထပ်တူညီမျှနည်းပါး အာဏာပေးအပ်ထားသည်မှာ အရေးကြီးသော အချက်ဖြစ်ပါသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်မူ ဆီးနိတ်အထက်လွှတ်တော်နှင့် အောက်လွှတ်တော်တို့ကို တန်းတူညီမျှသည့် အခွင့်အရေးပေးထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

95/ (u) jyn b Y Wáwnm/Gzppá? t r \$0 m v Wáwnm/Gzppá pwi f
 wi b G n fOya' Mrfu k Wáwnm/Byf t wn jyk Q, i f
 Oya' Mrfu k yn áx nmpk Wáwnm t wn jyk n f k & f & n f?
 (c) Oya' Mrfw p&EByf G jyn b Y Wáwnm/ES t r \$0 m
 v Wáwnm/ab ma G G jyn áx nmpk Wáwnm/Gaq aEG
 q k&w& n f⁵⁵

139/ (u) jyn b Y Wáwrn n ft r \$0 mv Wáwrn ay:yá mOya' Mrf
wp&yfu k u f&S n h cgt r \$0 mv Wáwrn q jzwb n h
t w&f o ab mwáMnif o k wfo ab mwáMnif o k wf
jyi q i fsi f szzi fo ab mwáMnif q jzwek n f x Oya' Mrf
u k yn b Y Wáwrn q jzwfcsi ESh wlt r \$0 mv Wáwrn k
jyef n áy:yá n f?

(c) jyn b Y Wáwrn ay:yá n Oya' Mrf u k r \$0 mv Wáwrn
jyi q i fsi f szzi jyef n áy:yá n O jyn b Y Wáwrn n f
t r \$0 mv Wáwrn jyi q i fsi fu k u f yu , i fOya' Mrf u k
jyn áx n p k Wáwrn u x áy:yá n f?

(*) jyn b Y Wáwrn n ft r \$0 mv Wáwrn áy:yá mOya' Mrf
wp&yESpyv O t r \$0 mv Wáwrn ESo ab ma OEO
jyn áx n p k Wáwrn t q k jzwf& k n f

86/ (u) jyn áx n p k Wáwrn w&Gt q k jzwf y k n ft aMnif & m
wp&yESpyv O r dG jzw&nú z p h fyk ajcc Oya' w&Gt jcm n f
jy/ nafx n jci fr &S O t pn ft aO:o Wvu á&ma f q E áy:o n h
jyn áx n p k Wáwrn u k pmv S f srt r sr&mq E r jzi fq jzwf
& n f?

၅။ ဖယ်ဒရယ်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ရာထူးနေရာများ (federal organs) ရွေးချယ်ရာတွင် (အမျိုးသား
လွှတ်တော်မှတစ်ဆင့်) သေးငယ်သော ယူနစ်များအတွက် ဘက်မညီသော (ပိုသာသော) အခွင့် အာဏာများ
ပေးထားခြင်း။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သေးငယ်သော ယူနစ်များက (constituent units) ဥပဒေပြုရေးတွင်
ဘက်မညီသည့် (ပိုသာသော) ကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ခွင့်ရသည့်နည်းတူ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေး အမြင့်ဆုံး အာဏာ
ပိုင်များကို ရွေးချယ်ရာနှင့် အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကော်မတီများ ရွေးချယ်ရာတွင် သေးငယ်သော
ယူနစ်များက ပိုသာသော အခွင့်အရေး ရရှိသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

60/ (u) E&f áw&r n r @ u k b r @ a&G&S fvi ájr áu á&t z @ i fa&G&S f
wi ájr áu & n f?

(c) o r @ a&G&S fvi ájr áu á&t z @ k yn áx n p k Wáwrn k pm
v S f pk z @ k @ i fat ma fyg w&f z @ h f& n f-

(1) w&f á' o B Dsr ESh jyn é, f sr S u k pmv S O a& wh p á
a&Gau ma fvi ájr áu b n fv Wáwrn & áu ma fvi ájr áu f
jci f c&bo mv Wáwrn k pmv S f srt pk z @

(2) N á, fu k ajcc Hv n fau nif? v O a&u k ajcc H v n f

au mif a&au ma fvi fjr fua b n fi wvawrn&au ma f
 wi fjr fua fci fcb n fv wvawrn k fmv Sf srt pk zB
 (3) aznyy wvawrn f&yf wGfwyf awrn ma G&O&D&Kf
 ut rn fma fwi b G n hwyf awrn mv wvawrn
 u k fmv Sf srt pk zB
 (*) , i ft pk zB p&D' kvd o r @wpO&D k/ wvawrn k fmv Sf
 r srx d&f&ap? v wvawrn k fmv Sf [kvb t srx d&f&ap
 a&G& fvi fjr fua & n f?

ထိုနည်းတူပင် သမ္မတကို စွပ်စွဲပြစ်တင်ရာတွင်လည်း မညီမျှသော (ဝိသာသော) ကိုယ်စားပြုမှု ရရှိသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

71/ (u) Ekf hlvnr r @u k&f&ap? kvd o r @wpO&D k&f&ap
 at ma fyd aM mfvwp&y&yfzi fpy&f&fvi Ekf n f-
 (1) Ekf hlvnr au szlo p&awrn k&azma f&si fci f?
 (2) p zBn fyklajcc&ya' ygjy| nefcsi f sru k&azma f&si f
 u \$v &fci f?
 (3) t u \$b d &ys fymci f?
 (4) p zBn fyklajcc&ya' wGjy| nefx maom Ekf hlvnr r @
 o M kvf' kvd o r @ t &n f c&f ysf Gfci f?
 (5) Oya' t &ay:t y&ao mvrdef sru k&u sy&f&aq m&G&fci f/
 (c) Ekf hlvnr r @ o M kvf' kvd o r @wpO&D k&f&ap fvi fv k&u
 jyn f&x m&pkv wvawrn f&f&oi f&ao m
 v wvawrn f&f&yf S wvawrn f&f&yf v wvawrn k fmv Sf
 p&ky&f&O&t eu ft en fq kav ;y&f&f&kl v u f S&x&M
 r d&f& p&f&f&si fu kb u f k&mv wvawrn B D r Ex Hvi fy&n f?
 (*) , i f&f&f&si fu kb u f k&mv wvawrn v wvawrn k fmv Sf
 p&ky&f&O&t eu ft en fq kb k&f&f&klax ma f&f&f&m
 qufv u f a&, b&q m&G&&n f?
 (C) v wvawrn f&f&yf&fu p&f&f&si fu k& a&, b&q m&G&&efax ma f&f&f&H
 v O&f jcmv wvawrn f&f&yf&fu , i f&f&f&f&si fu k& zBn p&f&f&f&ap ;
 &n f?
 (i) p&f&f&f&si fu k&f&f&f&ap ;o n f cg Ekf hlvnr r @ o M kvf' kvd
 o r @ u k f&f&f&f&ao n f n fau mif? u k fmv Sfzi f&ao n f n fau mif
 ac&f&f&f&ay;&n f?
 (p) p&f&f&f&si fu k&f&f&f&ap ;M& n f c&f&f&f&si fu k&f&f&ap ;ao mo M kvf
 p&f&f&f&ap ;apao ma wvawrn v wvawrn k fmv Sf p&ky&f&f
 O&t eu ft en fq k& k&f&f&f&kl x k&f&f&f&si b n fr f&u e&f&M

ချမှတ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပုံမှန် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို ဖွဲ့စည်းပုံက အပ်နှင်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

193/ (u) wkfa' o B Do ~~kl~~ kwfjyn é, f p&t zu o mwi b ~~Cl~~~~CS~~ o m
wkfa' o B Do ~~kl~~ kwfjyn é, ?EspO**b** @mai G&t o ~~kl~~ ~~kl~~m
Oya' Mr fu ~~kb~~ wf ~~svk~~ mo n fen fv r fr ~~sr~~ESh n Dvkwfa' o B D
o ~~kl~~ kwfjyn é, fv ~~W~~áwrn ~~kl~~vi b ~~Cl~~&n ?
(c) ykf cG)ygOya' Mr fESppyf/ ~~Cl~~ jyn áx mfpk b @mai G
t & o ~~kl~~ ~~kl~~mOya' o ~~kl~~ kwfaem k yfb @mai ~~CS~~o ~~kl~~~~kl~~
Oya' t & wkfa' o B Do ~~kl~~ kwfjyn é, f v ~~kl~~ fjyn áx mfpk
b @~~kl~~ ~~kl~~m ~~CS~~ n fb @mai ~~CS~~nt yg Oi fwkwfa' o B Do ~~kl~~ kwf
jyn é, ft & o ~~kl~~ ~~kl~~m ~~CS~~ajcai ~~Cl~~vi fu ~~kb~~ u ~~kl~~ ~~kl~~m ~~CS~~o B Do ~~kl~~ kwf
ax ma ~~kl~~ ~~kl~~m ~~CS~~ fcs f ay: o u ~~kl~~ ~~kl~~m ~~CS~~kwfa' o B Do ~~kl~~ kwf
jyn é, fv ~~W~~áwrn v ~~kl~~ yb v ~~kl~~ ~~kl~~m ~~CS~~ o ab mwt wn ~~kl~~ ~~kl~~m f?
ji i fy, fci f?av ~~Cl~~ ~~kl~~ ~~kl~~m ~~CS~~ f w ~~kl~~ ~~kl~~m r ~~sr~~q ESh n ~~Cl~~ ~~kl~~ ~~kl~~m ~~CS~~ & n f(. . .)

၈။ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု တစ်ခုတစ်ရပ်ပေါ်ပေါက်လာလျှင် မည်သို့မည်ပုံ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည်ကို ဖွဲ့စည်းပုံက ပြတ်သားရှင်းလင်းသော အဆင့်ဆင့်ဆောင်ရွက်ရန် အစီအစဉ်တစ်ခုကို ချမှတ်ပေးထားသည်။

ဥပဒေပြုခွင့်အာဏာကို အစိုးရအဆင့်အသီးသီးသို့ ခွဲဝေအပ်နှင်းထားသည့် ဖယ်ဒရယ်စနစ်များတွင် ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာတတ်ခြင်းဖြစ်ရာ ယင်းသို့ ပေါ်ပေါက်လာလျှင် မည်သို့မည်ပုံ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည်ကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ၊ လက်ခံထားသော စည်းမျဉ်းများ ထားရှိရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုများသော (တပိုင်း ဖယ်ဒရယ်)စနစ်များတွင်မူ ဖယ်ဒရယ်/ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကို ဦးစား ပေးတတ်ကြပြီး အချို့စနစ်များတွင်မူ အဆင့်ဆင့်အစိုးရများကို တူညီစွာ တန်းတူဆက်ဆံ ဆောင်ရွက် ကြပြီး ဖွဲ့စည်းပုံဥပဒေကို ဥပဒေကြောင်းအရ ဖွင့်ဆိုမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသော ပဋိပက္ခများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေခုံရုံး သို့မဟုတ် အလားသဏ္ဍာန်တူသော ဥပဒေကြောင်းအင်စတီကျူးရှင်းများသို့ လွှဲအပ်ထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

Oya' r sn t u \$b u á&ru f l
198/ v ~~W~~áwrn q i ~~kl~~ i ~~ES~~fu ~~kl~~ f ykl ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ p ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ z ~~u~~ ~~CS~~ru jyl ~~na~~fo n ~~kl~~ h
Oya' r sn t u \$b u á&ru f l ~~CS~~at na fyg ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~zpb n f-
(u) jyn áx mfpk ~~W~~áwrn ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ o B D ~~W~~áwrn ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ jyn é, fv ~~W~~áwrn ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~
u ~~kl~~ f ykl ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~
a' o ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ z ~~u~~ jyl ~~na~~fv ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ n f Oya' ygyl ~~na~~fcs ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ & yb n f
v n fau mfp?wn ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ Oya' wp & yb n fv n fau mfp z ~~u~~ ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ f ykl
t ~~aj~~cc Oya' ygyl ~~na~~fcs ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ & yb ~~ES~~sq ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ z ~~u~~ ~~kl~~ ~~kl~~ ~~CS~~ f ykl

t ajcc~~l~~ya' yd wklf v kl éma s b kl r n f?
(c) wklfa' o B D Wáwrfo kl wlfjn é, fí Wáwrn jyl nef
v kl b n fOya' ygjyl nefcsi fvp&y&yb n fjn éx mfpk Wáwrn
jyl nefo n fOya' ygjyl nefcsi fvp&y&yEStq eM s áev O
jyn éx mfpk Wáwrn jyl nefo n fOya' yd wklf v kl éma s b kl
& r n f?

(*) u kl fklf kcskcc~~l~~ wklf~~OPD~~ zU~~b~~ kl wfu kl fklf kcskcc~~l~~
a' o ~~OPD~~ zU jyl nefv kl b n fOya' ygjyl nefcsi fvp&y&yb n f
jyn éx mfpk Wáwrn jyl nefo n fOya' ygjyl nefcsi fvp&y&yEStq eM s áev O
jyn éx mfpk Wáwrn jyl nefo n fOya' yd wklf
v kl éma s b kl r n f?

(C) u kl fklf kcskcc~~l~~ wklf~~OPD~~ zU~~b~~ kl wfu kl fklf kcskcc~~l~~
a' o ~~OPD~~ zU jyl nefv kl b n fOya' ygjyl nefcsi fvp&y&yb n f
o u f k&mwklfa' o B D Wáwrfo kl wlfjn é, fí Wáwrn
jyl nefo n fOya' ygjyl nefcsi fvp&y&yEStq eM s áev O
o u f k&mwklfa' o B D Wáwrfo kl wlfjn é, fí Wáwrn
jyl nefo n fOya' yd wklf v kl éma s b kl r n f

ရုတ်တရက်ကြည့်လိုက်လျှင် အထက်ပြဋ္ဌာန်းထားချက်များအရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများထက် တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်များကို၊ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များထက် ဗဟို၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကို အသာပေးထားသော တင်းကျပ်သည့် အဆင့်ဆင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ရေးဆွဲထားသည်ဟု ထင်နိုင်ဖွယ် ရှိသော်လည်း၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုရေးကို လွှမ်းမိုးထားသည့် အမြင့်မားဆုံး ဥပဒေဖြစ်ပြီး ယင်းဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုအောက်နိုင်ငံသော sub-national units များကို ကာကွယ် ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်ကို တွေ့ရမည်။ (ယင်းယူနစ်များ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။) ဖွဲ့စည်းပုံအပေါ်လေးစားမှု (respect for constitutionality) မှာ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို အကျိုးရှိစွာ၊ အလုပ်ဖြစ်အောင် မောင်းနှင်နိုင်ရန် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အခြေခံအကြောင်းတရားဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပေသည်။

၉။ အစိုးရအဆင့်ဆင့်နှင့် ယူနစ်များအကြား ဖွဲ့စည်းပုံကို အခြေခံသော အငြင်းပွားမှု တစ်ခုတရားပေါ်ပေါက်လာလျှင် အခြေခံဥပဒေခုံရုံးက စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ပေးခြင်း။

အစိုးရအဆင့်ဆင့်အကြား ဖွဲ့စည်းပုံပါ ပေးထားဖော်ပြချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေကြောင်းအရ အငြင်းပွားမှု တစ်ခုတရား ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် ယင်းအငြင်းပွားမှုကို မည်သို့မည်ပုံဖြေရှင်းရန်ကို ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံများတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားလေ့ရှိပြီး အများအားဖြင့် ယင်းအငြင်းပွားမှုများကို အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် နိုင်ငံရေးမယုတ်နွယ်ဘဲ သီးခြားလွတ်လပ်သောတရားစီရင်ရေးအဖွဲ့များ သို့မဟုတ်

အင်စတီကျူးရှင်းများ (ဥပမာ ဖွဲ့စည်းပုံခုံရုံး၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ် သို့မဟုတ် ပုံမှန်တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့များ)သို့ အပ်နှင်းထားလေ့ရှိပါသည်။ ယင်းတရားစီရင်ရေးရုံးများက ဥပဒေကို အနက်ဖွင့်ဆိုမှုအပေါ်မူတည်၍ ဖယ်ဒရယ်စနစ်များကို ပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် တွေ့နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကနေဒါနိုင်ငံ၊ ဩစတြေးလျ၊ အိန္ဒိယ၊ ဘရာဇီး၊ အာဂျင်တီးနား၊ မလေးရှားနှင့် နိုင်ဂျီးရီးယား (အများစုယင်းနိုင်ငံများမှာ စီရင်ထုံးဥပဒေ (common laws) ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံများ ဖြစ်သည်။) ကဲ့သို့သော နိုင်ငံများတွင် တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ နောက်ဆုံးအပြီးအပြတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါသည်။ ဂျာမနီ၊ ဩစတြီးယား၊ ဘယ်လဂျီယံနှင့် စပိန်စသော နိုင်ငံများတွင်မူ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ဆက်နွယ်သော အခြားအရေးကြီးကိစ္စရပ်များတွင် အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သည့်တာဝန်ကို ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ ခုံရုံးများက ထမ်းဆောင်သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ့ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အခြား ပုံမှန် ဖွဲ့စည်းပုံခုံရုံးများနှင့် သိသိသာသာ ကွဲပြားခြားနားချက်တစ်ခုမှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေခုံရုံး၏ သက်တမ်းမှာ လွှတ်တော်၊ အစိုးရအဖွဲ့၏ သက်တမ်းနှင့် အတူတူ ငါးနှစ် သက်တမ်းဖြစ် နေသည့် အချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ပုံမှန်တရားရေးစနစ် (အထူးအားဖြင့် တရားလွှတ်တော်ချုပ်) ကိုမူ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများနှင့် မဆက်စပ်သော အခြားသော တရားရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများအားလုံး၏ အပြီးသတ်အဆုံးအဖြတ်ပေးရာ ဌာနအဖြစ် ဖွဲ့စည်းပုံက အာဏာအပ်နှင်းထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

295/ (u) jyn ɛx n̄p̄k & n̄v ɪ̄v̄w̄n̄s̄k̄l̄o mat̄ n̄i f̄ȳw̄ p̄l̄ȳf̄ s̄t̄ w̄Ḡf̄
r̄l̄v̄ r̄p̄l̄ f̄ȳk̄l̄c̄h̄ n̄f̄ m̄s̄n̄s̄ n̄ f̄

(1) (. . .)

(2) jyn ɛx n̄p̄k p̄k̄ĒS̄h̄w̄k̄f̄a' o B Do ʌ̄l̄ k̄w̄f̄jyn ɛ, f̄ p̄k̄
w̄ʌ̄l̄ M̄m̄jz̄p̄f̄ȳc̄o n̄ f̄z̄l̄h̄ f̄ȳk̄l̄aj̄c̄c̄h̄ȳa' q̄ k̄l̄m̄jȳo em̄s̄n̄
r̄S̄ȳt̄ j̄c̄m̄t̄ j̄ī f̄ȳc̄h̄t̄ s̄n̄?

(3) w̄k̄f̄a' o B ʌ̄l̄ c̄s̄f̄c̄s̄f̄?jyn ɛ, f̄ c̄s̄f̄c̄s̄f̄?w̄k̄f̄a' o B ʌ̄l̄h̄
jyn ɛ, f̄ c̄s̄f̄c̄s̄f̄?jyn ɛx n̄p̄k, ɛ̄j̄r̄ ĒS̄h̄w̄k̄f̄a' o B Do ʌ̄l̄ k̄w̄f̄
jyn ɛ, f̄ c̄s̄f̄c̄s̄f̄w̄ʌ̄l̄ M̄m̄jz̄p̄f̄ȳc̄o n̄ f̄z̄l̄h̄ f̄ȳk̄l̄aj̄c̄c̄h̄
Q̄ȳa' q̄ k̄l̄m̄jȳo em̄s̄n̄ S̄ȳt̄ j̄c̄m̄t̄ j̄ī f̄ȳc̄h̄t̄ s̄n̄?

ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အပြီးသတ်အဆုံးအဖြတ်ချက်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဖွဲ့စည်းပုံအရ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ ခုံရုံးသို့ အာဏာအပ်နှင်းသည်ဟု ဆိုသော်လည်း ယင်းအဖွဲ့အစည်းမှာ အမည်အားဖြင့် သာ ခုံရုံးဖြစ်သော်လည်း သဘောသဘာဝအားဖြင့် အခြားနိုင်ငံများတွင် ထားရှိသော ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ တရားရုံးသဘောမျိုး ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပြည်ထောင်စုအတွင်း ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အပြီးသတ်အဆုံးအဖြတ်ချက်ပိုင်ခွင့်ကို အဖွဲ့ဝင်ကိုးဦးပါဝင်သော နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ

pə pɪ ɪm mʊ kɪ fɪk kɪ kɪ kɪ kɪ pə pɪ kɪ s fɪ s f j z p a y : o n h
z ɔ n f y k l a j c c ɔ y a ' q k l m t j i i f y ɔ t s n u k t j ɪ z w f i f ?
(i) w k f a ' o B D j y n ɛ , f o k l k w f u k l f y k f k ɪ k ɪ k ɪ k ɪ p ə p k w
j y n ɛ x m i p k y a ' u k t a u m i f x n ɛ z r f a q m i k g m w f
j y n ɛ x m i p k w k f a ' o B D j y n ɛ , f o k l k w f u k l f y k f k ɪ k ɪ k ɪ k ɪ
p ə p k w t c l ɪ n a & ɛ s w r ɔ e f s r ɛ s p y i v ɛ ʃ i a y : a y w b n h
t j i i f y ɔ t s n u k t j ɪ z w f i f ?

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နာယက၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်၊ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌတို့က ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံး၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ သဘောထားများကို တိုက်ရိုက် ရယူနိုင်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်းဦးစီးအဖွဲ့ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ် ခွင့်ရဒေသ ဦးစီးအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အားလုံး၏ အနည်းဆုံး ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း အရေအတွက်ရှိသော ကိုယ်စားလှယ်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံး၏ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ သဘောထားများကို သတ်မှတ်ထားသော နည်းလမ်းများနှင့်အညီ တင်သွင်းခွင့် ရှိသည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားရာ ယင်းအချက်မှာ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု အနည်းငယ်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ လွှဲရှောင်၍ မရနိုင်သော၊ နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်မှုပုံစံတွင်းရှိ ပဋိပက္ခများကို တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံ၊ ဖွဲ့စည်းပုံပဓာနဝါဒ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ မျှတမှု ရှိသော ချဉ်းကပ်မှုမျိုးနှင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း ရှိမရှိနှင့် ယင်းကြောင့်ပင် ယခင်ရှိရင်းစွဲ အထက်အဆင့်ဆင့်ကပင် လွှမ်းမိုးသွား၍ ဗဟိုကသာ အားသာနေသော အခြေအနေမျိုးသို့ ရောက်သွားမသွားကမူ တိုက်ရိုက်တင်သွင်းပိုင်ခွင့် မရှိသည့်ကိစ္စကို မည်သို့ ထိန်းညှိ ဆောင်ရွက်မည်၊ ယင်းကြောင့် sub-national level က ခုံရုံးသို့ ထိရောက်စွာ တင်သွင်းခွင့် ရှိ မရှိဆိုသည့် အခြေအနေအပေါ်တွင်သာ မူတည်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၁၀။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရစီရင်စုများ၏ နယ်နိမိတ်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ အစိုးရအဆင့်များ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဖွဲ့စည်းပုံတွင် အသေးစိတ်ပြဋ္ဌာန်း ပေးထားခြင်းနှင့် ယင်းယူနစ်များ၏ သဘောဆန္ဒမပါပဲ ပြောင်းလဲနိုင်ခွင့်မရှိခြင်း

ဖယ်ဒရယ်စနစ်တွင် ပုံမှန်တွေ့ရှိရခြင်းဖြစ်သည့် အခြားဝိသေသလက္ခဏာရပ်တစ်ခုမှာ ပြည်ထောင်စု၏ အစိတ် အပိုင်း ယူနစ်များ၏ တည်ရှိမှုကို ဖွဲ့စည်းပုံအရ အတိုင်းအတာတခုအထိ အာမခံချက်ပေးထားခြင်းဖြစ်ပြီး ဗဟို အစိုးရ၏ တဖက်သက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာခြင်းမရှိရလေအောင် ဖွဲ့စည်းပုံက ကာကွယ် ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချထားသော တပြည်ထောင်စနစ်နိုင်ငံများတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်အသီးသီးသို့ လွှဲအပ်ပေးထားသည်မှန်သော်လည်း ဗဟိုအစိုးရ အလိုအတိုင်း နယ်နိမိတ်များ၊ အမည်များနှင့် ပြည်ထောင်စုအောက်နိမ့်သော အစိုးရများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာ၊

တာဝန်ယူမှုများကို အချိန်မရွေး ဥပဒေထုတ်ပြန်၍ သော်လည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးအမိန့်ထုတ်ပြန်၍ သော်လည်းကောင်း ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းနိုင်သည့်အခြေအနေနှင့် မတူကွာခြားမှုပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ဖွဲ့စည်းပုံ တွင်မူ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရစီရင်စုများကို ဗဟိုအစိုးရ၏ တဖက်သတ် ပြုပြင်မှုမှ အတော်အတန်ကောင်းမွန်စွာ ကာကွယ်ပေးထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းသို့ ပြင်ဆင်ပြုပြင် လိုလျှင် သတ်မှတ်ထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအတိုင်းသာ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းဖော်ပြ ပေးထားသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

52/ (u) *Ekf hlwrñ, édd/fu kyi q i b wf &efv kl yfyu Ekf hlwrñ
o r@o n fjn ãx ñpk wáwrñ B D r S H Ekf hlwrñ, édd/f
jyi q i b wf &t wGfjn ãx ñpk wáwrñ o ab ñ mu kl
& by:y&efyx r QD& aMñfMñ&n?*

(c) *Ekf hlwrñ, édd/fjyi q i b wf &t wGfEkf hlwrñ r@
t aMñfMñpm&&n ñ cgjn ãx ñpk wáwrñ B D r S n f
at ñ fyq wkl v wáwrñ kl pmv S f sn q Eú kl, &n f-
(1) wklfa' o B DsrESjn é, f sn S kl pmv S Q&wh pñ
a&au ñ ñvi ãjr ñ k ñ n ñ fv wáwrñ/Gy&e m
v wáwrñ kl pmv S f sn x u Du ãu sfax ñ ãhl Er ?
(2) ñ kl ajcHv n fau ññ? v Q&u kl ajcH
v n fau ññ a&au ñ ñvi ãjr ñ k ñ n ñ fv wáwrñ/G
y&e mu kl pmv S f sn x u Du ãu sfax ñ ãhl Er ?
(3) x kl wáwrñ p&y&e u q kl&ne, édd/ESH u ñi ño m
wklfa' o B Do kl wfnjn é, f S wáwrñ kl pmv S f sn
x u Du ãu sfax ñ ãhl Er //*

(*) *t x u fyq wkl ax ñ ãhl Er Jt o D B&S Q Ekf hlwrñ, édd/fu
v kl yb v kyi q i b wf &ay;&efjn ãx ñpk wáwrñ B D r S
u Ekf hlwrñ r@x H aMñfMñ&n?*

(C) *t x u fyq wf &k ñao men fv r fr srESH n D wáwrñ
wp&y&fu jzpáp? x kl wáwrñ p&y&e u q kl&ne, édd/ESH
t u ñi ño m wklfa' o B Do kl wfnjn é, f S wáwrñ
u kl pmv S f sn jzpáp e, édd/fyi q i ã&ESHpyf SMD
o ab mwaMññ q ãwfv Qjn ãx ñpk wáwrñ o ab ñ mu
u kl, ãq ñ G&n f jn ãx ñpk wáwrñfu kl pmv S f
pklygf av ykl kESH x u ãu ax ñ ãhl Er Q Ekf hlwrñ, édd/fu kl
v kl yb v kyi q i b wf &ay;&efjn ãx ñpk wáwrñ B D r S*

u Ekl alwrn r@x Hl aMlnfMln&n ?

(i) jyn fax mnpk Vwawrn o ab n mu k&S n h cgEkl alwrn e, Ekl/fyi q i b wf S&ESpyf Sif Ekl alwrn r@u v kl yb v kaq m&G&n f

53/ (u) wkfa' o B Do Ml kwfjyn e, fvpé, f e, Ekl/fu kyi q i f o wf S&Eft aMlnfay: aygu f nygu , i fe, Ekl/ESft u Sif o n fMl, f wG aex kMlao mq Er ay: yklfCS f sn q Eo ab n mu k&Gx r& &n f?

(c) , i fo Ml b n h cg, i fMl, f wG aex kMl o n fq Er J ay: yklfCS Qa&pkaygf x u Du au sfax na chl Er d& Q , i fe, Ekl/fyi q i b wf S&fci fu kaq m&Gfci f v kl rjy&?

(*) , i fMl, f wG aex kMlao mq Er Jay: yklfCS Qa&pkaygf x u Du au sfi e, Ekl/fyi q i b i aMlnf ax na chl Er ay: v Q , i fe, Ekl/ESft u Sif b n fo u q kl&mwkfa' o B Do Ml kwf jyn e, f Vwawrn kl pmv S f sn q E& &n f?

(C) o u q kl&mwkfa' o B Do Ml kwfjyn e, f Vwawrn kl pmv S f pkaygf av : yklfES x u fax na chl Er S&S Qf jyn fax mnpk v Vwawrn o ab n mh Du fu Ml, MDEkl alwrn r@u wkfa' o B Do Ml kwfjyn e, fvpé, f e, Ekl/fu kyi q i b wf S&ay;&n f?

(i) o u q kl&mwkfa' o B Do Ml kwfjyn e, f Vwawrn fvp&y&yú e, Ekl/fyi q i b Efo ab mwaMlnf q kl&wfv Qf jyn fax mnpk v Vwawrn t q kl jzwfu k& &n f?

(p) jyn fax mnpk Vwawrn kl pmv S f pkaygf Qa& av : yklfES t x u fu e, Ekl/fyi q i b i aMlnf ax na chl Er ay: v Q Ekl alwrn r@u wkfa' o B Do Ml kwfjyn e, f e, Ekl/fu kl v kl yb v kyi q i b wf S&ay;&n f

55/ u kl fklf k&S&C&wklfwpckk t rn fu kl&pap? u kl fklf k&S&C&Ba' o wpckk t rn fu kl&pap ajymfv o wf S&f kl Qf wkfa' o B Dwpckk t rn fu kl jzp&? jyn e, fvpé, e, f t rn fu kl&pap ajymfv o wf S&b n fen fv rft wklf ajymfv o wf S&&n f

၁၁။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအတွက် အုပ်ချုပ်မှုအာဏာကျင့်သုံးရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်ကို ဖွဲ့စည်းပုံက ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးထားခြင်း

အချို့သောဖယ်ဒရယ်စနစ်များတွင် ပြည်ထောင်စုကို ဖွဲ့စည်းထားသော ယူနစ်များ (ပြည်နယ်များ) အနေဖြင့် ဖယ်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံက သတ်မှတ်ကန့်သတ်ပေးထားသော အကန့်အသတ်အဝန်းအဝိုင်းအတွင်း မိမိတို့

ပြည်နယ် အတွက် ကိုယ်ပိုင်ဖွဲ့စည်းပုံ ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်း ဖွဲ့စည်းပုံ ကပင် အစိုးရ အုပ်ချုပ်မှု မူဘောင်ကို ပြဋ္ဌာန်းလေ့ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ သာဓက အားဖြင့် အိန္ဒိယ နိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့တွင် ပြည်နယ်များသည် ၎င်းတို့၏ ပြည်နယ်တွင် လွှတ်တော် တရပ်ထားရှိမည်၊ သို့မဟုတ် နှစ်ရပ်ထားရှိမည်၊ ယင်းတို့၏ အစိုးရအဖွဲ့အကြီးအကဲကို မည်သို့ ရွေးချယ်မည်၊ သို့မဟုတ် ဖယ်ဒရယ်အဆင့်တွင် ယင်းတို့ကို ကိုယ်စားပြုမည့်ကိုယ်စားလှယ်များကိုပင် မည်သို့မည်ပုံ ရွေးချယ် မည်ဆိုသည်အထိ ပြည်နယ်များအနေနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ရှိပြီး တပြည်နယ်နှင့် တပြည်နယ် မတူခြားနားကြသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အခြားသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု များသော ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများ ကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ပြည်ထောင်စုအောက်နိမ့်သော အစိုးရများအနေနှင့် ယင်းကဲ့သို့ လွတ်လပ်မှုများ မရရှိကြချေ။ ဖယ်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံကသာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အင်စတီကျူးရှင်းများကို မည်သို့ မည်ပုံ ဖွဲ့စည်းရမည်၊ ယင်းတို့ မည်သို့မည်ပုံလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရမည်ကို အတိအကျ ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရသမ္မတက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် များ၏ အတည်ပြုချက်ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးချုပ်များကို ခန့်ထားပိုင်ခွင့် အာဏာရှိသည် ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

- wkfa' o B Dt p&t zU M kfjyn é, f p&t zU&n fci f*
 248/ (u) *wkfa' o B D w&wkfa' o B D p&t zUyn é, fw&jyn é, f*
t p&t zU&n fx n&S n f?
 (c) *wkfa' o B Do M kfjyn é, f p&t zU kat nu ézrfyygyk&f*
r srzi fz&n fo n f-
 (1) *wkfa' o B Do M kfjyn é, DeB D&f?*
 (2) *wkfa' o B Do M kfjyn é, DeB Dsr?*
 (3) *wkfa' o B Do M kfjyn é, Oya' c&f*
 (*) *E&f h&wrn r @o n fo u é k&mw&wkfa' o B Do M kfjyn é, f*
v w&wrn o ab mw h C& fzi h-
 (1) *wkfa' o B Do M kfjyn é, DeB D&er srn k/ k yó v k*
o wf &E& n f x M fo wf &DeB D&er srn k
jyi é i fci f?zn p&G&ci f jyl& n f?
 (2) *wkfa' o B Do M kfjyn é, DeB D&a&u k/ k yó v k*
o wf &E& n f x M fo wf &D&a&u k& fci f?av O& f
jyl& n f

တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဥပဒေချုပ်နှင့် စာရင်းစစ်ချုပ်တို့ကို တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်အတည်ပြုချက်ဖြင့် ခန့်ထားရန်ကိုလည်း

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပေးထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။⁵⁸ ဥပဒေချုပ်၏ အဓိက လုပ်ငန်းတာဝန်မှာ ဥပဒေအကြံဉာဏ်များ ရယူနိုင်ရန်နှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ တာဝန်များ ပေးနိုင်ရန် ဖြစ်ပြီး စာရင်း စစ်ချုပ်မှာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်စာရင်းများကို စစ်ဆေးရန်နှင့် တွေ့ရှိချက်များကို အစီရင်ခံရန် ဖြစ်သည်။

ဒေသန္တရအဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးကိုမူ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် အနည်းငယ်မျှသာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

c/1/ESF/10, ft k/c/3/6&
288/ c/1/ESF/10, f qi f/v/1 t k/c/3/6&u k/Elf B/ek r/fr srt m/wr/De/af;
aq m&G&p&r n f

&y/uf Gfo M/ wfau s&G/ k/pk k/c/3/6&
289/ &y/uf Gfo M/ wfau s&G/ k/pk t k/c/3/6&u k/y/uf M/n f/ k/v ;p/m/D
o d/ r/m/ s/n f/k/ f/v/p/000/0ya' ESh n De/Y y/vr/De/af;aq m&G&p&r n f⁵⁹

နယ်ဘက်ဝန်ထမ်းများ (civil service) နှင့် စပ်လျဉ်း၍မူ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ယေဘုယျသဘောသာ ဖော်ပြထားပြီး ယင်း ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်နိုင်ငံသော (ပြည်နယ်အဆင့်၊ တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်) နယ်ဘက်ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများ အမှန်တကယ်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပြည်နယ်အဆင့်၊ တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်များအနေနှင့် ယင်းတို့၏ နယ်ဘက်ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများ အမှန်တကယ် ရှိနိုင်မရှိနိုင်နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံပါ ဆောင်ရွက်အကောင်အထည်ဖော်ရန် ပေးထားပြဋ္ဌာန်းသော လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အမှန်တကယ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အခြားနည်းလမ်း (ဥပမာ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ကန်ထရိုက်များဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း)တို့ လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း ရှိ မရှိကိုလည်း အသေအချာ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။

Elf B/ek r/f
290/ Elf B/ek r/fr s/nce/ n/jci f/?&n/ lw/ s/ai f/? N/lf/p/m/ jci f/?p/n fu r/f
x d/fo d/jci f/? r/k r/f/pn fu r/fo wf/ s/jci f/ESft a&, jci fr s/n/ k/0ya' ESh n D
aq m&G&p&r n f⁶⁰

၁၂။ ဖွဲ့စည်းပုံက အဆင့်ဆင့်သော အစိုးရအသီးသီး၏ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။

ကဏ္ဍတစ်ခုအတွက် ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို အများအားဖြင့် အစိုးရအဆင့်တစ်ရပ်အတွက် ပူးတွဲပေးအပ်ထားသည်ကိုတွေ့ရသော်လည်း နိုင်ငံတိုင်းတွင်တော့ ဤပုံစံမျိုး အမြဲတစေ တွေ့ရသည် မဟုတ်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ကျင့်သုံးရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေပြုရေးအာဏာနှင့် ပူးတွဲပြဋ္ဌာန်း

ထားသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် (ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂၅ တွင်ပြဋ္ဌာန်းထားချက်မှာ) မည်သည့် ကဏ္ဍများ၊ ကိစ္စရပ်များတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင် ရမည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နောင်အချိန်တွင် အတိုင်း အတာ တခုအထိ လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများအကြား ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များ အကြား ထပ်နေသော ကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်လာဖွယ်ရှိသည်ကို ကြိုတင်မျှော်မြင်ထားပုံရသည်ဟု ရှုမြင်နိုင် ပါသည်။ ယင်းအတွက်ပင် အခြားသော နိုင်ငံများတွင် “ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ဖယ်ဒရယ်စနစ်” ဟု ခေါ်ဆိုသည့် စနစ်ကျင့်ထုံးကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြထားသည်ဟု ယူဆနိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။ ပြည်နယ်များနှင့် ဖယ်ဒရေးရှင်း အကြား လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ တာဝန်ခံမှုကို ပြတ်ပြတ်သားသား လိုင်းတားထားသော ပုံစံမျိုး မဟုတ်သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ပြင် ပုဒ်မ ၂၄၉ အရ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ပြည်ထောင်စု ဥပဒေတရပ်ရပ်အရ ယင်းအစိုးရများကို ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုသည့် ကိစ္စရပ်များကိုလည်း အုပ်ချုပ်စီမံပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ဆိုထားပြန်ရာ၊ ယင်း ပုဒ်မအရ ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို အခါအားလျော်စွာ အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ လွှဲအပ်နိုင်သလို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကလည်း ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖယ်ဒရယ် ဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုအတွက်ဖြစ်သော အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ပြည်ထောင်စုအောက်တဆင့်နိမ့်သော အစိုးရအဆင့်များသို့ လွှဲအပ်နိုင် မည်ဖြစ်ပြီး ယင်းစနစ်မှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးသည့် ဂျာမနီနှင့် သြစတြေးယား တို့တွင် တွေ့ရသော နည်းလမ်းတလမ်းကဲ့ပင်ဖြစ်သည်။

216/ ~~z~~Ch fyklaiccEya' ygij/ mfcsl f srEshq eV s'f/ Cfjyn fax m'pk t kcsyf/ t nP mo n fjyn fax m'pk w'awrn' Oya' jylk'ao mt kcsyf t k&mu p'ayf sro w' v n f o u a&mu f ysh n f

225/ jyn fax m'pk p&o n fwkfa' o B D p&o w' kwfjyn é, f p&w' v n fau m'f?u k' f yk' kcsyf k' w' k' QpD zU w' kwfu k' f yk' kcsyf a' o QpD zU v n fau m'f v k' efr sru k' au m'f x n fax m'q m' G M & n w' G x d&mu fat m'f i f &pa&t w' G fayg' fpyh w' fay; o n f

wkfa' o B D p&o w' kwfjyn é, f p& t kcsyf/ t cGh nP m
 249/ ~~z~~Ch fyklaiccEya' ygij/ mfcsl f srEshq eV s'f/ Cf w'kfa' o B Do w' kwf jyn é, f p& t kcsyf t nP mo n fwkfa' o B Do w' kwfjyn é, f w'awrn' Oya' jylk'ao m' p'ayf sro w' u a&mu f ysh n f x w' fjyn fax m'pk Oya' w' p'ayf & w'kfa' o B Do w' kwfjyn é, f p&t maq m' G C G yk n h u p'ayf sro w' n f o u a&mu f ysh n f

250/ wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f p&o n fjyn áx mfpk p&u Edf lwrn
wn f&?&y&at ;csfo m ma&Esw&nOya' p&w&w&lk dfo df
apn&S&u &mw&Gu h B&fvn&E&S n f

251/ wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f p&o n fjyn áx mfpk p&u cs&f m
o n fr Dgr sr&ESao nfr n fau mfp?jyn áx mfpkOya' r sr&ESao nfr n fau mfp
r q eY s'ápob Jwlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f w&G t au mfp x n áznfaq m&Gf
r n fr kf efr sr&ESpyf/ SJo n fp&D&efr snu kb u fj k&mw&wlfafa' o B Do Ml wf
jyn é, fr w&awrñ o ab m&h Es&fzi ft au mfp x n áznfaq m&G&n f

257/ wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f p&o n f&Edf B&k r fq k&mw&jyn áx mfpk
Oya' E&h n Dn fau mfp?jyn áx mfpk p&ES&B Mvi h S&fí v n fau mfp rdd
wr&ef It au mfp x n ázn&o n fr kf efr snu kbq m&G&Ed&ef-
(u) wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, fj k&me, b u D&k r ft z&pn f
r snu kl/ kl yb v k&Dn f&Ed n f?
(c) v kl y&o me, b u D&k r fr snu k&eY y&Ed n f

258/ wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f p&o n f-
(u) o u fj k&mw&wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, fr w&awrñ t cg
t nav sp&cs&b n ft k&cs&á&q k&w&f&si f snu kl au mfp
t x n áznfaq m&G&n f rdd t a&, hq m&G&cs&f snu kl
o u fj k&mw&wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, fr w&awrñ M&ye&f n f
t p&f&t n f?
(c) rdd, ájra' o \ t ajct aet &y&ESpyf/ SJo n ft p&f&ph& kl
jyn áx mfpk p&ES&o u fj k&mw&wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f
v w&awrñ Mvi jy&n f

259/ wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f p&o n fjyn áx mfpk p&u t cg
t nav sp&ay;t yf/ no n fr kf efrwr&ef snu k& r faq m&R n f

wlfafa' o B Dt p&t z&ko Ml wfjyn é, f p&t z&kl

260/ wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f ax &G&cs&á&OpDne t B D r&on f
&n& It av so fo u fj k&mw&wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f p&t z&t w&G
a&r&fzpb n f x M&ji fwlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f ax &G&cs&á&
OpDne n fo u fj k&mw&wlfafa' o B Do Ml wfjyn é, f p&t z&kl n f&fzpb n f

၁၃။ ဖွဲ့စည်းပုံက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်ထောင်စုအကြား ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ရင်းမြစ်များကို မည်သို့ မည်ပုံ ခွဲဝေသုံးစွဲရမည်ဆိုသည့် မူဘောင်ကို ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသည်။

ဖယ်ဒရယ်စနစ်များ သို့မဟုတ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသော နိုင်ငံရေးစနစ်များကို နားလည်လေ့လာရာတွင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ရင်းမြစ်များကို မည်သို့ မည်ပုံခွဲဝေသည်ဆိုသည်ကို နားလည်လေ့လာရန် အထူး အရေးကြီးပါသည်။ ဖယ်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအများအပြားတွင် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအဆင့် အသီးသီးက ယင်းတို့၏ ကုန်ကျစရိတ်များအတွက် ရရှိရန် လိုအပ်သည့် ဘဏ္ဍာငွေကို မည်သည့် ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များမှ ရရှိကြမည်ဆိုသည့် စာရင်းများကို ရေးဆွဲဖော်ပြထားလေ့ရှိပါသည်။ ပြည်နယ်အစိုးရများက ယင်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင် ရင်းမြစ်များအပေါ် မှီတည်၍ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဆိုသည်မှာ အလွန်ရှားပါးပါသည်။ ဖယ်ဒရယ်စနစ်အများစုမှာ စီးပွားရေး အခြေအနေ၊ ဝင်ငွေစသည့်ကိစ္စရပ်များတွင် မတူညီမှုများ အနည်းနှင့်အများဆိုသလို ရှိနေကြသည် သာဖြစ်ပြီး ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အခြားကိစ္စရပ်များတွင် (ပြည်နယ်များအသီးသီးအကြား) ညီညွတ်မှုတူမှု ရှိစေရန် ပြန်လည်ခွဲဝေပေးမှု (redistribution) တစ်ခုခုကို ဆောင်ရွက်ကြရမိမိ၊ ယင်းပြန်လည်ခွဲဝေပေးမှုအပေါ် မှီခိုကြစေ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ဖယ်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအတော်များများပင် ယင်း (ပြန်လည်ခွဲဝေရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကော်မရှင်များမှ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရန် စည်းမျဉ်းပြဋ္ဌာန်းထားလေ့ရှိပြီး၊ လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များအပေါ်မူတည်၍ ဖော်မြူလာများ ဖော်ထုတ်ပြဋ္ဌာန်းထားလေ့ရှိကြပါသည်။ (ဥပမာ- လူဦးရေအလိုက်၊ နယ်မြေဒေသအကျယ်အဝန်းအလိုက်၊ စီးပွားရေး အခြေအနေအလိုက်စသည်ဖြင့်၊ စကားချပ်) မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံတွင်လည်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ကိုယ်တိုင် ကောက်ခံနိုင်သော အခွန်အခများကို ဖွဲ့စည်းပုံက ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသလို ပြန်လည်ခွဲဝေရေး လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သည်ကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုထားပြီး ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရန် ကော်မရှင်တစ်ရပ်လည်း ဖော်ပြပါရှိထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ပြန်လည်ခွဲဝေရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် မည်သည့်အချက်များအပေါ် မူတည်၍ ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုသည်ကိုမူ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိချေ။

252/ *wkfa' o B Do kwfjyn é, f p& n fz*
iy/ nef
csi f sn Esh n Dyn fax m&pk E&O & o kbe
t ajcjk si f
wkfa' o B Do kwfjyn é, f b @mai G & o k& mOya' Mr fu k
iy/ nef
ay; E& t wGfo u t k& mwkfa' o B Do kwfjyn é, f v&awrb
wi b G
& n f

254/ (u) *wkfa' o B Do kwfjyn é, f sn Z, m5 ygt c& cr snu k*
Oya' Esh n au mi tH wkfa' o B Do kwfjyn é, b @m

&efyl Gny;o G&n?

(c) wkfa' o B Do M kwfjn é, f sro n fwkfa' o B Do M kwf jyn é, b @&efyl Gnu kDya' ESh n D hCGS n f

b @&au rh&S&h fci f

229/ (u) b @&au rh&Su kat na fyk&f szi fz&h f&n f—

(1) Ekf hwrn r@ - Ou ju

(2) 'kvd o r@r sn- 'kvd Ou jr sn

(3) jyn fax mfp&Ecskf- t z&f

(4) jyn fax mfp&si fpc&f- t z&f

(5) wkfa' o B DeB D&f sr&Sh t z&f sn jyn é, DeB D&f sn

(6) aejyn fwr&u mfpOu ju - t z&f

(7) jyn fax mfpk @&DeB D t wGa&r S

(c) (1) b @&au rh&Su k&h fo n h cgt z&f jzpf x rfaq m&n B& lae&wGt aMnfvpp&h&naMnfh wr&e&y;t yfi fc&B lr &so ;ygu Ekf hwrn r@ o n f x k&n wGfo i év s&n fyk&f vpc&D m, m Dz&f t jzpfwr&e&y;t y&f n f?

(2) b @&au rh&S&h fci fu k&f hwrn r@u x kwjef aMn n&n f x yi fb @&au rh&S&f wGfv k y&o m t r&f n&Mn&si fpo n f s&n k n f Ekf hwrn r@ o M kwf Ekf hwrn r@u wr&e&y;t y&n fyk&f fu x kwjef aMn n&f

b @&au rh&S&f wr&e&Shv ky&hGh

230/ (u) jyn fax mfp&DeB D&er sn t & o k&e&f&ajc ai p&ai fr sr&Sh jyn fax mfpk q i ft z&h pn fr sn t & o k&e&f&ajc ai p&ai fr s&u k Ekf hwrn r@u wr&e&y;t y&o m' kvd o r@wp&D O&aq m&f pppf jyn fax mfp&DeB D&er sn t yg Oi f jyn fax mfpk q i h

t zG pn fr sn t & o kai pna f v sw mcsi fu kb @ma&
au mh&Sb Mvi fy&n f?

(c) wkfa' o B Do Ml kwfjyn e, ft & o kai pna fr snu kEkl hlwrh
o r@u wrdeay;t yao mu sf kw d o r@wpOD Obaq mfpdpMD
wkfa' o B Do Ml kwfjyn e, ft & o kai pna f v sw mcsi fu kb
b @ma&au mh&Sb Mvi fy&n f?

(*) b @ma&au mh&Sb n f-

(1) jyn fax mpek, fajr t o k&df sny&Sb mjn fax mpek
t & o kcehfajcai pna f?wkfa' o B Do Ml kwfjyn e, f
r snr wGfjyn fax mpek @n&efkl Gb @mai Csu kl
o i fav sb v kzn tj n fay;ji f? x lu pövp&yf aezi h
ax ma fjal f?acsai Csncljyji ft yg Oi fjyn fax mpek
b @mai G & o k& mOya' Mrf o Ml kwfaenu & yf
b @mai G&O h&S; Oya' Mrfu klyn fax mpek v&awrb M
ax ma fwi fy&n f?

(2) b @ma&q k&maq m&Gb i b n bi pösu kl B jyl&E&
t wGfaq m&G&n f?

(3) cklf rao nb @ma&pepfjzpay: apa&t wGfjyn fax mpek
v v&awrb Oya' jyl nafi wrdeay;t yb n fu pöyf snu kl
aq m&fu Gfr n /f

(C) b @ma&au mh&Sb n f jyn fax mpek t & o k&hfajcai pna f?
wkfa' o B Do Ml kwfjyn e, f snr mjn fax mpek @n&efkl CS
b @mai Csu kb i fvi fav snu fywp&zn tj n fay;ji f? x lu pö
wp&yf aezi fax ma fjal f?v kl yf n f&csai Csnx kw&csji fw&f
yqi b n f jyn fax mpek b @mai G&t o k& mOya' Mrfu kl
jyn fax mpek v&awrb Mvi fy&E&t wGfEkl hlwrh r@x bl
ax ma fwi fy&n f?

(i) b @ma&au mh&Sb n fv kl yfyu b @ma&u Rfu s b t sn
t B EP f snu k& Ekl n f

231/ (u) jyn fax mpek n fwkfa' o B Do Ml kwf
jyn e, f snu au ma f&E&

ao mZ, m5 ygt c&f cr snr Sy t jcmt c&f cr snu kOya' Esh
t n au ma fH jyn fax mpek @n&efkl G&h; o G&n f?

(c) wkfa' o B Do Ml kwfjyn e, f snu au ma f&E& wf &k m n h
&ai Csn Esh c&f ct r sl pnr snu klyn fax mpek, fajr snr wGf
au ma f&E&G& jyn fax mpek Oya' Esh n au ma f&E& jyn fax mpek

b @mefyl Gky; o G& n f?
() jyn fax mnpk n fjyn fax mnpk @mefyl GkOya' ESh n D hGh*
&S n f

၁၄။ အစိုးရ တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍ

ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံများအသီးသီးတွင် မိမိနိုင်ငံ၏ တရားရေးစနစ်ကို မည်သို့ဆောင်ရွက် စီမံမည်ဆိုရာတွင် တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံမတူသော ချဉ်းကပ်မှုများ ရှိကြသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ အချို့နိုင်ငံ များ (ဥပမာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဩစတြီးယားနိုင်ငံ)တို့တွင် စနစ်တခုထဲ (ဖယ်ဒရယ်ကကျင့်သုံးသောစနစ်) ရှိသကဲ့ သို့၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကဲ့သို့သော နိုင်ငံတွင်မူ ပြည်နယ်တွင် သီးခြား ပြည်နယ်တရားစီရင်ရေးစနစ်ရှိပြီး ဖယ်ဒရယ် ဥပဒေများနှင့်စပ်လျဉ်းလာမှသာ ဖယ်ဒရယ်တရားရုံးများက ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံမှာ ရုတ်တရက် ကြည့်လိုက်လျှင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကဲ့သို့ပင် ပြည်နယ်များ တိုင်းဒေသကြီးများကို အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် တရားစီရင်ရေးစနစ် သီးခြားရှိသလို ဖြစ်နေ ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံတွင်လည်း တရားစီရင်ရေးအာဏာကို ပြည်ထောင်စု၏ အစိတ်အပိုင်း များအသီးသီးသို့ ခွဲဝေအပ်နှင်းသည်ဟု ဆိုထားပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော်များက သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်အသီးသီးသို့ တာဝန်ခံရမည်ဟု ဆိုထားပါသည်။ သို့သော် ဥပဒေဆိုင်ရာ မူဘောင်မှာ မူ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအားလုံးက ပြည်ထောင်စု၏ တခုတည်းသော ဥပဒေမူဘောင်အတိုင်းသာ ဆောင်ရွက်ကြသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။⁶²

18/ (u) Ekl hlwrn w&mp& f&t nP na hyn fax mnpk&mv w&awrn&?
wkfa' o B D&mv w&awrn&n?jyn é, fv&mv w&awrn&ESh
u kl fykl k&S&C&D&D& p&k&mv&Esh&n&t yq Oi ft qi ti i&o m
w&mv&Esh&n&t m&C&D&t yESh o n f?

(c) jyn fax mnpk&Gjyn fax mnpk&mv w&awrn&fv&fv&fx m&S n f
jyn fax mnpk&mv w&awrn&S b n f Ekl hlwrn t jri ti klw&mv&kl
zpb n f?

() jyn fax mnpk&mv w&awrn&Sfv&Gpm&Eawrn r elv&n x kwfyklGh*
t nP m&n&S n f?

(C) wkfa' o B D&klfw&Gwkfa' o B D&mv w&awrn&wp&yfD
v n fau mif?jyn é, fv&klfw&Gjyn é, fv&mv w&awrn&wp&yfD
v n fau mif x m&S n f

305/ wkfa' o B D&Gwkfa' o B D&mv w&awrn& kl n ;fau mif?
jyn é, fv&Gjyn é, fv&mv w&awrn& kl n fau mif x m&S n f

306/ wkfa' o B Do kl kwfjyn é, fv&mv w&awrn&mv&G'Oya' ESh n D

at ma fyg&mp& f&C& nP ms&S n f

(u) rlv rlu k& fci f?

(c) t , tHu k& fci f?

(*) jyi q i f u k& fci f?

(C) Oya' wp&y&yf & o wf &k mao mu p&yf sru k& fci f/

308/ (u) (1) wkfa' o B D&mv W&awrfo M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf t B D r&u k&wkfa' o B D&mv W&awrnf&w& o B D&fo M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf&w& B D&f [k&: &n f?

(2) wkfa' o B D&mv W&awrfo M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf&wkfa' o B D&mv W&awrnf&w& B D&f o M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf&w& B D&ft yq Oi f wkfa' o B D&mv W&awrnf&w& B D&no M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf&w& B D&sr&at en fq kb k&D r \$ r&sq k&ep&OD x d&eY y&E&b n f?

(c) (1) E&f h&wr& r&@ o n fjn &ax m&pk&w& B D&f? o u q k& &m wkfa' o B Do M[kwfjyn é, DeB D&f&v&E&M& E&f&M& o u q k& &mwkfa' o B Do M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf w&w& B D&f jz&f&eY y&E&ft rn p&ni fu j&k&k , i f t rn p&ni fu k& n fau m&f? o u q k& &mwkfa' o B Do M[kwfjyn é, DeB D&f& n fjn &ax m&pk&w& B D&f&E&S&n E&f&M&Do u q k& &mwkfa' o B Do M[kwfjyn é, f w&mv W&awrnf&w& B D&sr& jz&f&eY y&E&ft rn p&ni fu k& j&k&k , i ft rn p&ni fr sru k& n fau m&f o u q k& &m wkfa' o B Do M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf&w& y&: y&E& n f?

(2) ykf 310 w&Go wf &k mao mwkfa' o B Do M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf&w& B D&f&E&S&wkfa' o B D o M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf&w& B D t &n f c&f r&sr&E&S&jyn p&M&n&f t x i f &Sr j&E&f&y& o u q k& &m wkfa' o B Do M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf&w& n f&E&f h&wr& o r&@ u jyn &ax m&pk&w& B D&f? o u q k& &mwkfa' o B D o M[kwfjyn é, DeB D&f&v&E&M& E&f&M&Do u q k& &m wkfa' o B Do M[kwfjyn é, fv&mv W&awrnf&w& o B D&f jz&f&eY y&E&ft n fau m&f? o u q k& &m wkfa' o B Do M[kwfjyn é, DeB D&f&u jyn &ax m&pk& w&w& B D&f&E&S&n E&f&M&D&wkfa' o B Do M[kwfjyn é, f

w&mv w&awrww&mo B Dsr t jzpfceY y&ef n fau mhf
t r n pna f ay; y& f snu kj i fy, fG&fp&?

တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် တရားလွှတ်တော်များကို တရားစီရင်ရေးအဆင့်ဆင့်ရှိ တရားရုံးများကို ကြီးကြပ်ပိုင်ခွင့်ကို ဖွဲ့စည်းပုံက ပြဋ္ဌာန်းပေးထားပြီး တရားလွှတ်တော်ချုပ်အတွက်ကိုမူ ယင်းကဲ့သို့သော အထွေထွေ လုပ်ပိုင်ခွင့်မျိုး ဖော်ပြထားခြင်း မရှိချေ။ သို့သော် တရားလွှတ်တော်ချုပ်မှာမူ အယူခံမှုများ အားလုံး အတွက် အပြီးအပြတ်အယူခံရာဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။

314/ w&fa' o B Do [wfjyn é, fv&mv w&awrww&mo B Dsr t jzpfceY y&ef n fau mhf
at ma fyd w&f w&mv H qi qi i n f

(u) w&fa' o B Do [wfjyn é, f w&G u kl fy&f j&f&f&f&f p&f p&f&f&f
(1) c' w&mv H n f?

(2) N&f, fv&mv H n f

(c) w&fa' o B Do [wfjyn é, f w&G u kl fy&f j&f&f&f&f p&f p&f&f&f

(1) u kl fy&f j&f&f&f&f w&f u

(u u) u kl fy&f j&f&f&f&f w&f w&mv H n f?

(c c) N&f, fv&mv H n f

(2) u kl fy&f j&f&f&f&f a' o ü

(u u) u kl fy&f j&f&f&f&f a' o w&mv H n f?

(c c) N&f, fv&mv H n f

(3) u &a' o r snü

(u u) c' w&mv H n f?

(c c) N&f, fv&mv H n f

(*) jyn &x m&f&f, &jr ü

(1) c' w&mv H n f?

(2) N&f, fv&mv H n f

(C) Oya' t &wn &x m&f&f m&ao mt jcmw&mv H n f

295/ (C) jyn &x m&f&f w&mv w&awrww&mo B Dsr t jzpfceY y&ef n fau mhf

csü fv&mv H n f? jcm Oya' ygy| nef csü fv&mv H n f? jcm

r q eY s&f&f Jw&fa' o B Do [wfjyn é, fv&mv w&awrww&mo

p&f &f s&f snu kj j&w&f&f&f mt , &f p&f j&f&f&f&f n f n&f x n f jyi f

t jcmw&mv H n f csü &f&f m p&f &f s&f snu kl n f Oya' E&f n D

pp&f q j&w&f&f&f mt , &f p&f j&f&f&f&f n f n&f n f?

(i) jyn &x m&f&f w&mv w&awrww&mo B Dsr t jzpfceY y&ef n fau mhf

y&f&f&f n f n&f n f³

သဘာဝသယံဇာတရင်းမြစ်များ

အခြေခံမူများတွင် (ပုဒ်မ ၂၂ မှ ၃၇အထိ) နိုင်ငံတော်အတွက် လမ်းညွှန်မူများ ပါရှိပြီး ယင်းပုဒ်မများတွင် “နိုင်ငံတော်သည်” ဟူသော စကားနှင့်အစချီထားသည်။ ယင်းမူများတွင် ဘာသာစကားများကို ကာကွယ် ရန်မှစ၍ အလုပ်လက်မဲ့ပျောက်လျော့နည်းစေရန်အဆုံး ဖော်ပြချက်များ စုံစုံလင်လင်ပါရှိသည်။ ဤနေရာတွင် နိုင်ငံတော်သည် ဆိုသော စကားမှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ယင်းလုပ်ငန်းဆောင်တာများကို အစိုးရအဆင့် တဆင့်ဆင့်သို့ အပ်နှင်း တာဝန်ပေးခြင်းမျိုး ဟုတ်ဟန်မတူဘဲ တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနှင့် ဆိုလိုသော နိုင်ငံတော် ဖြစ်ပုံပေါ်ပါသည်။ အကယ်၍ ယင်းလုပ်ငန်းဆောင်တာများအားလုံးကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရက တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်ဟူသော အနေမျိုး နားလည်ဖတ်ရှုပါလျှင်မူ နောက်ဆက်တွဲဇယားများတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် သဘော သက်ရောက်သွားပေလိမ့်မည်။ ယင်းအခန်းတွင်ပင် နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေပြုရေးအာဏာကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များအား ခွဲဝေအပ်နှင်းသည်ဟု ဆိုထားပြီး နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ပြည်ထောင်စု၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအား ခွဲဝေအပ်နှင်းသည် ဟုလည်း ဆိုထားပေသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာမူဖြင့် ရေးသားဖော်ပြရာတွင် ပြည်ထောင်စု ဆိုသော စကားရပ်ကို union ဟု မသုံးဘဲ Pyidaungsu ဟုပင် တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ဖော်ပြထားခြင်းမှာ ဖွဲ့စည်းပုံပါ union ဆိုသော အသုံးသည် အခါအားလျော်စွာ နှစ်ခွဲအဓိပ္ပာယ်ထွက်နိုင်သဖြင့် ယင်းသို့ နှစ်ခွဲအဓိပ္ပာယ် ထွက်ခြင်းကို ရှောင်ရှားသည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်အခြေခံမူများတွင် ရည်ညွှန်းသော နိုင်ငံတော် (Union) မှာ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံ၏ အခြားနေရာများတွင် (အထူးသဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်တာဝန်များကို အစိုးရအဆင့်အသီးသီးသို့ ခွဲဝေအပ်နှင်းရာတွင်) ဖော်ပြပါရှိသော union ပြည်ထောင်စုဆိုသည့်အသုံးမှာမူ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများကို ရည်ညွှန်းခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဗဟိုအစိုးရ၊ ဖယ်ဒရယ်အစိုးရကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ယင်းနိုင်ငံတော်အခြေခံမူများတွင် သဘာဝသယံဇာတရင်းမြစ်များကို အုပ်ချုပ်စီမံခွင့်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပုဒ်မ ၃၇တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြပါရှိသည်-

- 37/ *Ekf blwrn n f-*
- (u) *Ekf blwrn sirt mv ktair ay: ajr at mi f? a&ay: a&at mi fEshav x k t wC&B, Zhmypo ft mv kl yi & fyk&Sfjzpb n f?*
- (c) *Ekf ykfb, Zhmypo fr srt mpD&at i f mpksnu x kwf l o k&fu ku &u B DMyEkf&fv kl yb n tya' jy| nef&r n f?*
- (*) *Ekf blmr srt mypö fykfb klC&at ar &u cl&u kl fykfb kyü klC&at wD&C&Sfr ykfb&v klDya' jy| nef&csi ESh n D&Jy&r n f*

အထက်တွင် ဖော်ပြရှင်းလင်းခဲ့သည့်အတိုင်း ဤပြဋ္ဌာန်းချက်မှာ နိုင်ငံတော်သည် မြေအားလုံးနှင့် သဘာဝသယံဇာတရင်းမြစ်များကို ပိုင်ဆိုင်သည်ဆိုရာတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ ပြည်ထောင်စုအစိုးရကသာ ပိုင်ဆိုင်သည်ဆိုသော သဘောမျိုး အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရမည် မဟုတ်ချေ။ အပိုဒ် ၁ သည်လည်း နိုင်ငံပိုင် ရင်းမြစ်များဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပြီး ပုဂ္ဂလိကပိုင်နှင့် ကွာခြားစေရန် ဖော်ပြထားခြင်းမျိုး

ဖြစ်ပေသည်။ နိုင်ငံတော်က ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရမည်ဆိုသည့်အချက်ကိုလည်း ဗဟို ပြည်ထောင်စုအစိုးရကသာ ယင်းကဲ့သို့သော ဥပဒေမျိုးကို ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုလျှင် အစိုးရအဆင့်အသီးသီးအတွက် အသေးစိတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသော အာဏာခွဲဝေမှုများနှင့် များစွာ ဆန့်ကျင်သွားပေမည်။ အထူးသဖြင့် နောက်ဆက်တွဲတွင်ဖော်ပြထားသော ဇယားများနှင့် ဆန့်ကျင်သွားမည်ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်သော်ငြားလည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစုလိုက်အပြုံလိုက် အုံ့နှင့်ကျင်းနှင့် တွေ့ရသော သဘာဝသယံဇာတရင်းမြစ်များဖြစ်သည့် ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်၊ သတ္တုတွင်းထွက်၊ မိုင်းလုပ်ငန်း၊ ရတနာလုပ်ငန်း၊ ပုလဲလုပ်ငန်းနှင့် သစ်တောလုပ်ငန်းများမှာ ပြည်ထောင်စုစာရင်းတွင် ပါဝင်နေသည်ဖြစ်လေရာ ယင်းသို့ဖြစ်သည်နှင့်အညီ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုစာရင်းအရ ပြည်ထောင်စုက ဥပဒေပြုမည်ဖြစ်ပြီး စံများသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်း တို့ကိုလည်း ပြည်ထောင်စုကသာ ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်လေသည်။

ဃ၊ နိဂုံး

ဤစာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကမ္ဘာတလွှားရှိ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ဟု အသိအမှတ်ပြုလက်ခံကြသည့် ဥပဒေများ၊ ကျင့်ထုံးများကို အသုံးပြုလျက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အကျဉ်းမျှ လေ့လာ သုံးသပ်နိုင်ရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ မျှမျှတတဆိုရလျှင်မူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှာ တပိုင်းဖယ်ဒရယ် (quasi-federal) ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် အရေးကြီးသော အချက်အချို့ကို ထပ်မံဖြည့်စွက် တင်ပြလိုပါသေးသည်။ ပထမအချက်မှာ ပုံမှန်ထုံးတမ်းအရ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူဘောင်၏ ပြင်ပတွင်သာ လှုပ်ရှားလုပ်ဆောင်လေ့ရှိသော စစ်တပ်ကို ဖွဲ့စည်းပုံတွင် အသားပေးထားခြင်းနှင့် ဒီမိုကရေစီ နည်းကျ ထိန်းညှိစောင့်ကြည့်နိုင်မှု လက်လှမ်းမမီသည့်အနေအထားတွင် ရှိနေခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်း တာဝန်ခံနိုင်မှု (accountability) အားနည်းနေခြင်း မှာ မြန်မာ့ တပိုင်းဖယ်ဒရယ် နိုင်ငံတည်ဆောက်ပုံပုံစံအပေါ် အကျိုး သက် ရောက်မှု ရှိနေခြင်းပင်ဖြစ်ပေသည်။ လက်တွေ့အလုပ်ဖြစ်ရေးဝါဒီများကမူ ဘာဖွဲ့စည်းပုံမှ မရှိဘဲ နှစ်ပေါင်း များစွာ နေထိုင်ခဲ့ရသည့် ပကတိအမှန်တရားကို အခြေခံလျက် ဖွဲ့စည်းပုံမရှိဘဲ စစ်တပ်က အလုံးစုံ ထိန်းချုပ် သည့် အခြေအနေတွင် နေရသည်ထက်စာလျှင် ယခုအခြေအနေက အထိုက်အလျောက် တော်သေးသည်ဟု ပြန်လည် ငြင်းချက်ထုတ်ဖွယ်ရှိပါသည်။ ဤစာတမ်းမှာမူ ယင်းအငြင်းအခုံကိစ္စကို ဝင်ရောက် ပြောဆိုရန် မဟုတ်ဘဲ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို စစ်ပိုင်းသုံးသပ်ကြည့်ရန် အားထုတ်ခြင်းဖြစ်ရာ ထိုကိစ္စကို ထည့်သွင်းပြောဆိုမှုကို အခြား နေရာများတွင် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ငြင်းခုံခဲ့၊ ငြင်းခုံဆဲ၊ ငြင်းခုံကြလိမ့် ဦးမည် ဟုသာ ဆိုရန်ရှိပါသည်။

နောက်ထပ်အရေးကြီးသော အချက်၊ စဉ်းစားရန်အချက်တချက်မှာ မည်သည့် ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်မဆို ပြဋ္ဌာန်းအကောင်အထည်ဖော်ပြီး တနစ်အကြာတွင် အပြောင်းအလဲ၊ လက်တွေ့ ထိထိ ရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်ရေးစသည့်ကိစ္စများတွင် စိန်ခေါ်မှုများ ကြုံတွေ့ရစမြဲပင် ဖြစ်သည် ဆိုသည့် အချက် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ယခင် ဒီမိုကရေစီခေတ်ကော၊ ဒီမိုကရေစီမဟုတ်သည့်

ခေတ်ကပါ ကျင့်သုံးခဲ့သည့် လက္ခဏာရပ်များကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲထားသလိုပင်၊ အခြား တစ်ဖွဲ့မျှ စမ်းမသုံး ကြည့်ရသေးသော၊ အသစ်စက်စက် အချက်များလည်း ပါရှိပေသည်။ တပိုင်းဖယ်ဒရယ်ပုံစံမှာ ယင်း စိတ်ကူး စိတ်သန်း အသစ်များအနက်က အရေးကြီးဆုံး အချက်တချက်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ဆယ့်ငါးနှစ်ကြာ အချိန်ယူရေးဆွဲခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည့်တိုင် (ယခင် ဖွဲ့စည်းပုံနှစ်ခု အာဏာတည်သည်မှာပင် ဆယ့်ငါးနှစ်မကြာပေ။) ယင်းဖွဲ့စည်းပုံကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် စနစ်တကျဖြစ်စေရန်နှင့် အကူးအပြောင်း ညင်သာ၍ စုစည်းစနစ်ကျစေရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားမှု တစ်ခုတရာ ကိုမူ မယ်မယ်ရရ မတွေ့ရချေ။ လွန်ခဲ့သည့်တစ်နှစ်တာကာလတွင် ဤဥပဒေပါ အစီအမံများကို မြေစမ်းခရမ်းပျိုး ဆောင်ရွက်နေကြရသည်မှာ ယင်းအချက်ကို မီးမောင်းထိုးပြနေသည့် သာဓကတစ်ခုပင်ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ဤတပိုင်းဖယ်ဒရယ်ပုံစံကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အထူးစဉ်းစားထိုက်သည့်အချက်တချက်မှာ ယခုအချိန်ထိ ယင်းဖွဲ့စည်းပုံ သဘောတရားကို အတွေးပေါက်အောင်၊ ဉာဏ်ရောက်အောင် (conceptualize) မဆောင်ရွက်နိုင်ကြသေးဆိုသည့်အချက်ဖြစ်ပေသည်။ လက်ရှိ အုပ်ချုပ်ရေးကျင့်ထုံးများကို ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်အညီ၊ ဖွဲ့စည်းပုံပါ ဆိုလိုရင်းအနှစ်သာရ (spirit) နှင့်အညီ ဖြစ်အောင်ဆိုလျှင် ကြီးမားသော၊ စနစ်ကျသော၊ တော်သလိုမဟုတ်ဘဲ အချိန်ယူသော (sustain) ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများ ကြီးစား အားထုတ် ရပါလိမ့်မည်။ ဧပြီလ ၆ရက်နေ့တွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန်က ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဝန်ကြီးများနှင့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးများအား ပြောကြားသော မိန့်ခွန်းတွင် သမ္မတက အစိုးရအနေနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး အလေးထားဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းပြောကြသည့်တပြိုင်နက်တည်းမှာပင် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများကို ဗဟိုအစိုးရမှတ်သည့် မူဝါဒ ဘောင်အတွင်း ဆောင်ရွက်ကြရန်လည်း သတိပေးပြောကြားခဲ့သည်ကို တွေ့ရပေမည်။ “ခေတ်သစ်စနစ်သစ်ဖြစ်တာနဲ့အညီ ယခင်တုန်းက ဆောင်ရွက်တဲ့ ပုံစံမျိုး၊ ယခင်စိတ်ဓာတ်မျိုးမဟုတ်ဘဲ ပြောင်းလဲကြဖို့ လိုပါတယ်”ဟု ဆိုသလို “သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများအတွက် လုပ်ငန်းတာဝန်များအသီးသီးကို ချမှတ်တာဝန်ပေးထားပြီးလည်း ဖြစ်ပါတယ်”ဟု ပြောကြားပြန်ပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို လျော့ချထားပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများကို အသီးသီး တာဝန်များနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ လွှဲအပ်ထားပြီးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကိုယ့်တာဝန် အသီးသီးကို ကိုယ်တာဝန်ယူပြီး ဆောင်ရွက်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်”ဟု ဆိုပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအချက်ကို ဖယ်ဒရယ်မူ သို့မဟုတ် တပိုင်းဖယ်ဒရယ်မူများကို ရည်ညွှန်းသော ဖွဲ့စည်းပုံပါ ပြဋ္ဌာန်းထားချက်များနှင့် ဆက်စပ်ပြောဆိုသွားခြင်းမျိုး မရှိပေ။

နိုင်ငံတွင်း၊ ဒေသအနှံ့အပြားရှိ လက်တွေ့ကြုံရပုံသာဓကတို့ကို ထောက်ထား၍လည်းကောင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ၊ လွှတ်တော်များနှင့် ကိုယ်တိုင်ဆုံ၊ ကြုံခဲ့ရသည့်အဖြစ်တို့ကို ထောက်ထား၍ လည်းကောင်း ဖော်ပြရလျှင် လက်ရှိအခြေအနေတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်အများစုမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကပင် ချမှတ်ဆဲ ချမှတ်နေခြင်းပင် ဖြစ်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံ၏ အနှစ်သာရဖြစ်သည့် အာဏာခွဲဝေပေးထားခြင်း

(devolution)အပေါ် ယခင်စနစ်ဟောင်းအကြွင်းအကျန် ဗျူရိုကရေစီ အဆင့်ဆင့်ကသာ လွှမ်းမိုးမြဲ လွှမ်းမိုးနေဆဲဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များမှာ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်သော အစိုးရများ ဖွဲ့ထားပြီး ဖြစ်သလို လွှတ်တော်များလည်း ပေါ်ပေါက်လာပြီ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မျက်မှောက် လောလောဆယ်အခြေအနေမှာမူ ဝန်ကြီးချုပ်အားလုံးပင် တပ် ကျောထောက်နောက်ခံပြု ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီက လာကြသူများ ဖြစ်ပြီး ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီကပင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်အသီးသီးတွင် အများစု နေရာရသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့မှာ စီမံကိန်းများ၊ ဘတ်ဂျက်များ ရေးဆွဲကြသည်မှာ မှန်ပါ၏။ သို့သော်ငြား ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်စွာ စီမံပိုင်ခွင့်ရှိသည့် ယူနစ်များအဖြစ် ဖွဲ့စည်းပုံက ပြဋ္ဌာန်းအာဏာ အပ်နှင်းထားသည့်အတိုင်း တကယ် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းရှိမရှိမှာမူ ဘေးထိုင်ဘုပြောသမား မဟုတ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကပင် ယခုအချိန်ထိ သဲသဲကွဲကွဲ မရှိလှသေးဟု ကောက်ချက်ချကြမည်ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ဆိုလိုက်သဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံပါ စနစ်သစ်ကို အောင်မြင်စေချင်သူတို့ကို စိတ်ပျက်အားလျော့အောင် ပြောခြင်းမဟုတ်ပါ။ တနစ်သားသက်တမ်းသာ ရှိသေးသော တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် လွှတ်တော်များမှာ ဖွဲ့စည်းပုံက ပေးအပ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံက မျှော်လင့် ထားသည့်အတိုင်း လက်တွေ့ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်မှာ မလွယ်လှသော ကိစ္စဖြစ်ပါသည်။ ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများရော၊ ဖယ်ဒရယ်မဟုတ်သည့်နိုင်ငံများတွင်ပါ ဒေသန္တရအစိုးရများကို စတင်ထူထောင် ကြရာတွင် ကနဦးကာလများ၌ ယင်းသို့သော နှေးကွေးမှုများ၊ မသဲကွဲမှုများ ရှိတတ်ကြစမြဲပင်ဖြစ်ပါသည်။ အချိန် ကြာလာသည်နှင့်အမျှ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်လာကြသည်နှင့်အမျှ တတ်စွမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ပေါ်ပေါက်လာပြီး ရင်းမြစ်များ လုံလောက်စွာ စုစည်းလာနိုင်သည်နှင့်အမျှ ယင်းအစိုးရအဆင့်များ ခိုင်မာလာကြစမြဲသာ ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို ဖယ်ဒရယ်ဟုပြောပြော၊ တပိုင်း ဖယ်ဒရယ်ဟုဆိုဆို၊ တပြည်ထောင်ဟုပဲ သမုတ်သမုတ်၊ များစွာ သေချာသည့်အချက်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံ အသစ်တွင် အစိုးရအဆင့်အသီးသီးသို့ အာဏာများ အတိုင်းအတာတခုအထိ သိသိသာသာ ခွဲဝေချထား ပေးသည်ဆိုသည့် အချက်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံမူဘောင်နှင့်အညီဖြစ်အောင် အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားဥပဒေ ကြောင်းဆိုင်ရာနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ စနစ်များ၊ လုပ်ထုံးများကိုမူ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ကြရဦးမည်ဖြစ်ပေသည်။ အကယ်၍ ဖွဲ့စည်းပုံပေးထားသည့်အတိုင်း အရေးကြီးသည့်အစိတ်အပိုင်းများကို လက်တွေ့အောင်မြင်အောင် မဆောင်ရွက်နိုင်လျှင်မူ ဤဖွဲ့စည်းပုံသည်လည်း ရှေးက နောင်တော်များကဲ့သို့ပင် မှတ်တမ်းအဖြစ်သာ ကျန်ရစ်ခဲ့ရုံ ရှိပါလိမ့်မည်။ လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံကို လက်မခံသူတို့အဖို့ ဤဖွဲ့စည်းပုံတွင် အာဏာ ခွဲဝေမှု များပြားခြင်းမရှိဘဲ မဖြစ်စလောက်သာဟု ဆိုကောင်းဆိုကြပေမည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ သဘောပေါက်နားလည်ရန်မှာ တနေ့နေ့ အာဏာကို အများအပြားခွဲဝေလာသည်ထားဘိဦး၊ ယင်းကဲ့သို့ လက်တွေ့ အကောင် အထည် ဖော်နိုင် ရန် မြေပြင်အခြေအနေကို ပြင်ဆင်ထားရမည်၊ ဆိုလိုသည်မှာ လက်တွေ့တွင် အစိုးရ အဆင့် အသီးသီးဖြင့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်နှင့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးတို့၏ အလုပ်လုပ်နိုင်မှု၊ အလေးသာမှုကို တဖြည်းဖြည်း တိုးမြှင့်ယူသွားရန်လိုသည်။ အဓိကအားဖြင့် ရင်းမြစ်ခွဲဝေသုံးစွဲနိုင်မှု၊ ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှု

လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်နိုင်မှုအပိုင်းတို့ ကျယ်ပြန့်လာအောင် ကြိုးစားဖို့ ဆိုသည့် အချက်ပင်ဖြစ်ပါ၏။ သို့မှသာ အာဏာကို ခွဲဝေသလောက် အကျိုးရှိရှိ သုံးနိုင်ရန် အဆင်သင့် ဖြစ်မည်ဆိုသည့်အချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်၊ ဤလမ်းကြောင်းကို ဖယ်ဒရယ်နှင့် တပိုင်းဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံ အများအပြားတွင် တွေ့ရလျက်ရှိပါသည်။ ကနေဒါ၊ အိန္ဒိယနှင့် စပိန်နိုင်ငံတို့မှာ ယင်းအချက်ကို အထူးသိသိ သာသာ သာကေဖော်ပြလျက်ရှိသော နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြ ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖယ်ဒရယ်စနစ်၏ သမိုင်းကြောင်းကို ပြန်ကြည့်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု များအကြား အဆင်ပြေချောမွေ့အောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် အားထုတ်မှုများကိုသာ တွေ့မြင်ရ မည်ဖြစ်ပါသည်။ လိုအပ်ချက်အရ ပေါ်ပေါက်လာရသည့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံမှာ ယင်းသို့ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်နေအောင် လက်ရှိအချိန်အထိ နောက်ဆုံး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူပင် ရေရှည်တည်တံ့သည့် အဖြေတခု ရရှိရန် သေချာရေရာသော ကြိုးပမ်းမှုဟု ဆိုနိုင်သည့် အလားအလာရှိသော အားထုတ်မှုတရပ်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ ကာလအကြာကြီး အချိန်ယူ၍ ရေးဆွဲခဲ့သည့်တိုင် ယင်း လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် ကျယ်ပြန့်သော ပြန်လည်ရင့်ကြားစေရေး ဖြစ်စဉ်ကို ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ခဲ့နိုင်ခြင်း မရှိသည့်အလျောက် တိုင်းရင်းသားရေးရာ ပဋိပက္ခများ၊ မကျေနပ်နာကျည်းမှုများ ပြေလည်သွားအောင် မဆောင်ရွက် နိုင်သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ရေးဆွဲရာတွင် တိုင်းရင်းသားမျိုးစု ပါဝင်ခဲ့သည်ဆိုသော်လည်း တိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများတွင် မကျေနပ်မှုများ ပပျောက်ချုပ်ငြိမ်းသွားအောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်မှုများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် တရား မျှတခြင်း မရှိမှုတို့ မျိုးဆက်များစွာ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီးသည့်နောက်တွင် တိုင်းရင်းသားများမှာအဖို့ ယင်းတို့၏ အခွင့်အရေးသာလျှင် အဖြေဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပို၍ တရားမျှတသော၊ ပို၍ အဆင်ပြေ သင့်လျော်သော နိုင်ငံရေးအခြေအနေတရပ်ဖြစ်လာအောင် ဖွဲ့စည်းပုံက မူဘောင်ဖန်တီးပေးနိုင်ရန်၊ အောင်မြင်မှု ရရှိရန်မှာ ယင်းဖွဲ့စည်းပုံကို မည်သို့အကောင်အထည်ဖော်သည်ဆိုသည့်အချက်အပေါ်တွင်သာ မူတည် လျက် ရှိပေသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သက်သက်မှာတော့ လူ့အဖွဲ့အစည်းတရပ်ကို မည်သို့ အုပ်ချုပ်ရမည်ဆိုသည်ကို ဖော်ပြသော အခြေခံအချက်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။

ယက်ရှိဂိုင်းနှင့် ဂျေကော့ထရဲကမူ ဖွဲ့စည်းပုံကို အလေးဂရုမူသောဝါဒကို လိုလားတောင့်တနေရုံနှင့်မရနိုင်ပါ။ ယင်း ဝါဒကို ပြင်းပြသော စိတ်ပိုင်းဖြတ်မှု၊ မလျော့စတမ်း တက်ကြွဆောင်ရွက်မှုနှင့် အမြစ်တည်အောင် တည်ဆောက် ယူရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ သက်သက်နှင့်တော့ ဘာမျှ ရနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ယင်းဖွဲ့စည်းပုံကို ရွေ့လျားအောင် ဆောင်ရွက်ရပါလိမ့်မည်။ ယင်းအတိုင်း လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်လာအောင် အကောင်အထည်ဖော်ရပါလိမ့်မည်။ အသုံးပြုရပါလိမ့်မည်။ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုသည်မှာ အလို အလျောက် အလုပ်လုပ်သည်မဟုတ်ဘဲ လူက အလုပ်လုပ်အောင် အကောင်အထည်ဖော် ရသည့် အမျိုးဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံကို အလေးဂရုမူသောဝါဒကို တည်ထောင်ရာတွင် လက်တွေ့ ဆောင်ရွက် ရမည့် လုပ်ငန်းများမှာ အခြား လုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် နိုင်ငံရေး၊ တရားစီရင်ရေး၊ ပရော်ဖက် ရှင်နယ်ဝါဒ

ထွန်းကားရေး၊ နိုင်ငံသားစိတ်ဓာတ်ကိုအခြေခံသည့်အဖွဲ့အစည်းများ ထွန်းကားရေးနှင့် ပညာဦးစီး သည့် ခေါင်းဆောင်မှုပေါ်ပေါက်လာရေးဆိုသည့် လုပ်ငန်းများအပေါ်လည်း မှီတည်လျက် ရှိပေသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ယေဘုယျ ခြုံငုံပြောရလျှင် ယင်းအချက်များမှာ မြန်မာ့ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားသော ဖယ်ဒရယ်စနစ် သို့မဟုတ် တပိုင်းဖယ်ဒရယ်စနစ်အတွက်လည်း အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကော၊ လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရေစီကော နှစ်ခုစလုံးပင် ဖွဲ့စည်းပုံကို အလေးဂရုပြုသော ဝါဒနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ လူနည်းစု အခွင့်အရေးကို လေးစားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအာဏာကို ခွဲဝေယူရေးတို့အပေါ်တွင် မှီတည်လျက် ရှိသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကြောင့်ပင် ဝပ်က လစ်ဘရယ် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ နှုန်းစံများကို ဖော်ညွှန်းရာတွင် ဖွဲ့စည်းပုံပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ လုပ်ထုံးလမ်းစဉ်များကို အလေးဂရုပြုသော၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို အလေး ဂရုပြုသော၊ ဒေသန္တရ လူနည်းစုများကို လေးစားသော၊ သည်းခံတတ်သည့်အနှစ်သာရ ရှိသော၊ အပြန်အလှန် စေ့စပ်ပြေငြိမ်းနိုင်သော လက္ခဏာများ အပေါ်အခြေခံသည့် ထိရောက်သော၊ ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံရေးစနစ်၏ ကနဦးအခြေခံများဟု ဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ တနည်းအားဖြင့် ဖယ်ဒရယ်ဝါဒက လစ်ဘရယ် ဒီမိုကရေစီ ဆိုင်ရာ နှုန်းစံများကို နည်းလမ်းနှစ်ရပ်ဖြင့် တိုးပွားစေသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ပထမနည်းလမ်းမှာ ပြည်သူလူထုမဲဆန္ဒဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်ပြီး ပြည်သူလူထုကို တာဝန်ခံရသော ဖယ်ဒရယ် အစိုးရ ကော၊ ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ တရားနည်းလမ်းကျမှုကို အာမခံ ပေးနိုင်ခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယနည်းလမ်းမှာ နိုင်ငံရေးအဝန်းအဝိုင်းအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သည့် ဗဟိုချက်များ အများ အပြားဖြစ်ပေါ်စေခြင်းဟူသည့် တရားနည်းလမ်းကျသည့် အာဏာခွဲဝေခြင်းဖြင့် အာဏာရှင် စနစ်မဖြစ် ရလေအောင် စောင့်ကြည့်ထိန်းညှိခြင်း နည်းလမ်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် နိုင်ငံရေး ယဉ်ကျေးမှုတွင် ယင်းဝိသေသလက္ခဏာရပ်များကို မြဲမြံစွာ အတူပေါင်းစပ်ထားနိုင်မှသာလျှင် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီကို စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီ၊ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကိုလည်း အခြား နိုင်ငံများ တန်းတူဖြစ်သော ဖယ်ဒရယ် စနစ်ဟူ၍ အရည်အချင်းပြည့်ဝသည်ဟု သတ်မှတ်နိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

မကြာခဏဆိုသလို ရည်ညွှန်းပြောဆိုလေ့ရှိကြသည့် စစ်မှန်သော ဖယ်ဒရယ်စနစ်၊ တနည်း အပြည့်ဖယ်ဒရယ်စနစ်ဆိုသည်မှာ လိုရင်းအနှစ်သာရအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နားလည် သဘောပေါက် နေကြသလိုမျိုး မဟုတ်ချေ။ ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး၊ အချုပ်အခြာ အာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေးဆိုသည့် စိတ်အားထက်သန်လှသည့် ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် ကြွေးကြော်သံ၊ ဒို့တာဝန် အရေးသုံးပါးကိုကြည့်လျှင်ပင် နိုင်ငံပြိုကွဲမည်ကို အမြစ်တွယ်စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့မှု၊ အထူးသဖြင့် တပ်ဘက် ခေါင်းဆောင်ပိုင်း၏ ဖယ်ဒရယ်မှုအပေါ်ထားသည့် ကြောက်ရွံ့မှုကို ထင်ထင်ရှားရှား မြင်တွေ့နိုင် မည်ဖြစ်ပေသည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို ဖော်ပြခြင်း၊ အသုံးပြုနိုင်စေခြင်းအတွက် ခွဲထွက်ခွင့်အခွင့်အရေးကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးထားခြင်းမှာ ဆိုဗီယက် ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ပါဝင်သော လီနင်အယူအဆတရပ် ဖြစ်ပေသည်။ ဆိုဗီယက်မှအပ အခြားနေရာများတွင် ယင်းအယူအဆကို လက်ခံသူ မရှိသလောက်ပင် နည်းလှပြီး၊ စတာလင် ခေတ်တွင် ယင်း အခွင့်အရေးကို ဘယ်သောအခါကမျှ လက်တွေ့အသုံးပြုခွင့်ပေးရန် မရည်ရွယ်သည်ကိုလဲ

အထင်အရှားပင် တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းခွဲထွက်ရေးဆိုသည့် ဖယ်ဒရယ်စနစ်နှင့် လုံးလုံးလျားလျားမှ မဆိုင်သည့် အခွင့်အရေးသည်ပင်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗဟိုအာဏာပိုင်များအဖို့ လုံးလုံးလက်မခံနိုင်သည့်အချက် ဖြစ်နေပေသည်။ ယင်းအချက်မှာ အထူးအဆန်းမဟုတ်ဟုလည်း ဆိုရမည်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုနည်းတူပင်၊ အများစု တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုခေါင်းဆောင်များအနေနှင့် ယင်းကဲ့သို့ နိုင်ငံမှ ခွဲထွက်ရန် အယူအဆကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည့်တိုင်၊ နိုင်ငံရေးလောကအနေနှင့် ဖယ်ဒရယ်ဝါဒ သဘောတရားရေးနှင့် ဝေါဟာရဆိုင်ရာ ဖွင့်ဆိုမှုများကို လက်မခံလိုကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၁၀ တွင် နိုင်ငံတော်တွင် ပါဝင်သည့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊ ပြည်နယ်များ၊ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများ၊ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုများ စသည့် နိုင်ငံတော်၏ နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားဟူသမျှသည် နိုင်ငံတော်မှ မည်သည့် အခါမျှ ခွဲမထွက်ရဟု ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသို့ ဖော်ပြ ထားခြင်းသည် နိုင်ငံတော်နိုင်ငံ၏ ဖယ်ဒရယ်ဖြစ်မှု၊ တပိုင်းဖယ်ဒရယ်ဖြစ်မှုစသည်ကိစ္စနှင့် မည်သို့မျှ သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့ရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖယ်ဒရယ်ကိစ္စကို ကာလရှည်ကြာ လေ့လာသည့်ပုဂ္ဂိုလ်လဲ ဖြစ်၊ လူ့အခွင့်အရေး တောင်းဆို လှုပ်ရှားသူလည်းဖြစ်သည့် သြစတြေးလျလွတ်တော်အမတ် ဂျန် ဆယ်ဖင်က မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖယ်ဒရယ် ကိစ္စ ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုမှာ အဆုံးသတ်တွင် ဖယ်ဒရယ်နှင့် ပတ်သက်လာလျှင် အလွမ်းမိုး ဆုံးဖြစ်သည့် ခွဲထွက်ခြင်း နှင့်သာ ညီမျှခြင်း ချခြင်းခံရပြီး ယင်းသို့ စဉ်းစားကြခြင်းကြောင့်ပင် ဖယ်ဒရယ်ဝါဒကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း တိုးပွား လာပြီး ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များအနေနှင့် ယင်း ဆွေးနွေးမှုကို ဆက်လက် မဆောင်ရွက်ခြင်းသာ အဖတ်တင် ကျန်ရစ် လေသည် ဟု ဆိုပါသည်။⁷⁴

အိုင်စီဂျီ (International Crisis Group)၏ ၂၀၁၁ အစီရင်ခံစာတွင်လည်း ဖယ်ဒရယ်မူဆိုသော စကားရပ် မှာမကွဲပြားသော တိုင်းရင်းသားတို့၏ လိုလားချက် ကိုယ်စားပြုစကားလုံးသဖွယ်၊ သို့မဟုတ် မပြတ်သားသော လိုလားမှု ဆိုင်ရာ စိတ်လှုပ်ရှားမှုများဖြစ်လာသည်ဟု ဖော်ပြထားပေသည်။⁷⁵ သို့ရာတွင် အိုင်စီဂျီက တက်ကြွ လှုပ်ရှားသူများ၊ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်နေသူများ သုံးခဲ့ကြသည့် ဖယ်ဒရယ်ဝါဒကို အသေးစိတ် လေ့လာဆန်းစစ် ကြည့်သောအခါတွင်မူ လက်ရှိ နိုင်ငံရေးအဝန်းအဝိုင်း၊ စစ်တပ်အဝန်းအဝိုင်း ကကြောက်လန့် နေသည်နှင့် တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များ၏ လက်တွေ့လိုလားချက်မှာ မတူညီဘဲ တခြားစီဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရမည်ဟု ဆိုပေသည်။⁷⁶ ရှမ်း၊ ကရင် စသည့် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများက စစ်မှန်သော ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို တောင်းဆိုကြ သော်လည်း ယင်းတို့အမှန်တကယ်လိုလားသည့် စစ်မှန်သော ဖယ်ဒရယ်စနစ်ဆိုသည်မှာ ဘယ်လိုဘယ်ပုံ ဆိုသည်ကို ဖော်ပြရန် မကြာခဏ မေ့လျော့ပျက်ကွက်တတ်ကြသည်ဟု ဆိုပေသည်။⁷⁷ ပြိုကွဲ ရန်သာ ပိုဦးတည် သည်ဖြစ်ရာ ယင်းသို့မပြောဆိုဘဲ အသေးစိတ် ထင်သာမြင်သာရှိသော ရှင်းလင်း ပြတ်သားသော အဆိုပြုချက် များဖြင့် တောင်းဆိုကြရန်သာ⁷⁸ ဆက်ဖင်က အကြံပြုထားပေသည်။ စစ်ဘက် ခေါင်းဆောင်များ၊ နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များမှာ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို ရှုမြင်ရာတွင် ကယ်တင်ရှင်လည်း ဖြစ်သလို၊ ဖျက်ဆီးသူ အနေနှင့်လည်း ဆက်လက်ရှုမြင်ကြဆဲပင် ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိ ဖယ်ဒရယ်ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင်

ပေါ်ပေါက်နေသော အရေးကိစ္စကို ပါဝင်ပတ်သက်သူအားလုံးက ဖယ်ဒရယ်ဝါဒ၏ သဘော သဘာဝကို နားလည်သဘောပေါက်ပြီး ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးပြစ်များကို သေချာ သိရှိပြီး၊ တိုင်းရင်းသားမျိုးစုံရှိသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီစေရန် မည်သို့ မည်ပုံ ဖယ်ဒရယ်ဝါဒကို ကျင့်သုံးကြမည်ဆိုသည်ကို အတူတကွ မရှာဖွေသေးနိုင်သရွေ့ ဖြေရှင်းနိုင်ဦးမည်မဟုတ်ပါ။ ယင်းသို့ နားလည်ပြီး၊ အတူတကွ ရှာဖွေနိုင် ကြမှသာလျှင် ဤအရေးကိစ္စကို ဖြေရှင်းနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။⁷⁹

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အတည်မပြုမီ၊ အမျိုးသားညီလာခံက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲရာတွင် အခြေခံရမည့်မူများ ပေါ်ထွက်လာသည့်အခါ ဆက်ဖက်က အုပ်ချုပ်မှုတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို ဖြေလျှော့ ထားသော်လည်း အာဏာကို ဗဟိုတွင် စုစည်းထားသည့် တပြည်ထောင်ပုံစံ နောက်တမျိုးတော့ လာချေ ပြန်ပြီဟု ကောက်ချက်ချပါသည်။ အမှန်မှာ ယင်းအချက်တွင် လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံသည် ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံ နည်း နှင်နှင်သာ။ ယင်းပေးထားချက်အတိုင်း လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ပြန်ပါကလည်း ရှေ့ကနောင်တော် ကြီးများလိုပင် ဤဖွဲ့စည်းပုံလည်း ကျဆုံးဦးမည်သာ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖယ်ဒရယ် ပြဿနာကို ပုံစံကျ ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားထားခြင်း မရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ဆက်ဖက်က ဆိုပါသည်။⁸⁰ ယင်းနည်းနှင်နှင်ပင် ၂၀၁၁ခုနှစ် International Crisis Group ၏ အစီရင်ခံစာကလည်း ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချထားသော ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပုံစံများဖြင့် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ပေးအပ်ထားသည်မှာ မှန်ပါသည်။ သို့ရာတွင် တပြည်ထောင်စနစ်အတွင်းတွင်သာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။⁸¹ အလားတူပင် မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းသားပဋိပက္ခရေးရာများနှင့် မြန်မာ့နိုင်ငံရေး သုံးသပ် လေ့လာသူ ဘာတီး လစ်တနာကလည်း လက်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံတွင် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို အရိပ် အယောင် မျှပင် မမြင်ရဟုဆိုပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်တပ်က ရေးဆွဲသော ဖွဲ့စည်းပုံမှာ ဖယ်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းပုံမဟုတ်ဟု မကြာသေးခင်ကပင် ရေးသားခဲ့ပါသည်။⁸² ယင်းနည်း တူ ကေအင်ယူကလည်း ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေကို တပြည်ထောင်စနစ်သာ ဖြစ်သည်ဟု ရှုံ့ချ ခဲ့ပါသည်။⁸³

ဤဆောင်းပါးကမူ ယင်းကဲ့သို့ မယူဆဘဲ မတူသော ရှုထောင့်မှ ချဉ်းကပ်ထားပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ မူဘောင်အတွင်းတွင် တပ်အနေနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်သည့်အခန်းကဏ္ဍကို ခေတ္တ ဘေးဖယ်ထားလျှင် (သို့သော် လည်း ဤအခန်းကဏ္ဍမှာ အရေးကြီးသည့်အခန်းကဏ္ဍလည်းဖြစ်ပြန်သည်။) ၂၀၀၈ မြန်မာဖွဲ့စည်းပုံသည် ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံရေးစနစ်၏ ဝိသေသလက္ခဏာဖြစ်သော အချက် အတော်များများ ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအချက်များကို လက်တွေ့အုပ်ချုပ်ရာတွင် ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်း၊ ကျယ်ပြန့်သော ဥပဒေ မူဘောင်ဖော်ထုတ်ရာတွင် များစွာ ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်း မရှိငြားသော်လည်း တနှစ်သားခန့်သာ ကြာမြင့်သည် ဖြစ်သော ဖွဲ့စည်းပုံတရားများ ယင်းကဲ့သို့ ကျင့်သုံးနိုင်ရန် များစွာ မျှော်လင့်ထားရန်မှာ ခက်ခဲမည်ဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် ထင်ရှားမြင်သာသော ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးမှု မရှိလှပါ။ သို့ဖြစ်သော်လည်း ဤစာတမ်းတွင်မူ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စာအရိုအတိုင်း (ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း) ရှုဒေါင့်များနှင့် အဓိက ချဉ်းကပ်ထားပါသည်။ ဥပဒေပြုရေးကိစ္စအားလုံးကို စိစစ်ပေးနိုင်သော၊ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်အညီဖြစ်သည်။

စဉ်းစားဆင်ခြင်သော၊ ကောက်ရိုးမီးမဟုတ်သော၊ နားလည် လက်ခံဖွယ်ရာဖြစ်သော အပြောင်းအလဲနှင့် ယင်းသို့အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် မဟာဗျူဟာမျိုး (ဖယ်ဒရယ် အခြေခံများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသော၊ ကျယ်ပြန့်သော အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ ပါဝင်သော မဟာဗျူဟာမျိုး) မရှိလျှင်မူ ဖွဲ့စည်းပုံသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတော်ကို လက်တွေ့ လမ်းညွှန်နိုင်သောအခြေအနေ၊ ဖွဲ့စည်းပုံကို အလေးဂရုမူသော ဖွဲ့စည်းပုံပဓာနဝါဒမျိုး၊ အခြေ အနေမျိုး ဖြစ်လာလိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။⁸⁴

အိုင်စီဂျီ တင်ပြသည့် အခြားအချက်တစ်ခုမှာ မည်သည့် အဓိက တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းကမျှ လွတ်လပ်ရေးရရှိရန် အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်းနေကြခြင်းမရှိဘဲ ယင်းတို့၏ လိုလားချက်မှာ ဖယ်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုအတွင်း တိုင်းရင်းသားများ၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိရေးဟူသည့် ဖယ်ဒရယ် မူဝါဒကို လိုလားခြင်း ဖြစ်သည်ဆိုသည့် အချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ တပြိုင်နက်တည်းမှာပင် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံသည် တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်းများ၏ လိုလားချက်များနှင့် အပြည့်အဝ ကိုက်ညီခြင်း မရှိသည့်တိုင်အောင် တပိုင်း ဖယ်ဒရယ် စနစ်ဟု သတ်မှတ်ပြောဆိုရန် ထိုက်တန်သေးသည်ဆိုသည့်အချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကြောင့်ပင် ဖယ်ဒရယ်အစိုးရအုပ်ချုပ်မှုပုံစံကို မည်သို့ မည်ပုံ ပိုမို နက်ရှိုင်းအမြစ်တွယ်အောင် ဆောင်ရွက် ရမည်ဆိုသည်ကို နားလည်သဘောပေါက်ရန်နှင့် လက်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ မူဘောင်ကို စမှတ်တခု အဖြစ်အသုံးပြုပြီး သက်ဆိုင်ရာ ပြည်သူလူထုက အပြည့်အဝ ပိုင်ဆိုင်သော (စပ်ဆိုင်သော) ထိရောက်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးတရပ် ပေါ်ပေါက်လာအောင် မည်သို့ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန် အရေးကြီးခြင်း ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ပြည်ထောင်စု နှင့် ဖယ်ဒရယ်ဆိုသည့် စကားရပ်များအပေါ် အငြင်းပွားရန် မဟုတ်ဘဲ ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်း အဆင့်ဆင့်ကို မည်သို့ ဆောင်ရွက်မည်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာနှင့် တိုင်းရင်းသား အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများတွင် လက်ရှိ မူအားဖြင့် မည်မျှ ဖယ်ဒရယ်ဖြစ်နေသည်ဆိုသည်ကို လေ့လာဆန်းစစ် ရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိ ဖယ်ဒရယ် လက္ခဏာများ ပိုမို ကြံ့ခိုင်ကောင်းမွန်တိုးတက်လာစေရန်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ မူဘောင်က ပေးအပ်ထားသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချထားသည့်အခန်းကဏ္ဍကို မည်သို့ တိုးမြှင့်သင့်သနည်းဆိုသည်ကို သာဓက ပြရန်လျှင် လက်ရှိ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များကို ပိုမို၍ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ ရင်းမြစ်များ ခွဲဝေပေးခြင်းမျိုးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်များက ပြဋ္ဌာန်းသော ဥပဒေများတွင် ပြည်ထောင်စုက ဥပဒေကိုပြဋ္ဌာန်းပြီး လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုတွင်မူ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်များသို့ လွှဲအပ်လိုက်ရန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအသုံးစရိတ်ကို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ တိုးမြှင့်ပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ဒေသအပေါ်မူတည်၍ လူမှုရေးရာနှင့် ပထဝီအနေအထားအခြေအနေများကို အခြေခံလျက် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အမျိုးသားအဆင့် မူဘောင်များကို ချမှတ်ထားသော်လည်း ဆုတ်သာတက်သာ အခြေအနေမျိုး၊ အလျော့အတင်းမျိုး ဖန်တီးပေးထားရန် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများနှင့် ဗဟိုအစိုးရအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို မြှင့်တင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးအတွက် မူဘောင်တခု ချမှတ်ဖန်တီးရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စများကိုလည်း ဒေသန္တရအဆင့်များ (ဥပမာ မြို့နယ်အဆင့်)သို့ လျော့ချပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ဒေသန္တရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို အမှန်တကယ် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ အခြားဆောင်ရွက်ရန် ကိစ္စရပ်များတွင် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကို ပြုပြင်ပြီး ပိုမို အချိုးကျသော စနစ် ဖြစ်ပေါ်လာစေရေး၊ ယင်းသို့ ဖြစ်ပေါ်လာစေခြင်းဖြင့် အာမခံပေးသည့်ကိစ္စများကို ပိုမိုခွင့်ပြုလာနိုင်ပြီး ကိုယ်စားပြုခြင်း မခံရသည့် အုပ်စုများ (ဥပမာ- တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၊ ဘာသာစကားလူနည်းစုများ) အတွက် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်း၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအနေနှင့် ဒေသန္တရ ဘာသာစကားမျိုးကို ပြောဆိုသုံးစွဲ ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကိစ္စများတွင် လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်နိုင်ရေး၊ ဒေသန္တရ လိုအပ်ချက်များကို ပိုမို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်စေမည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို ပေးအပ်ခြင်းအားဖြင့် စီမံကိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို ပိုမိုထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်လာနိုင် စေရေးနှင့် နိုင်ငံသားများ၊ ပြည်သူလူထု၏ နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်တွင်ပါဝင်မှုကို ဒေသန္တရအဆင့်၊ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်များတွင် အမှန်တကယ်ခွင့်ပြုနိုင်စေရေးစသည့် ကိစ္စများ ပါဝင်ပေသည်။ ယင်းကိစ္စများနှင့် အခြားအခြားသော ကိစ္စများကို လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံအရ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ အခြေခံကျော့မဲ့ ပြည်သူလူထုကို လက်တွေ့အကျိုးရှိစေမည့် နိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်ကိုလည်း တိုးမြှင့်ပေးနိုင်မည့် နည်းလမ်း တရပ်လက်တွေ့ဖြစ်ပေါ်လာပါလိမ့်မည်။

ဖွဲ့စည်းပုံကို ထောက်ခံနေသူများရော၊ ဖွဲ့စည်းပုံကို ကန့်ကွက်နေသူများပါ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံမူဘောင်မှာ တပိုင်းဖယ်ဒရယ်ဖြစ်သည်ဆိုသည့်အချက်ကို နားလည်ကြပုံမရပါ။ လက်တွေ့တွင် စနစ်တကျ၊ သပ်သပ်ရပ်ရပ် အကောင်အထည်ဖော်မည်၊ ပြည်နယ်တိုင်းအဆင့်များကို လက်တွေ့တွင် နိုင်ငံရေးအရကော၊ အုပ်ချုပ်ရေးအရပါ ဖြစ်တည်မှု ခွင့်ပြုပြီး ယင်းတို့၏ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှုများကို ခွင့်ပြုနိုင်ပြီး ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံတွင်း ညီမျှသော တိုင်းဒေသကြီးများ၊ ပြည်နယ်များအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာစေမည်ဆိုပါက ယခင် ဗဟိုအုပ်ချုပ်မှုများပြီး၊ အဆင့်ဆင့် ဩဇာကြီးစိုးသည့် နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှုသည် အယူအဆမျိုးစုံကို ဖော်ပြပိုင်ခွင့်၊ ဒေသန္တရ လွတ်လပ်ပိုင်ခွင့် နှင့် ပြည်သူလူထုနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအကြား ကွာဟနေမှု လျော့ကျစေခြင်းစသည်တို့ အမှန်တကယ် ပေါ်ပေါက်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။⁸⁵ ယင်းသို့ဆိုလျှင် ဖွဲ့စည်းပုံတွင်ဖော်ပြထားသည့် အန္တိမပန်းတိုင်၊ ရည်မှန်းချက် နှင့်လည်း တသားတည်းကျမည်ဖြစ်သလို၊ မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် ကြာမြင့်စွာ ပျောက်ဆုံးနေခဲ့သော ရေရှည် တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ကောက်ရိုးမီးမဟုတ်ဘဲ ရေရှည်တည်တံ့သော လူသားဖွံ့ဖြိုးရေးတို့ကို ပြန်လည် ရရှိလာနိုင်မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၀၈

<p>Z, m1 jyn fax mhpa' Oya' jynkai f (ykf 96 u lhn fi efon j)</p>	<p>Z, m2 wklfa' o B Do M[kwf jyn é, Oya' jynkai f (ykf 188 u lhn fi efon j)</p>	<p>Z, m3 u l fklf jkcf Gwklf o M[kwfu l fklf jkcf G a' o QpD zB Oya' jynkai f (ykf 196 u lhn fi efon j)</p>
<p>1/ Eklf blwrn na G&ESF v jkl&u @ (u) jyn fax mhpa' ef nklf blwrn ESh jyn fax mhpa' ef nklf blwrn e, faj t pa'f ykfr snu na G&? , i fo M' na G&t wGfp Dyl t q i f jci f? (c) u na G&ESFv k&q k&m pu fiv u fiv k'f efr sr? (*) ZESHnw/so n fu u éu f sn t yd Oi fv u éu f. J r fr lau sa f sn ESHayg u apwwb n jpa fr sr? (C) t P jkpa' i ft P jk lav mhpa' t P jk la&mhcn ESh i fw M' k jzpk Gpapo m' nwb w k' i f t ajct j' pf sr? (i) ppa' M' n rji fESHppajy Nbfjci f? (p) Eklf blwrn n Nla&? at ;csfo m na&ESH w&n Oya' pkl&? (q) &wy&B</p>	<p>1/ b @na&Ei pDl dlu @ (u) wklfa' o B Do M[kwf jyn é, f &t o k'efajcai pa' f? (c) wklfa' o B Do M[kwf jyn é, b @na&Ei G (*) aj , ma& (C) , pf k&E(rl, paq ;OgESH pa'fu kljmhv apwwb n faq ;Og sn r yd? (i) t aq na f t EShaj c&pa&c& v r fr DEp DEpo n fpa jci f o m na&q k&mt c& cr sr? (p) wklfa' o B Do M[kwf jyn é, f sn Oeaq mh v k'f efr sr? (q) wklfa' o B Do M[kwf jyn é, jk'fpo fr sna&mhfcjci f? i G&r jci fESH t jcnen fjzi faq mh&Gjci f? (Z) wklfa' o B Do M[kwf jyn é, b @na&Ei Gsn jyn fw Gux wacs jci f? (p) wklfa' o B Do M[kwf jyn é, b @na&Ei Gsn jyn fw Gú & fES j' k&E f? (n) a' o E&Dul ef? (#) t ao ;pmai G&sv k'f ef/</p>	<p>1/ NjyESHau s&Gp Dldfr sr' 2/ v r fw lmr snazma fu k'f? wn faq na f' y' k' i k' éfo dfa&? 3/ jyn b v sfr na&? 4/ pa' fji b m na&v k'f ef? 5/ r lab ;t E&m B k'vi fu na G&? 6/ pmu si fajr sax éfo dfa&? 7/ o pa'wm snu na Gk éfo dfa&? 8/ jyn fax mhpa' jyl nefa n h Oya' ESh n D b mh ywDefu sf x éfo dfa&? 9/ NjyESHau s&Gsr wG a&ESH v Gpp f D k&na p& 10/ NjyESH au s&Gsr ap' srq k&na p&</p>
<p>2/ Ei f jlna&u @ (u) o W r efa&&n' au mhpa&&n' ESh t jcnra&&nq k&mu k' fmv , S f sr? (c) u k o r * % (*) t jyn jyn t' k&na' o q k&n ESh Eshyn fax mhq k&mm D nra f sr? aq G&G&sn' t pn ft aOr sr? t o i fr srESH jcnt zB pn fr sn wG yoi faq mh G&ESH i fw M' q k' w&cs f snu k' x aj na f apa&? (C) t jyn jyn t' k&n ESh a' o q k&n pna& f sr?</p>		

<p>o ab mw h Dsi f sr? u @ f&sr sr? Ejyn fax mfc k&no ab mw h Dsi f sr? pmskf sn u k&f k&ESf x ajr no fpa&? (i) Edf ulv u f wf srESH r n b t n DgpaMmf o u fo chl u f wf r sr? (p) jyn Di f CADn? jyn fax mfk ef n Edf HwGo M O i f Gk&?aex kf c Gk&?Edf H& Gfca Gk&? v Di f B Mly&ESjyn ES P f ay;a&? (q) jypf u sv G t m o u f k&n Edf b M jyef n f J yfay;a&ESH o u f k&n Edf f Sawmfq k&/ 3/ b @ra&ESp Dldfu @ (u) jyn fax mfk & o kl cefajai pna f? (c) jyn fax mfk @n&efkl G (*) ai pu lx wfv k&? * Gp Gfv k&? (C) jref n&f alvna k P ESH ai G&AM;a&t z B pn fr sr? (i) Edf jemo kai G efo df B Mly&? (p) t & ft EESH ai AM;apsu G? (q) t mchl kf ef? (Z) O i ai GEP (p) u kb Gfv kf efcEP (n) w b y f c g f c EP (#) t au no f c EP (X) at mfb nav x D (!) t c& , t jai f? (j) jyn fax mfk Oe&q mf lv kf efr sr? (P) jyn fax mfk kfpo fr sn a&mf c jci f? G& f jci f ESH jmen f jzi h aq m G f jci f? (w) jyn fax mfk @n&efkl Csn x w&acs jci f? (x) jyn fax mfk @n&efkl Csn & f ESH ESH f? () jyn f w Gyn fr ai G&s jci f? (") jyn fax mfk w G f ypo f& jci f? (e) jyn fr S ai AM;t u t n ESH t ax no f yH</p>		
<p>4/ pyn&a&u @ (u) p Dca&?</p>	<p>2/ pyn&a&u @ (u) jyn fax mfk jyl n&fo n h</p>	

<p>(c) u lo efa&mf0, fa& (*) orOg r? (C) au nfa&ES?o wv zDv kf ef? u kE D pkyf? (i) o Gu kf? x wfu kESH i fu kypö fr sn t &n f ao G wf wjci f? (p) [w, EShvn fckef? (q) c&D Gv na&v kf ef/</p>	<p>Oya' ESh n Dvklfa' o B Do M w jyn é, f wG aq m&Gb n f pDca&u pös? (c) jyn fax mpk jyl nefa n f Oya' ESh n Dvklfa' o B Do M w jyn é, f wG aq m&Gb n f u lo efa&mf0, fa&u pös? (*) jyn fax mpk jyl nefa n f Oya' ESh n Dvklfa' o B Do M w jyn é, f wG aq m&Gb n f orOg r u pös/</p>	
<p>5/ pu fya&EShar G la&u @ (u) aj, nDebE? (c) aj v G?aj v yEshaj wfr sn azn kfci f? (*) aM;wEshaj pnü f? (C) aj wkf? (i) jyn fax mpk pDebE n f q n faj mf?wnvr Eshp fya&ES? v kf efr sr? (p) r&v Oo ?Zv aA ESh aji v s'wkwfma&? (q) pns'pwnvr fr wvki jci f? (Z) pu f v , f m? (p) pd fya&o kawo e? (n) " nwfaj mZmepf wfaq ; x wv kf a&? (#) yi f v , f gv kf ef? (X) wpaaf s'G&?a&mg u ma G&? u b a&Esho kawo ev kf efr sn</p>	<p>3/ pd fya&EShar G la&u @ (u) v , f npl fya&? (c) t yi ESh D&S fya&ra&mg u ma G&ESFEi fa&? (*) " nwfaj mZmepf w so k&ESh o b m&aj mZmsnpepf w s x wv kf k&? (C) pd fya& acsai Eshpai G n? (i) wklfa' o B Do M w f jyn é, fu pDebE n f m q n faj mf? wnvr Ph&u efa&Ew faj mfESH pd fya&ES&v kf efr sr? (p) a&cs'gv kf ef? (q) jyn fax mpk jyl nefa n f Oya' ESh n Dvklfa' G la&EShpepf wu sx efa u shfa&/</p>	
<p>6/ p&ft i f v Gpp? o wESH o páwra @ (u) a&Epb b n" nwfai ESh jyn fax mpk Oya' t &ab ;t E& n fjzpf av ma fat m fav nfu R&apw w b n f k o wf wv k nao mt jcm t &n f c;po n f sr? (c) jyn fax mpk v Gpp' nwf m x wv kf z&?La&? (*) o w&sr?o w&Gir sr?o w&G t v k& r nab ;u i fa&?o b n ywDefu s'k dfo dfa&ESH jyef n jylki fvn faq ma fa&? (C) au sa f s i &wen? (i) yk ? (p) o páwra? (q) awn&w&paaf sr? o b nôt yi f srESHo b n&e, faj r sn t y& Oi f ywDefu s'u ma G&ESh x efo dfa&/</p>	<p>4/ p&ft i f v Gpp? o wESH o páwra @ (u) jyn fax mpk pDebE n f t B Dmv Gpp' nwf mx wv kf jze?La&r Sy r [n'nwf mv kESH q u b G'ci fr &so m wklfa' o B Do M w f jyn é, fu pDebE n f v wpmESH t ao ;pmv Gpp' nwf m x wv kf z&?La&? (c) q nESH mx G'ypö f? (*) wklfa' o B Do M w f jyn é, f wG au sa f s i &wenjzwf awra jci f?ao G'i f? (C) au s&G i f&ld ti f? (i) t yefajzpcfr sr? w&paaf s&? w SA Q s&</p>	

<p>7/ pu fV u fu @ (u) jyn fax mþk q i fi aq m&Gf n h pu fV kf efr sn? (c) pu fV Zef sn? (*) x kvf kvb n fipö fr srt wGf t ajcpehphl efr sn? (C) o gESan fyn n? o gESan fyn nq kl&mo kwo e? (i) t av ;wi fawmh? t wklft wpo n fV kl&ki f? (p) r ykC Gsn? wD G f ykC Gsn? u kf r srfw h qf sn? pu f q kl&m ' Zef spon h t o DP q kl&nyö fr sn/</p>	<p>5/ pu fV u fu @ (u) jyn fax mþk q i fi aq m&G&ef o wf s&k mo n fpu fV kf ef r sn? Sy t jcm pu fV kf efr sn? (c) t dVf Gpu fV u fV kf efr sn/</p>	
<p>8/ yaq m& ;? q u b G&ESf aq na fV k&u @ (u) jyn fV G&AMrifo , f ykq m&? (c) a&AMrnfv r fr sn? yk f efo dfa&? (*) a&t & ft j r pESf r p&csnfr sn Z&Mv wv u f&? (C) yi fV , f&AMrifo , f ykq m&? (i) yi fV , fu lo ab Fq yf r fB Dsn? (p) r ywkl f? r yo ab FESH r Dyt pDr Hsn? (q) o ab Fawn faq na f&? ji q i k efo dfa&? (Z) av aM rifo , f ykq m&? (p) av aM rnf ykl efa&? x efo dfa&ESH av , n&u Gwn faq na f&? (n) u kvf r fo , f ykq m&? (#) r D&x n? (X) jyn fax mþk pESf G n fi r fr B Dsn? wW m B Dsn? (!) p n wkl f? aM ;eef?w, f Zef? zu (p)? t lar ;v f? i fV neu f? t i k &neu ESH v mwl q u b G&r sn? (j) yk f i b M m? wkl f v q u b G&? t o Wlth o zt fV kf eESH t v mwl q u b G&r sn? t d&nESH t aq na f t kl&/</p>	<p>6/ yaq m& ;? q u b G&ESf aq na fV k&u @ (u) wklfa' o B Do kl w f jyn E, fu pESf G n fi r fr sn? o ab Fq yf sn? q yf Hsn? (c) wklfa' o B Do kl w f jyn E, fu pESf G n fi r fr sn? wW m sn? (*) wklfa' o B Do kl w f jyn E, f wG o mo G v mo n h yk&v d , n& snpep fvu sij ;q G&f&/</p>	
<p>9/ v F&u @ (u) yn no i M ma&q kl&m o i fV h efr w? o i fV h mvd n? o i jyn f pep? o kwo e? pD h efr? pESf ESH sn? (c) wu u kl f? D&u na qf?</p>	<p>7/ v F&u @ (u) jyn fax mþk c s&k mo n h wkl&i faq ;q kl&m Dgr snESH r q eV s&o m wkl&i faq ;q kl&na pösn? (c) wklfa' o B Do kl w f</p>	

<p>o qpb n b i tvefr sr;ESft q i jni jn r t jcmi zB pn fr sr? (*) jyn fax mfk o wf v b n fi pnar ;yGsr? (C) u kl fykfa u snfr sr;ESfo i fvefr sr? (i) t r s o nt mu pm? (p) t r s o mu sfr na&? (q) wkf&i faq ;yn nESH wkf&i faq ;OgZBwlvu fa&? (Z) u b kl fzpaq ;!k;ESaq ;cefr sr? yk&ad aq ;!k;ESaq ;cefr sr? (p) r di ESh av ;apm&su fa&? (n) Mu fjceDo i f? (#) t pnt ao ma faq ;Og? aq ;ypö fESH v S kpo n fv wka&naESH x kvf k&mf&ci fr Su ma G&a&? (X) u av ;o l , f sr ;v l , f sr? t r s o r Dsr ;o ef pG o t sr? o u B B&Gf ksr ;t ajt aer tsr m apm&su fa&? (!) u , fj , fa&ESH yef n k lax m&a& u p&v sr? (j) r D wfv yf B (P) t v kvf k&sr ;emcsf t v kvf d f &u f sr;ESH v kvf efcGj k&m ab ;t EAm fu i f&Sfa&? (w) Og Zyzdu @ (x) v t zlv k&? () t v kvf rmt zB pn fr sr? () jyn fax mfk pDeB&G n fi (1) a&S[mfi, Ou s lo M kvf o r k f O i fi o r sr ;t aq ma f t t ksr ;t x dft r v f sr ;t v fvr fr sr? au su pms ;t i pms ;t payy&kl f sr? v u fa&pms ;t v u &ms ;t ;!k;DwK ypö fr sr ;a&S[mfo kwo e v kvf efr sr? (2) jywkl f sr ;pnt m n fvkl f sr/ (e) pray ;o b i f ;* D ? ;!k;myef ;!k;BS? ADD @ (y) ar G&ci fESH ao q jti fq k&m r v f w i fa&/</p>	<p>jyn é, t wG v f Dek rfv kvf efr sr/ (*) r lab ;ESfo b mlab ;t EAm f sr B M i fu ma G&a&? (C) u kvfi fu k&sr kvf ef? (i) wkfa' o B Do M kvf jyn é, fu pDeB&G n fi— (1) , Ou srt ar G&Esr srx dfo dfa&? (2) jywkl ESh m n fvkl f sr/ (p) Zmw / R / S / E / S / A / D / M / (q) " n w f y R y e f c D y e f y k p o n j y y O s r /</p>	
<p>10/ pDeB&G ;u @ (u) t ax G Gk&sf&? (c) &aj ; N M j r pDeB&G ;? (*) t of S ; ar i S ? (C) rl , paq ;OgESH pö fu k jymfv apowwáo naq ;Og? (i) Ekl blwrn @ S f s i f</p>	<p>8/ pDeB&G ;u @ (u) pn fji b m ma&? (c) N M G E S T k l d E B M w l v u fa&? (*) * R k laq mfv u f v f sr ;ESH * R k laq mfv kpö fr sr/ </p>	

<p>x dfo dfa&q k&na p&sr (p) t o i ft z&sr? (q) t u s&ax mh? (Z) e, pya' o z&w&wv u a&? (p) o efacj pna f? (n) Edf blmzpc f? Edf blmjki f? Edf blnt jzpf &ypdi f? y& d&ci f? Edf blmpoa& Esh &fyki f/ kf ef? (#) b & l? * R & l/</p>		
<p>11/ w&mp& a&u @ (u) w&mp& a&? (c) a&er sr? (*) jypf q k&mo'a' r sr? u s& k&sr? (C) w&mr Oya' r sr? u s& k&sr t y& Oi f? y#d n& Ek mv p& q j&w&a&? w&mp& k& k& m ep&msi f sr? v t Gzpc H&ci f? , k&f y&si f&sh k&f y&si mo jzi h p&yk& k&sr? ar G&f&sh ypa fx ef? d m& k&mo'a' r sr? t k& dfo t sr& Esh k& ef c&b t sr? ypa f v a&jymfci f? t ar G&u f&a&? (i) o u fao c&ya' ? (p) u m& pn fu r fo wf? (q) t r lwe& k& wf &yci f? (Z) o j&mo u b m& k& (p) Edf j&mp& f&yk& k& n& m? (n) yi f v , a&a& m& m& f& k& k& (#) yi f v , f& m& j& t sr? Edf w&u n&yi f v , f&yi fo m& wf au m&fu i f t&lu s&v G&ao m&jypf t sr? t j&yn j&yn q k&mo'a' u k&azna f&si f aj& j&yi fo m& wf Edf w&u n&yi f v , f&yi f o m& wf au m&fu i f t&lu u s&v G&ao n&jypf t sr/</p>		

နောက်ဆက်တွဲ ၁

Z, မှ 5

wkfa' o B Do M[wfjyn é, f sru au na fbn ft cef cr sn⁸⁶
(ykf 254 u ksn h efo n j)

1/ ajr , moe?

2/ , pf sce?

3/ wkfa' o B Do M[wfjyn é, fu pDeeVGBS n fq n f sn? wmwv Hsu kl
t & fcbn fa&ce? wmwv eESx k n f sn? wmwv Hsu a&t nji h
x wf/ k&&S n fv qppf nwf mo kce?

4/ wkfa' o B Do M[wfjyn é, fu pDeeVGBS n fi r fr sn? wmwv sn
jzw b efc?

5/ (u) a&scly kf eft ay: wGpn fMyau na fbn fb @nawnfM;?
(c) o wf wk mao mt u G a0:t wG yi fv , f gzf fv kf eft ay:
wGpn fMyau na fbn fb @nawnfM;/
6/ wkfa' o B Do M[wfjyn é, fu kf v rf? a&v r fo kl n sru k&M
Qya' t & pn fMyao rh ce?

7/ wkfa' o B Do M[wfjyn é, fykypö fr sn a&mf&ai ESh S&r fcr sn?
, i fypö fr sn S&S o mt jcnt u sh jr wf sn?

8/ wkfa' o B Do M[wfjyn é, f sru Oeag nif v kf efr sn, wGf
o wf wfau na fbn ft caM;ai sn? t cef cr sn ESt jcm&ai sn?

9/ wkfa' o B Dv&mv Wfawrfo M[wfjyn é, fv&mv Wfawrft yg Oi f
wkfa' o B Do M[wfjyn é, f wG&Sv&M; n su cs w b n fi P ai sn?
Oeag nif t wGfau na fbn ft cef cr sn ESt jcm&ai sn?

10/ wkfa' o B Do M[wfjyn é, b @nawfai sn x wf acso jzi f&&S o m
t wk sn?

11/ wkfa' o B Do M[wfjyn é, f & fep y ESt zi k&S n ft u sh jr wf sn?

12/ wkfa' o B Do M[wfjyn é, f wG&S pawnsn Sat na fypö fr sn
x wf b n fi wGfau na fbn ft cef cr sn-

(u) u fESB wf wfao no pf msn Sy u sb pf sn ay: wG
au na fbn ft ce?

(c) x i f? r lao GB df? Og? S b kl f? & Sap? o eytg? x i f&S q D
o par ;? ysn Gfypö fr sn po n fv M ay: au na fbn ft cef

13/ r wfai fM;?

14/ yce?

15/ q m e P

16/ jyn fax m p k b @ n e y k i G S & S n b @ m a i G s n ?

17/ w k f a ' o B D o M k w f j y n é, f w G & S n f i b m n a & q k & m t z G
t p n f r s n x n d i f a i G s n ?

18/ y k l S f a y : a o m o G x m a i G s n E S j p ö f r s n ?

19/ & w e n o k f

နောက်ဆက်တွဲ ဂ

(၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ)

ဒုတိယဇယား

အထူးအုပ်ချုပ်ရေးဖြင့် အုပ်ချုပ်ရန် သတ်မှတ်ထားသည့် ဒေသများ

အပိုင်း ၁

၁။ ပဒေသရာဇ် ရှမ်းပြည်။ (ဗမာနိုင်ငံအစိုးရ နိုင်ငံရေးဌာနက ၁၉၂၂ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့စွဲဖြင့် အမိန့်ထုတ်ပြန်ချက် ၃၁ တွင် ဖော်ပြပါရှိသည့်အတိုင်း၊ ယင်းအမိန့်ကို ဤအက်ဥပဒေ အာဏာမတည်မီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲချက် ရှိက ယင်းရှိသည့်အတိုင်း။)

၂။ ပဒေသရာဇ် ရှမ်းပြည်တွင် မပါဝင်သည့် ရှမ်းနယ်များ။ ((ဗမာနိုင်ငံအစိုးရ နိုင်ငံရေးဌာနက ၁၉၂၂ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၅ ရက်နေ့စွဲဖြင့် အမိန့်ထုတ်ပြန်ချက် ၄၁ တွင် ဖော်ပြပါရှိသည့်အတိုင်း၊ ယင်းအမိန့်ကို ဤအက်ဥပဒေ အာဏာမတည်မီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲချက် ရှိက ယင်းရှိသည့်အတိုင်း။)

၃။ ရခိုင်တောင်တန်းဒေသများ။

၄။ ချင်းတောင်စီရင်စု။

၅။ မြစ်ကြီးနား၊ ဗန်းမောင်နှင့် ကသာစီရင်စုတို့ပါဝင်သော ကချင်တောင်တန်းဒေသများ။

၆။ ဆွမ်ရ ဒေသ။

၇။ တြိဂံနယ်မြေဟု တွင်သော ဒေသ။

၈။ အထက်ချင်းတွင်းစီရင်စု မြောက်ဘက်တွင်ရှိသည့် ဟူးကောင်းတောင်ကြားဒေသဟု တွင်သော ဒေသ။

၉။ သံလွင်စီရင်စု။

၁၀။ အုပ်ချုပ်မှု မရှိသေးသော ဒေသအားလုံး။

အပိုင်း ၂

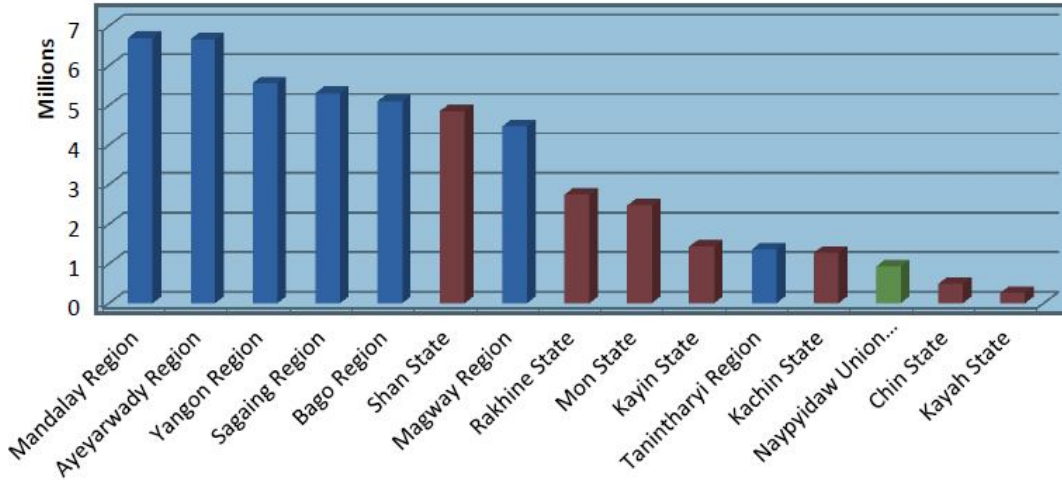
၁။ အပိုင်း ၁ တွင် မပါဝင်သည့် မြစ်ကြီးနားနှင့် ဗန်းမော်တို့မှ အစိတ်အပိုင်းများ။

၂။ အထက်ချင်းတွင်း စီရင်စုရှိ ဟုမ္မလင်း ဆပ်ဒီပီအံ၊ မော်လိုက် ဒီပီအံ၊ ယခင်က တမူးမြို့နယ်မှ ကျေးလက်ဒေသများ။

၃။ ကြာအင်းမြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်မှ မြဝတီတိုက်နယ်၊ တောင်ငူစီရင်စု အရှေ့ဘက်ခြမ်းနှင့် သထုံစီရင်စုရှိ တောင်တန်း ဒေသများ။ (ဘုရင်မင်းမြတ်က ကောင်စီတွင် ဖော်ပြတော်မူသည့်အတိုင်း)။

နောက်ဆက်တွဲ ၄

တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များရှိ ခန့်မှန်းလူဦးရေစာရင်း

ပြည်နယ်များ (အနီ) နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ (အဖြူ) ပြ မြေပုံ (ဝီကီပီးဒီးယားမှ ရယူသည်။)

ရည်ညွှန်းချက်များ

1 This paper has been drafted by Marcus Brand, who holds a doctoral degree in constitutional law from the University of Vienna, and has worked for the UN and other intergovernmental organizations in post-conflict or democratic transition contexts such as Kosovo, Macedonia, Nepal, Tunisia, and most recently Myanmar. The opinions expressed in this paper are the author's only, and nothing in this paper should be construed as having been endorsed or approved by the United Nations or any part thereof. The paper is intended to stimulate debate and reflection, and constructive critical comments or corrections of factual errors are gratefully received at marcus.brand@yahoo.com

2 For instance, the Karen National Union (the political wing of the armed KNLA) states on its website that its objective is to “to establish a genuine Federal Union”. At a recent public event in Bangkok organized by the Foreign Correspondent's Club in Thailand, KNU representatives restated these demands as central to their struggle and as core demands in their negotiations with the Myanmar government. Interestingly, the KNU uses the Burmese term for union “*pyidaungsu*”, but translates it as “federal union” in English. For more see <http://karennationalunion.net./index.php/burma/freedom/about-the-knu>.

3 This paper is written with reference to the English version of the 2008 Constitution of the Republic of the Union of Myanmar, published by the Ministry of Information. The official and binding version of the Constitution is in Myanmar language, which is not accessible to the author of this paper.

4 The Forum of Federations, an international organization based in Ottawa, Canada, is dedicated to the study of federalism, the exchange of experiences among federal countries and assists countries in building federal systems.

5 Watts, in his *Comparative Federal Systems*, qualifies South Africa, Russia, and Argentina as quasi-federations, and Malaysia and Venezuela as centralized quasi-federations, and India as a federation with some quasi-federal aspects. The book was published before the new Constitution of Myanmar came into force.

6 Ronald Watts, *Comparing Federal Systems*, 2008

7 Although the author has had the privilege to meet and learn from Prof. Watts in person before, he was not consulted in the context of preparing this paper. The interpretation of Watts' characterizations and their application to Myanmar is only based on the author's personal interpretation, and has not been endorsed by Prof. Watts himself.

8 The Defence Services provide a quarter of the members of the two union chambers, and a third of the members of state/region assemblies. Enabling the Defence Services to be able to participate in the national political leadership role of the state is one of the six basic principles governing the Constitution as a whole. The military essentially operates as a closed system in itself, and is not governed and controlled by civilian laws and institutions.

9 Art 168

10 Art 262 (m)

11 Art 262 (l)

12 Art 264 (b)

13 Art 261

14 Amending the Myanmar Constitution is particularly difficult: while the general rule is to obtain a vote by a majority of more than seventy-five percent of all the representatives of the bicameral Union Parliament, many provisions relating to the basic structure and functioning of state institutions are additionally protected by the requirement of a referendum (Art. 436). This high threshold, effectively, also gives the military a veto against any such amendments, as at least some of the military MPs would have to support such changes.

15 Except small differences such as in the numbers of members of the state/regional Hluttaws, see Article 161.

16 Art. 450

17 The debates actually predate the independent period to some extent, as already the British colonial administration, not least through its Government of India Act and Government of Burma Act of 1935 had laid down important elements of autonomy that were later incorporated into the 1947 Constitution, offered on an asymmetrical basis to the frontier areas beyond “Ministerial Burma”. It stated that “no Act of the Legislature shall apply to any area specified in the Second Schedule to this Act unless the Governor by public notification so directs”. The Second Schedule lists what later became the Shan, Kachin, Chin States as well as other areas (see Annex).

18 The agreement also confirmed the “financial autonomy now vested in the Federated Shan States” and recognized the entitlement of the Kachin Hills and the Chin Hills to receive financial assistance from the revenues of Burma. Janelle Saffin’s analysis of the 1947 Constitution is that “whilst the establishment of a federal system was not included in the Panglong Agreement, it was however premised on it, as was the Panglong meetings themselves, and it was agreed that it was also to be the subject of detailed consideration by the Constituent Assembly. (...) Certainly some federal elements were included, not many, with secession included, but the essence of federalism was left out.” See fn 20.

19 Robert Taylor, in his magnum opus “The State in Myanmar” explains that one of the conditions the British had insisted on before granting independence was that the leaders of the Shan States and of the hill tribes had to agree to cede their territories to an independent government in Rangoon and that, as called for by the 1947 Aung San-Attlee accord, the Shan *sawbwas* and the ‘leaders of the Kachins and Chins’ agreed to *join Burma in a federation (emphasis added)*. That agreement was later ratified by a British House of Commons Special Committee. Founding myths of ‘coming-together’ federations vs. ‘holding-together’ federations are a significant element determining the dynamics between constituent units and the federation, but are also often left unresolved even in existing and well-functioning federal systems.

20 Janelle Saffin, in her article “Federalism, Burma and How the International Community Can Help”, describes how “Federalism was at the heart of the decision of ethnic leaders’ decision to join together to form a modern post-independence ‘Union of Burma’.” However, it soon became clear that “the federalism envisaged by Burma’s ethnic leaders was not being implemented.”

21 The President could act, as a rule, only upon the advice of the Union Government.

22 With an overall population of around 15 million, this figure would have translated to between 150 and 500 members (it was in fact 250, that is 60,000 population per member). At the current size of the population this would be a minimum of 600 and a maximum of 2000 (and at the same rate as in 1950, that would be equivalent to around 980 members).

23 Except for the Special Division of the Chins and the Karenni State, where the ration could be higher.

24 They would be elected by the Shan *sawbwas* (traditional councils).

25 Of which six would be Kachins and six non-Kachins.

26 Notably not “of Karen State” as that had not been established along the same lines as the others. Karens also habitually reside in areas outside Karen State proper in large numbers. Note that ICG in its 2011 report No. 214 quoted a Karen community leader as saying that a federalism based on ethnic minority states was not a workable solution for addressing Karen political aspirations, as more than half the Karen population does not live in Karen State.

27 Only Kachin had had its tradition of separate statehood, in the form of the Federated Shan State and Wa state. Karenni/Kayah had until then been part of the Federated Shan States, and Kachin was formed out of two districts of Mandalay division.

28 As the Karens had not signed up to the wartime Panglong agreement, the Karen State was created only in 1951. The particular problem of a Karen State is the fact that a significant portion of Myanmar’s Karens live outside what is nowadays Kayah State, in Yangon and areas of Bago and Ayeryarwaddy Region, as well as Mon State.

29 Art. 209 of the 1947 Constitution

30 Karenni was renamed Kayah in 1952. To avoid confusion, only Kayah is used for the State from here.

31 Art. 201 to 206 of the 1947 Constitution

32 The Prime Minister could dismiss any member of government at will.

33 In the case of Shan State, it had to be an elected member of the Shan State Council. In the case of Kachin, it had to be a Kachin from among the members of the Kachin State Council. In the case of Karen, it had to be a member of parliament representing Karens. For Karenni, it would have to be a member of parliament representing the Karenni State.

34 Third schedule, List I, Art. 5(40) of the 1947 Constitution

35 ICG refers to the 1947 provisions for power sharing between the centre and the various ethnic states as the “result of hasty, fragile and inconsistent compromises with ethnic leaders”. See Myanmar: A New Peace Initiative, ICG Report No. 214, 30 November 2011.

36 Robert Taylor, *The State in Myanmar*, p.229-230, see also fn 20.

37 Quote from *The River of Lost Footsteps*, Thant Myint-U, 2006.

38 Despite an overall improvement of the situation and a significant number of ceasefires, the overall characterization appear to still be accurate today, six years later after Thant first published his book.

39 See fn 37.

40 Janelle Saffin, *Federalism, Burma and How the International Community Can Help*. Thant Myint-U, in *River of Lost Footsteps*, writes that although the Shans “had a constitutional right to secede, and though they promised not to use it, they wanted a new deal. [Prime Minister] U Nu was not unsympathetic and promised to work with the Shans and others. In early 1962 he convened a Nationalities Seminar in Rangoon to discuss these and related issues.”

41 ICG, 2011

42 In that, it went even further than its Yugoslav (1974) or Soviet (1977) counterparts.

43 Chin was upgraded to a State, Arakan was turned from a Division into a State, and Mon was created from parts of Tenasserim Division.

44 In 1989, Karen became Kayin, Tenasserim became Tanintharyi, Pegu became Bago, Arakan became Rakhine, Rangoon became Yangon and Irrawaddy became Ayeyarwaddy. Constitutionally, these new names were however only formalized with the 2008 Constitution. The 2008 Constitution also brought the creation of Naypyidaw, the territory of which had previously been part of Mandalay Division, as a Union territory.

45 Art 176. In order to balance out some of the distortions of proportionality this would create, the provision also included that townships with large populations shall, in addition, elect representatives in proportion to population as prescribed by electoral law and that additional members of the Pyithu Hluttaw shall, by law, be allotted to States or Divisions having less than 10 townships and less than 1 million in population. As candidates could be put forward only by the Burma Socialist Programme Party, the fact that some electoral constituencies were more or less represented than others was of rather marginal relevance, however.

46 ICG, 2011

47 Wa and Kokang are two of the areas that are constitutionally guaranteed as autonomous self-administered areas within Shan State.

48 ICG, 2011

49 Thant Myint-U, *The River of Lost Footsteps*, 2006

50 See Art. 436.

51 The map, taken from Wikipedia, is not included in the Constitution itself and is added here for illustration.

52 Art. 284 to 287

53 ICG's 2011 report states that following an agreement between the Shan State Peace Making Group and the United Wa State Army, "the UWSA could maintain its existing relations with China. This is important for the Wa, since they are heavily reliant on China. They have extensive business connections there, use its currency, communicate via its mobile telephone networks and even operate on its time zone. Wa-issued identification documents are accepted across the border, and Wa children can enrol in Chinese high-schools."

54 This distinction makes the self-administered areas more similar to the status of sub-provincial autonomous regions in China, than - to relate a famous example from Socialist Yugoslavia - the Province of Kosovo (between 1974 and 1989), which was at the same time an autonomous province with the Republic of Serbia, and a federal unit en par with other Republics of the SFRY.

55 Art. 74. The Pyidaungsu Hluttaw comprises of the (up to) 440 Members of the Pyithu Hluttaw and the 224 Members of the Amyotha Hluttaw.

56 Art. 446

57 At 325 and 326.

58 Articles 265 and 270. The President is given the formal power of appointment, but does not appear to have a right to refuse.

59 A new Ward and Village Tract Act, replacing its 1907 predecessor, has recently been adopted by the Union parliament. It foresees the election of Ward and Village Tract Administrators.

60 Art. 26, in the Section on Basic Principles, also relates to the Civil Service stating that civil services personnel shall be free from party politics, and that laws shall be enacted for Civil Services personnel to have security and sufficiency of food, clothing and shelter, to get maternity benefits for married women in service, and to ease livelihood for welfare of retired Service personnel.

61 See Annex.

62 See also section 11 (judiciary) of the list of powers of the Union tier of government, which gives the power to legislate on matters related to the judiciary to the Union legislature.

63 Revisional jurisdiction is a principle of the common law tradition that ensures that '*no one should be left without any remedy*'. It is applicable in those cases where no right to appeal is otherwise afforded by the law. It is a type of supervisory jurisdiction based on the idea is to correct miscarriage of justice.

64 Art.12 (a)

65 Art. 17 (a)

66 This article should not be construed to the effect that it justifies, endorses or approves of the new Constitution of Myanmar or any parts thereof. This would be completely beside the point, and also rather irrelevant. It is also not to downplay, ignore or excuse any of the human rights violations the state or other actors stand accused of having committed in the past or may still inflict on Myanmar's people. Important as they are, such considerations simply fall outside the scope of this paper. They have every right to be considered in the broader debate about the constitution and the emergence of the rule of law in Myanmar.

67 Reported by Ko Htwe in http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=21107 . The article is based on a report of the speech in the official state newspaper *The New Light of Myanmar*.

68 The author recalls, however, a recent private conversation with one of the key presidential advisors who explicitly referred to the "federal pattern" of the 2008 Constitution.

69 *The Millennium Declaration, Rights and Constitutions*, Yash Ghai and Jill Cottrell, Oxford University Press, 2010

70 Watts, Comparing Federal Systems

71 This being the first of the basic principles laid down by the Constitutional Convention, and repeated in the Preamble and Basic Principles Part of the Constitution.

72 Robert Taylor, in *The State of Myanmar*, explains how the "prevailing mood of nationalism in the 1930s and 1940s gave emotional and intellectual credence to claims for unique national status for the 'Karen', 'Karenni', 'Chin', 'Kachin', and 'Shan' groups which the British had nominated as ethnically (or in those days 'racially') distinct from the 'Burman' who lived in the plains. Even Burma's Communists, borrowing from Stalin's doctrines about nationalities, accepted the legitimacy of these labels and it was their ideas, along with notions about

nationality common in liberal thought at the time, that shaped the ‘federal’ nature of the Union of Burma as set forth in the 1947 Constitution.”

73 This was, however, also the case in similar circumstances in Indonesia earlier, and, more recently, in Nepal.

74 Saffin, *Federalism, Burma ...* (see fn 20)

75 ICG, 2011. The report includes interesting quotes that vividly illustrates this point: “*On the morning of the 1962 coup, General Ne Win was quoted as saying: “federalism is impossible – it will destroy the Union”; a few days later his chief spokesman cited federalism as the main reason for the coup. During the National Convention that drew up the principles for the 2008 constitution, the military government again rejected the concept, explaining: “It’s not possible to build small houses inside a big house”.*”

76 The ICG report quotes a Mon leader as saying that independence was no longer sought. “The aim, he said, was to devolve power to promote and protect the Mon identity and culture; create political space to govern their own affairs; and establish the right to manage their own natural resources and receive a fair share of the benefits.”

77 Ibid.

78 Saffin, *Federalism, Burma ...*

79 Ibid.

80 Ibid.

81 ICG, 2011, p.15

82 Lintner writes, in his recent Asia Times online article ‘Myanmar's endless ethnic quagmire’, that “the new 2008 constitution grants the formation of local assemblies and the old divisions have been renamed “regions”, but Myanmar is a Union only in name. (...) there has been no deviation from the previous ceasefire strategy: stop fighting, engage in business, and forget any visions of a federal Myanmar. According to sources familiar with recent government-ethnic group negotiations, ethnic leaders have been told that “a discussion about federalism is not even on the table.” [...] Scrapping the 2008 constitution and drafting a new one based on some kind of federal concept is likely the only viable way ahead to resolving Myanmar’s unresolved ethnic issue. Judging from the government’s response to ethnic demands, that isn’t likely to happen any time soon.”

83 KNU spokesperson at the FCCT in Bangkok on 3 May 2012.

84 Myanmar would not be the first country to emerge as a functioning democracy on the basis of a Constitution drafted by the military, often in the context of a *coup d’état*. Chile, Turkey, Indonesia and Thailand are examples for countries that have experienced such circumstances.

85 The true test of the federal nature of the Constitution will, most likely, only emerge when at least some of the States and Regions are governed by a different political majority than the one prevailing at the Union level. The completion of a number of full budget cycles at the Union and Region/State level will also produce a number of discrepancies and challenges that will test the federal nature of the system.

86 The International Crisis Group, in its 2011 report ‘A New Peace Initiative’ describes the context for the distribution of resources as follows: “Ethnic minority communities feel that they have not had the economic opportunities they deserve. There are several aspects to this, but first among them is that some of the country’s most valuable resources are found in ethnic minority areas. This includes much of the remaining stands of teak and other timber, its jade and gemstones, gold and silver, mineral deposits and hydroelectric potential. Communities believe

that they have not benefited from a fair share of the profits from these resources. Under the new constitution, region/state governments do not control or have authority to tax the majority of these resources. This power lies with the national government in the case of teak and other restricted hardwoods, all underground resources, including gemstones, and all large-scale electric power production. While region/state budgets receive national contributions, there are no provisions for resource-sharing to factor in the calculation of those contributions.”